

Faculty of Education
SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

Journal of Education Research

Faculty of Education, Srinakharinwirot University

วารสารวิจัยทางการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ISSN : 2774-0781 (Print) | ISSN : 2774-079X (Online)

Vol.20 No.2 July – December 2025

ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2568

Faculty of Education, Srinakharinwirot University

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Faculty of Education
SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

Journal of Education Research, Faculty of Education,

Srinakharinwirot University

วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ISSN 2774-0781 (Print) : ISSN 2774-079X (Online)

Vol.20 No.2 July - December 2025

ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม - ธันวาคม 2568

เจ้าของ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
วาระการออก : ราย 6 เดือน ปีการศึกษาละ 2 ฉบับ (มกราคม-มิถุนายน, กรกฎาคม-ธันวาคม)
พิมพ์ที่ : ร้านเลย์ปริ้นส์ ที่อยู่ : เลขที่ 561 หมู่ 1 ถนนเพชรเกษม แขวงหลักสอง เขตบางแค
กรุงเทพฯ 10160 โทร. 0-2258-2423 Fax. 0-2258-2423
ไลน์ : ID LINE: layprintswu02 Email : printing@hotmail.com
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 3300900761158

วัตถุประสงค์ : เพื่อเป็นสื่อกลางการเผยแพร่องค์ความรู้ทางการศึกษา หรือที่เกี่ยวข้องกับด้าน
สังคมศาสตร์ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วารสารฯ รับผิดชอบต่อความวิจัย และ
บทความวิชาการ ฉบับสมบูรณ์ที่ไม่เคยเสนอ หรือหากมีบางส่วนของบทความได้เคยถูกนำเสนอในการประชุม
วิชาการระดับชาติหรือนานาชาติมาก่อน ผู้เขียนต้องปรับปรุงเพิ่มเติมบทความให้มีความสมบูรณ์ก่อน หรือกำลัง
เสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน

คณะกรรมการที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.กิตติคุณ รุ่งเรือง คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ โพธิ์ศรีทอง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวิณวงศ์ บำรุงขันท์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอติชัย	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ อินทสิงห์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดาวัลย์ อุ่นกอง	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัค โอฬาริยกุล	โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุลศักดิ์ สุขสบาย	โรงเรียนสาธิต มศว ปทุมวัน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชีวัน เขียววิจิตร	โรงเรียนสาธิต มศว ปทุมวัน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุพล ยงศรี	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมลนิตย์ เกิดหนูวงศ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอุมา เจริญสุข	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิพาดา ไตรรัตน์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร.ครรชิต แสนอุปถ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
นางสาวสมวรรณ เอี่ยมวิจิตร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความวิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ชาตรี ฝ้ายคำตา	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอติชัย	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.พัชรภา ตันติชูเวช	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วัฒนอมศักดิ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรีพร นาคสัมฤทธิ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นริศรา พึ่งโพธิ์สม	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทรัตน์ เครืออินทร์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บรรจบ บุญจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันเพ็ญ ประทุมทอง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สริพร เชาวันชัย	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ บุรศิริรักษ์	อาจารย์เกษียณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ใจตรง	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิกร สุมาลี	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อชิระ อุตมาน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร.ประดับศรี พินธุโท	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
อาจารย์ ดร.วนัญญา ปุณณากิจโกคิน	มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์ ดร.วีรยา คำเรืองฤทธิ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.हरषा ओकसिंह	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้ประสานงาน

นางสาวสมวรรณ เอี่ยมวิจิตร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
นายธนภูมิ สุนาถวนิชย์กุล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงาน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 114 สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110
 โทรศัพท์ : (02) 649-5000 ต่อ 11123 โทรสาร : (02) 260-0124
 ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์: journal.edswu@gmail.com
 ผู้สนใจสามารถค้นหาได้ใน <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/jre/index>

บรรณาธิการแถลง

วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่ผลงานการวิจัยทางการศึกษา ของคณาจารย์ นิสิต นักศึกษา ทั้งในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และนอกมหาวิทยาลัย ให้เป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานวิจัยที่ผ่านการอ่าน ประเมินจากผู้ประเมินอิสระ (peer review) เพื่อยกระดับคุณภาพของงานวิจัย และให้ได้งานวิจัยที่มีคุณประโยชน์และสามารถนำมาใช้ได้ในการศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย

วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เปิดโอกาสรับผลงานวิจัยทางการศึกษา ในสาขาต่าง ๆ เช่น ปฐมวัยศึกษา หลักสูตรและการสอนการบริหารการศึกษา การวัดผลและวิจัยการศึกษา จิตวิทยาทางการศึกษาและการแนะแนว การศึกษาพิเศษ อาชีวและอุตสาหกรรมศึกษา การศึกษาผู้ใหญ่ พื้นฐานทางการศึกษา เทคโนโลยีทางการศึกษา และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และพร้อมที่จะพัฒนาคุณภาพงานวิจัยทางการศึกษาให้ก้าวไปสู่ระดับสากล ซึ่งฉบับนี้เป็นฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2567 โดยได้พิมพ์เผยแพร่เป็นปีที่ 19 แล้ว

กองบรรณาธิการจึงขอขอบพระคุณผู้เขียนบทความทุกท่านที่ส่งบทความให้พิจารณาลงตีพิมพ์ ผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาบทความที่ได้ตรวจ และให้ข้อคิดเห็นในการปรับปรุงแก้ไขบทความให้มีความถูกต้อง และทันสมัย ตามหลักวิชาการ และขอขอบคุณคณะกรรมการที่ปรึกษาวารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะกรรมการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่สนับสนุนการจัดทำวารสารฉบับนี้ให้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านจะได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ในเนื้อหาสาระของวารสารนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ โพธิ์ศรีทอง
บรรณาธิการวารสารวิจัยทางการศึกษา

จริยธรรมในการตีพิมพ์บทความ (Publication Ethics)

จริยธรรมในการตีพิมพ์บทความ (Publication Ethics)

- บทความ ข้อความ ภาพประกอบ และตารางประกอบ ที่พิมพ์ลงวารสารเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้
นิพนธ์ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป และไม่มีส่วนรับผิดชอบใดๆ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้
นิพนธ์แต่เพียงผู้เดียว
- บทความใดที่ผู้อ่านเห็นว่าได้มีการลอกเลียนหรือแอบอ้างโดยปราศจากการอ้างอิง หรือทำให้เข้าใจผิด
ว่าเป็นผลงานของผู้นิพนธ์ กรุณาแจ้งให้กองบรรณาธิการทราบ
- บทความจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสัตว์ทดลอง กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์รับพิจารณา
เฉพาะงานวิจัยที่ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์และสัตว์ทดลองเท่านั้น
- บทความที่ได้รับการพิมพ์ลงวารสารจะต้องมีผลการประเมินคุณภาพผ่านเกณฑ์การพิจารณาจาก
ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง (Peer Review) ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย จำนวน 2 ท่าน/บทความ
จากจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความทั้งหมด 3 ท่าน
- ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ไม่ทราบชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (Double-
Blind Peer Review)
- บทความที่ส่งถึงกองบรรณาธิการ ขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่ส่งคืนผู้นิพนธ์

บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์ (Duties of Authors)

- ผู้นิพนธ์ทุกคนที่มีชื่อปรากฏในบทความต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัยจริง และต้องระบุ
แหล่งทุนที่สนับสนุนในการทำวิจัยนี้ในกิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)
- ผู้นิพนธ์ต้องพิมพ์บทความให้ถูกต้องตามรูปแบบที่วารสารกำหนดไว้ในคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์
- ผู้นิพนธ์ต้องอ้างอิงหากมีการนำผลงานของผู้อื่นมาใช้ในผลงานของผู้นิพนธ์ โดยผลงานเหล่านั้นต้อง
ปรากฏอยู่ในบทความ และเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ ตามรูปแบบที่วารสารกำหนด
- ผู้นิพนธ์ที่ส่งบทความเข้ารับการประเมินคุณภาพ ต้องเป็นผู้รับรองผลงานนั้นว่าเป็นผลงานใหม่และไม่
เคยส่งพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่น (ผู้นิพนธ์ลงลายมือชื่อรับรอง
ในใบนำส่งบทความวิจัย)
- ผู้นิพนธ์ต้องนำเสนอรายงานข้อมูลที่เป็นจริงที่เกิดจากการดำเนินการวิจัย โดยไม่ให้ข้อมูลอันเป็นเท็จ
และไม่บิดเบือนข้อมูล และต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการวารสาร (Duties of Editors)

1. บรรณาธิการมีหน้าที่ประเมินและตัดสินใจคัดเลือกบทความที่มีคุณภาพมาพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้วโดยพิจารณาจากความใหม่ ความชัดเจน ความสำคัญ ความสมบูรณ์ และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสาร และมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความวิจัยให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล เพื่อพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่ตนรับผิดชอบ
2. บรรณาธิการต้องมีการตรวจสอบบทความในด้านการคัดลอกผลงานของผู้อื่น (Plagiarism) โดยใช้โปรแกรมที่น่าเชื่อถือได้อย่างจริงจัง ถ้าตรวจสอบแล้วพบว่า บทความใดๆ มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น ในกระบวนการประเมินคุณภาพบทความ บรรณาธิการต้องหยุดกระบวนการประเมินและติดต่อผู้นิพนธ์หลักทันที เพื่อขอคำชี้แจงประกอบการตอบรับหรือปฏิเสธการพิมพ์เผยแพร่บทความนั้นๆ ดังนั้นบทความที่พิมพ์ในวารสาร ต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น
3. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลใดๆ ในระหว่างช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ แก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลของผู้นิพนธ์และผู้ประเมินบทความทุกคน
4. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนใดๆ กับผู้นิพนธ์ ผู้ประเมิน และทีมผู้บริหารของหน่วยงานตนเอง หรือของหน่วยงานอื่น
5. บรรณาธิการต้องไม่ปฏิเสธการอนุมัติให้พิมพ์บทความ เพราะความสงสัย หรือไม่แน่ใจ หรือไม่เป็นไปตามข้อกำหนด โดยต้องหาหลักฐานทางวิชาการมาพิสูจน์ความสงสัยเหล่านั้นก่อน
6. บรรณาธิการต้องปฏิเสธการอนุมัติพิมพ์บทความที่เคยพิมพ์เผยแพร่ที่อื่นมาแล้วทั้งในรูปแบบของวารสารหรือบทความหลังการนำเสนอในที่ประชุมวิชาการฉบับเต็ม (Proceedings)

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ (Duties of Reviewers)

1. ผู้ประเมินต้องเสนอแนะหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญและสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมินในกรณีที่ผู้นิพนธ์ไม่ได้อ้างอิง เข้าไปในการประเมินบทความด้วย
2. ผู้ประเมินต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ เช่น เป็นผู้ร่วมนิพนธ์ หรือมีความสัมพันธ์หรือรู้จักกับผู้นิพนธ์เป็นการส่วนตัว หรือเหตุผลอื่นๆ ที่จะทำให้ผู้ประเมินบทความไม่สามารถให้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอย่างอิสระได้ ถ้ามีหรือตระหนักว่า ตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อน ผู้ประเมินบทความควรแจ้งบรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ
3. ผู้ประเมินต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนในบทความที่ส่งเข้ามารับการประเมินคุณภาพ แก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง ตลอดช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
4. ผู้ประเมินต้องแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบ หากพบว่ามีส่วนใดของบทความมีความเหมือน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานของผู้อื่นโดยมีหลักฐานชัดเจน
5. ผู้ประเมินควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญ ความใหม่ คุณค่าของเนื้อหา ในบทความที่จะมีต่อสาขานั้นๆ ใช้ความเชี่ยวชาญเพื่อวิเคราะห์คุณภาพและความเข้มข้นของผลงาน โดยไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลทางวิชาการรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจบทความ

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัย

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้
ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพเหนือ 1-15

THE ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINSTRATORS AFFECTS THE SCHOOLS
AS LEARNING COMMUNITIES OF SCHOOLS IN THE NORTHERN BANGKOK GROUP
OF THE BANGKOK METROPOLITAN ADMINSTRATION

ณัททัย สุขีลักษณ์, ทิวัตต์ มณีโชติ

Nahathai Sukheeluk, Tiwat Maneechote

การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้อำนวยความสะดวกของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 16-30

THE FACTOR ANALYSIS OF LEARNING FACILITATOR CHARACTERISTICS OF TEACHERS
UNDER THE PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE PHITSANULOK 2

ณัฐพล แก้วแดง, สธิรพร ชาวนาชัย

Nattapon Kaewdaeng, Sathiraporn Chaowachai

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 31-45

THE RELATIONSHIP BETWEEN LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AND FINANCIAL LITERACY
IN SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE BANGKOK 1

กัญชิสา ญีตน้อย, อำนวย ทองโปร่ง

Kanchisa Yeetnoi, Amnuay Thongprong

การศึกษาความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองของนิสิตครูการศึกษาพิเศษต่อการจัดการเรียนรู้
สำหรับนักเรียนออทิสติกในโรงเรียนเรียนร่วม 46-58

A STUDY OF SELF-EFFICACY OF PRE-SERVICE SPECIAL EDUCATION TEACHERS IN TEACHING
STUDENTS WITH AUTISM IN INCLUSIVE CLASSROOMS

กมลารณ์ สิทธิจันทร์, กนกพร วิบูลพัฒนะวงศ์

Kamalaporn Sittichan, Kanokporn Vibulpatanavong

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทความวิจัย (ต่อ)

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปรับตัวของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 59-73

THE STUDY OF FACTORS INFLUENCING THE ADJUSTMENT OF FIRST YEAR
UNDERGRADUATE STUDENTS AT FACULTY EDUCATION, SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

สิริมา สุขชี

Sirima Sukkee

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะ
การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 74-88

DEVELOPMENT OF A SCIENCE LEARNING MODEL USING PHENOMENON BASE LEARNING
TO ENHANCE ANALYTICAL THINKING AND CREATIVE PROBLEM SOLVING SKILLS
FOR GRADE 8 STUDENTS

พรรณวรินทร์ พุฒาคำ

Phanwarin Putsakum

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษากับประสิทธิภาพการบริหาร
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี 89-101

THE RELATIONSHIP BETWEEN SUCCESS FACTORS IN EDUCATIONAL RESOURCE MOBILIZATION
AND SCHOOL ADMINISTRATION EFFICIENCY UNDER THE PATHUM THANI SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

ภุริวัจน์ นาเมือง, ทิวัตต์ มณีโชติ

Bhuriwat Namuang, Tiwat Maneechote

หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้เขียน (Principles and Guideline for Author)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผล
ต่อการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน
สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพเหนือ
THE ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINSTRATORS AFFECTS THE SCHOOLS
AS LEARNING COMMUNITIES OF SCHOOLS IN THE NORTHERN BANGKOK GROUP
OF THE BANGKOK METROPOLITAN ADMINSTRATION

ณัทย สุชีลักษณ์^{1*} ทิวัตต์ มณีโชติ¹

Nahathai Sukheeluk^{1*} Tiwat Maneechote¹

¹ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์, ประเทศไทย

¹ Panyapiwat Institute of Management, Thailand

* Corresponding author e-mail: Pennueng_lovelove@hotmail.com

Received: 26/10/2025 | Revised: 12/11/2025 | Accepted: 18/11/2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ และ 3) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพเหนือ จำนวน 331 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดของโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .987 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพเหนือ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู และบุคลากร การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน

และการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ .439, .216, .174 และ .172 ตามลำดับ ทั้ง 4 ด้านสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้ร้อยละ 94.6 ($R^2 = .946$)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้

Abstract

This research aims to 1) to examine the level of academic leadership among school administrators, 2) to study the level of schools as learning communities, and 3) to investigate the academic leadership factors affecting schools as learning communities. The sample consisted of 331 teachers under the Bangkok Metropolitan Administration, Northern Group, selected through stratified random sampling based on school size. The research instrument was a questionnaire with a reliability coefficient of .987. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis. The research found that 1) the overall and aspect-wise levels of academic leadership of school administrators under the Bangkok Metropolitan Administration, Northern Bangkok Group, were at a high level; 2) the overall and aspect-wise levels of schools as learning communities under the Bangkok Metropolitan Administration, Northern Bangkok Group, were at a high level; and 3) four aspects of academic leadership promotion of teacher professional development, curriculum and instructional management, supervision and evaluation of teaching, and vision-mission-goal setting significantly affected schools as learning communities at the .01 level. The standardized regression coefficients (β) were .439, .216, .174, and .172, respectively, explaining 94.6% of the variance ($R^2 = .946$)

Keywords: Academic Leadership, School Administrators, School as Learning Community

บทนำ

แนวคิด “โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as Learning Community: SLC)” มีรากฐานจากแนวคิดของ มานาบุ ซาโต (Manabu Sato) แห่งคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยโตเกียว ซึ่งได้รับการพัฒนา และประยุกต์ใช้ในการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นมากกว่า 20 ปี ก่อนจะถูกนำมาปรับใช้ในโรงเรียนไทย เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยเริ่มต้นจากการพัฒนาครู เนื่องจากคุณภาพของผู้เรียนสะท้อนจากคุณภาพของครู (Sato, 2019) แนวคิด SLC ไม่ใช่สูตรสำเร็จ แต่เน้นการสร้างระบบนิเวศแห่งการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบหลัก 3 ประการ ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ (Vision) หมายถึง การกำหนด

เป้าหมาย การพัฒนาโรงเรียนและห้องเรียนให้มีทิศทางชัดเจน เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และให้ครูได้เรียนรู้จากการปฏิบัติและจากเพื่อนครูจนเกิดความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ 2) ปรัชญา (Philosophy) ประกอบด้วย 3 ปรัชญาหลัก ได้แก่ 2.1) ปรัชญาความเป็นสาธารณะ (Public Philosophy) ที่มองว่าห้องเรียนคือพื้นที่ของการเรียนรู้ร่วมกันของทุกคน 2.2) ปรัชญาประชาธิปไตย (Democracy Philosophy) ที่เน้นการรับฟัง เคารพ และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อสร้าง “ความสัมพันธ์แห่งการรับฟังซึ่งกันและกัน (Listening Relationship)” และ 2.3) ปรัชญาความเป็นเลิศ (Excellence Philosophy) ที่มองความเป็นเลิศเป็นกระบวนการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลอย่างเต็มที่มีใช้การเปรียบเทียบกับผู้อื่น และ 3) ระบบกิจกรรม (Active System) เป็นกลไกที่ทำให้ปรัชญาทั้งสามเกิดขึ้นจริง ผ่านกิจกรรมและการเรียนรู้ร่วมกันของครู นักเรียน และชุมชน ซึ่งหัวใจของแนวคิด SLC จึงไม่ใช่เพียงเทคนิคการสอนหรือการบริหาร แต่คือการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม และวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันของทุกคนในโรงเรียน

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนโรงเรียนไปสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยเฉพาะในด้าน ภาวะผู้นำทางวิชาการ (Academic Leadership) ซึ่งหมายถึงพฤติกรรมและบทบาทของผู้บริหารในการนำพาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายทางวิชาการผ่านการบริหารจัดการหลักสูตร การพัฒนาครู การนิเทศการสอน และการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนให้เต็มที่ (Krug, 1992; กิตติ กสิณธรา, 2562)

ภาวะผู้นำทางวิชาการจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาโรงเรียนให้เป็น SLC เพราะผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ด้านวิชาการจะสามารถส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมีส่วนร่วม และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในหมู่ครูและบุคลากร หากผู้บริหารขาดภาวะผู้นำทางวิชาการ อาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (วรรณ เฟื่องฟู, 2558)

ในปัจจุบันโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเริ่มนำแนวคิด SLC มาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติการเรียนรู้ โดยมีโครงการนำร่องในสังกัดสำนักงานเขตบางรัก และขยายผลสู่เขตต่าง ๆ ให้ครอบคลุมโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครทั้งหมด รวมถึงโรงเรียนในกลุ่มกรุงเทพเหนือ ทั้งนี้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา สร้างนักเรียนที่มีทักษะการคิดวิเคราะห์และทำงานเป็นทีม และพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพเหนือ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการพัฒนานโยบายและแนวทางบริหารจัดการสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

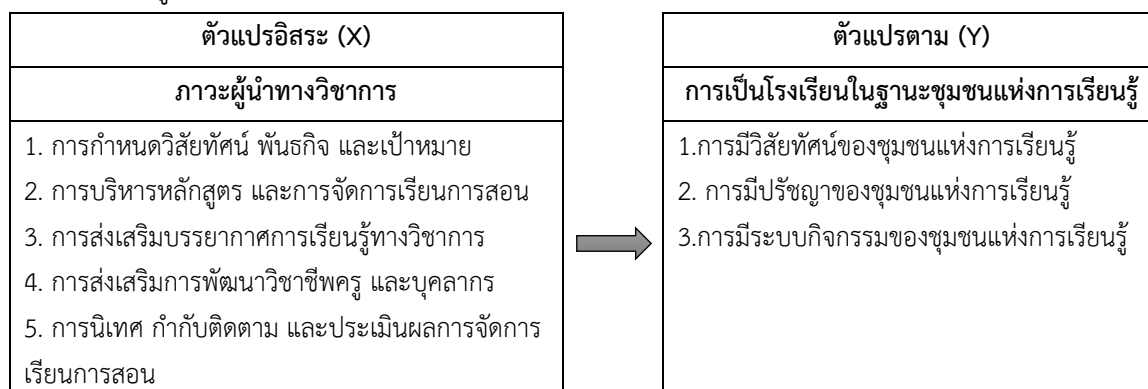
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพเหนือ
2. เพื่อศึกษาระดับการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพเหนือ
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพเหนือ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในงานวิจัยนี้ พัฒนาจากแนวคิดของ Hallinger และ Murphy (1985) และสังเคราะห์ร่วมกับงานของนักวิชาการไทย เช่น ศิริชัย กาญจนวาสี (2544) ชัยวัฒน์ คุประตกุล (2555) และกิตติลักษณ์ วงศ์ประเสริฐ (2554) โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย 2) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ 4) การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู และ 5) การนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผล

การเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ในการวิจัยนี้พัฒนาจากแนวคิดของ Hord (1997), DuFour et al. (2008) และ Stoll et al. (2006) ร่วมกับเอกสารแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560; 2562) โดยจำแนกออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ 2) การมีปรัชญาของชุมชนแห่งการเรียนรู้ และ 3) การมีระบบกิจกรรมของชุมชนแห่งการเรียนรู้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุรายละเอียดการศึกษา การวิเคราะห์ และการดำเนินการที่กระชับและชัดเจน ประกอบด้วย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยนี้เป็นการวิจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Relationship Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพเหนือ ปีการศึกษา 2568 จำนวน 2,391 คน จากทั้งหมด 46 โรงเรียน (สำนักงานการศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร, 2568)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพเหนือ ปีการศึกษา 2568 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607–610; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 43) ได้กลุ่มตัวอย่างครูจำนวน 331 คน และกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนจำนวน 24 โรงเรียน วิธีการสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน ดังนี้

1. แบ่งโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพเหนือออกเป็น 4 กลุ่ม ตามขนาดของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

2. สุ่มโรงเรียนแต่ละขนาดมาร้อยละ 50 ของจำนวนโรงเรียนโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากแบบใส่คืน ได้โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 19 โรงเรียน เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง 10 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 18 โรงเรียน เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง 9 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 6 โรงเรียน เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง 3 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 3 โรงเรียน เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง 2 โรงเรียน

3. กำหนดจำนวนครูตามกลุ่มตัวอย่างของแต่ละขนาดโรงเรียน รวมทั้งสิ้น 331 คน โดยจำแนกดังนี้ โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 6 คน รวมทั้งสิ้น 60 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 9 โรงเรียน โรงเรียนละ 14 คน รวมทั้งสิ้น 126 คน โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 24 คน 2 โรงเรียน และ 25 คน 1 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 73 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนละ 36 คน รวมทั้งสิ้น 72 คน

2) ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการ

ตัวแปรตาม คือ การเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพเหนือ จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลของผู้ตอบ เช่น ตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (forced choice)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มี 5 ด้าน ได้แก่

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย
2. การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน
3. การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ
4. การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู และบุคลากร
5. การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่

6. การมีวิสัยทัศน์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้
7. การมีปรัชญาของชุมชนแห่งการเรียนรู้
8. การมีระบบกิจกรรมของชุมชนแห่งการเรียนรู้

แบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับของไลเคิร์ต (Likert Scale) โดยกำหนดค่าคะแนนตั้งแต่ระดับ 1 = น้อยที่สุด ถึงระดับ 5 = มากที่สุด

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการและโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้

2. ร่างแบบสอบถามและนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม

3. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

4. เสนอคำร้องต่อคณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ เพื่อขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

5. ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และรูปแบบของแบบสอบถาม ได้แก่ 1) อาจารย์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ 2) ผู้บริหารโรงเรียน และ 3) ครู

6. คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) พบว่ามีค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.67–1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (≥ 0.50)

7. ทดลองใช้แบบสอบถาม (Try-out) กับครูสังกัดกรุงเทพมหานครที่ไม่อยู่ในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) พบว่า 1) แบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการ = .972 และ 2) แบบสอบถาม

โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ = .985 และ แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นในระดับสูง เหมาะสมสำหรับการเก็บข้อมูลจริง

4) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครูสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพเหนือ จำนวน 331 คน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. เสนอคำร้องต่อคณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ เพื่อขอหนังสืออนุญาต ขอความร่วมมือจากฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขต กลุ่มกรุงเทพเหนือ
2. ดำเนินการเก็บข้อมูลกับครูกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์
3. ตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามทั้ง 331 ฉบับ รวบรวม และจัดเตรียมข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมแบบสอบถามครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องและป้อนข้อมูลเข้าสู่โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการ และระดับการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พร้อมเกณฑ์การแปลความหมาย 5 ระดับ
3. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพเหนือ สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดถึงต่ำสุด ดังนี้

1. ด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด
2. ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู และบุคลากร
3. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย
4. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ
5. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. ระดับการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์พบว่า การเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดถึงต่ำสุดดังนี้

1. ด้านการมีปรัชญาของชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด
2. ด้านการมีวิสัยทัศน์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้
3. ด้านการมีระบบกิจกรรมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้

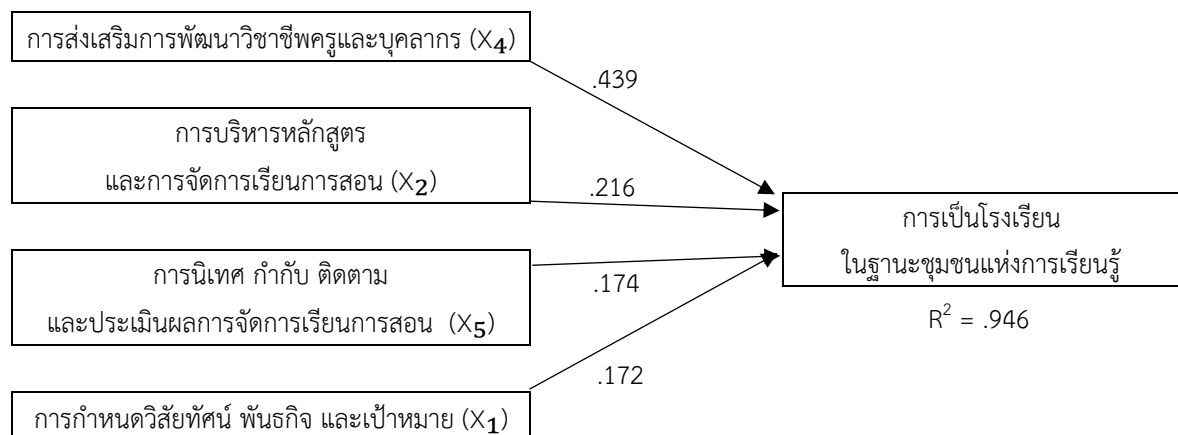
ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ มี 4 ด้านสำคัญ ได้แก่

1. ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู และบุคลากร ค่า $b = .424$, $\beta = .439$
2. ด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ค่า $b = .223$, $\beta = .216$
3. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนค่า $b = .139$, $\beta = .174$
4. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ค่า $b = .150$, $\beta = .172$

Variable	b	SEb	β	t	P-value
constant	.316	.067		4.723	.000
X ₄	.424	.046	.439	9.174	.000
X ₂	.223	.062	.216	3.596	.000
X ₅	.139	.030	.174	4.656	.000
X ₁	.150	.033	.172	4.492	.000
R = .972 R ² = .946 SEest = .117					

ตัวแปรทั้ง 4 ด้าน สามารถร่วมกันอธิบาย ความแปรปรวนของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมได้ร้อยละ 94.6 โดยด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร (X₄) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปแบบคะแนนดิบ (b) = .424 และในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) = .439 ลำดับต่อมา คือ ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (X₂) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปแบบคะแนนดิบ (b) = .223 และในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) = .216 ลำดับต่อมา คือ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน (X₅) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปแบบคะแนนดิบ (b) = 139 และในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) = .174 และลำดับสุดท้าย คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย (X₁) มีค่าสัมประสิทธิ์

การถดถอยพหุคูณในรูปแบบคะแนนดิบ (b) = .150 และในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) = .172) ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์นำมาเขียนเป็นภาพได้ ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพเหนือ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเรียงลำดับตามประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพเหนือ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการขับเคลื่อนงานวิชาการอย่างเป็นระบบ มีทิศทางที่ชัดเจน และตระหนักถึงบทบาทของตนในฐานะผู้นำทางวิชาการในการยกระดับคุณภาพผู้เรียน ผลดังกล่าวสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของงานวิชาการในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพเหนือที่ให้ความสำคัญกับการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล การสร้างบรรยากาศทางวิชาการ และการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนนโยบายจากกรุงเทพมหานครที่เน้น “การพัฒนาคุณภาพงานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียน” ทำให้ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการด้านวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย การนิเทศ ติดตาม ไปจนถึงการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิเชียร ทองคลี (2560) ที่ระบุว่าผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพต้องสร้างความร่วมมือและขับเคลื่อนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด สะท้อนว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรและส่งเสริมการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อัสนีย์ สุกิจใจ (2560) และพิพัฒน์พงษ์ วิเศษ (2561)

ที่เห็นว่าผู้บริหารต้องสนับสนุนการจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานและประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร อยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยสอดคล้องกับ ปิยพร บุญใบ (2563) และเพ็ญภา พลัณิม (2559) ที่ชี้ว่าผู้บริหารควรส่งเสริมการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก สะท้อนการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และความร่วมมือภายในโรงเรียน สอดคล้องกับ Krug (1992) ที่ระบุว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจำเป็นต้องสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้เต็มศักยภาพ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล แม้มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก แสดงว่าผู้บริหารยังดำเนินงานด้านนี้อย่างต่อเนื่อง แต่จำเป็นต้องเพิ่มความเข้มข้นเพื่อให้ผลลัพธ์เกิดจริงในระดับห้องเรียน สอดคล้องกับ McEwan (2003) และปิยธิดา ทาปลัด (2561) ที่มองว่าการนิเทศและความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร-ครู-ผู้เรียนเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพการสอน ผลการวิจัยส่วนนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Cunningham และ Cordeiro (2009) ที่ระบุว่าผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพต้องสามารถพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ ครู และการประเมินผลอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรทางการศึกษา

2. ระดับการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้

ผลการวิจัย พบว่า ระดับการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพเหนือ มีระดับการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as Learning Community: SLC) โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่านโยบายการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครได้ให้ความสำคัญความสำคัญของการมีส่วนร่วม การพัฒนาวิชาชีพ และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งได้รับพัฒนาผ่านนโยบายการศึกษาและการอบรมตามแนวคิด SLC และ PLC อย่างต่อเนื่อง ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Sato (2016) ที่อธิบายว่าโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้คือ “พื้นที่สาธารณะของการเรียนรู้ร่วมกัน” ที่ทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีปรัชญาของชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด สะท้อนว่าโรงเรียนให้ความสำคัญกับปรัชญา 3 ประการ ได้แก่ ความเป็นเลิศ ประชาธิปไตย และความเป็นสาธารณะ ซึ่งเป็นแกนสำคัญของ SLC ตามแนวคิดของ ซาโต มาซาบุ (2559) และอรรถพล อนันตวรสกุล (2565) ที่ชี้ว่าปรัชญาเหล่านี้ช่วยสร้างบรรยากาศของความร่วมมือ ความเท่าเทียม และการเรียนรู้ร่วมกันภายในโรงเรียน ด้านการมีวิสัยทัศน์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก สะท้อนถึงการมีวิสัยทัศน์ร่วมระหว่างผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน โดยมีเป้าหมายเดียวกันคือคุณภาพผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ García-Carrión et al. (2020) ที่ระบุว่า การเป็น SLC ต้องมี “ค่านิยมและความมุ่งมั่นร่วมกัน” เพื่อขับเคลื่อนโรงเรียนสู่ทิศทางเดียวกัน ด้านการมีระบบกิจกรรมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ แม้มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก สะท้อนถึงการมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน แต่ยังไม่เข้มข้นเท่าที่ควร โดยเฉพาะกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม ผลนี้สอดคล้องกับข้อค้นพบของ จินณภัทร พิบูลวิฑิตธำรง (2565) ที่ระบุว่าความท้าทายของการพัฒนา SLC ในไทยคือการปรับทัศนคติของ

ครูให้เปิดรับการเรียนรู้ร่วมกัน และการแลกเปลี่ยนสะท้อนคิดอย่างจริงจัง ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Dewey (1927) ที่มองว่าประชาธิปไตยคือ “กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน” ซึ่งสอดคล้องโดยตรงในหลักการของ SLC รวมทั้งแนวคิดของ Elboj et al. (2002) ที่อธิบายว่า SLC คือการสร้างพื้นที่แห่งปฏิสัมพันธ์ของความหลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันในทุกมิติของโรงเรียน

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร 2) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการสอน และ 4) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ 4 ด้าน โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร ซึ่งส่งผลมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า “ครู” เป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Fullan (2014) ที่มองว่าการพัฒนาโรงเรียนจะเกิดขึ้นได้จริงเมื่อผู้บริหารสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ร่วมกันของครู และแนวคิดของ Sato (2016) ที่ระบุว่า “โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้” คือพื้นที่ที่ทุกคนเติบโตผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน นอกจากนี้ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ยังส่งผลสำคัญต่อการเป็น SLC เพราะหลักสูตรคือหัวใจของการพัฒนาโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Krug (1992) และ Cunningham & Cordeiro (2009) ที่มองว่าผู้นำทางวิชาการต้องมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรให้ตอบสนองต่อผู้เรียนและชุมชน ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้กระบวนการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีคุณภาพ และเป็นหัวใจของการสร้าง “ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครู” (PLC) สอดคล้องกับ McEwan (2003) ที่มองว่าผู้บริหารควรเป็นผู้เรียนรู้ร่วมกับครูผ่านกระบวนการนิเทศและการสะท้อนผลการสอน สุดท้ายด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย แม้ส่งผลน้อยที่สุด แต่ยังมีนัยสำคัญทางสถิติ เพราะเป็นพื้นฐานในการสร้าง “วิสัยทัศน์ร่วม” ขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ García-Carrión et al. (2020) ที่ระบุว่าโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ต้องขับเคลื่อนด้วย “ค่านิยมและเป้าหมายร่วมกัน” เพื่อให้ทุกฝ่ายมุ่งสู่ทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพเหนือ อยู่ในระดับมาก แต่ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงควรพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารควรกำหนดระบบนิเทศภายในที่ยืดหยุ่นและเป็นกัลยาณมิตร (Mentoring & Coaching) เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสะท้อนผลการสอน และข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์ เพื่อเสริมศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ ควรจัดอบรมผู้บริหารและหัวหน้ากลุ่มสาระให้เข้าใจบทบาท “ผู้นำทางการเรียนรู้ (Instructional Leader)” เพื่อพัฒนาระบบนิเทศ

ให้เป็นการเรียนรู้ร่วมกันมากกว่าการตรวจสอบ อันจะนำไปสู่วัฒนธรรม “การเรียนรู้ร่วมกันในสถานศึกษา (Collaborative Learning Culture)” และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2. จากผลการวิจัยพบว่า การเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพเหนือ อยู่ในระดับมาก แต่ด้าน “การมีระบบกิจกรรมของชุมชนแห่งการเรียนรู้” มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สะท้อนว่าการดำเนินกิจกรรมที่เชื่อมโยงผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชนยังขาดความต่อเนื่องและระบบที่ชัดเจน โรงเรียนจึงควรพัฒนา “ระบบกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning Activities System)” ที่ครอบคลุมทุกภาคส่วน เช่น กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู (Teacher Learning Exchange) การจัดตั้งชุมชนการเรียนรู้ผู้ปกครอง (Parent Learning Community) และเวทีสาธารณะของโรงเรียน (Public Learning Forum) เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างยั่งยืน

3. จากผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีจำนวน 4 ตัวแปร โดยทั้ง 4 ตัวแปรร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้ถึงร้อยละ 94.6 ($R^2 = .946$) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินงานในทั้ง 4 ด้านอย่างเป็นระบบ ดังนี้ 1) การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร ควรจัดระบบพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการนิเทศภายใน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) 2) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ควรสนับสนุนให้มีการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติและบริบทของท้องถิ่น พร้อมเปิดโอกาสให้ครูและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อสร้าง “ความเป็นเจ้าของร่วมของโรงเรียน (Shared Ownership)” 3) การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ควรเน้นการนิเทศแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ เช่น ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน หรือข้อเสนอแนะจากครู มาปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทจริงของโรงเรียน และ 4) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ควรจัดให้มีการประชุมระดมความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อสร้าง “วิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision)” ที่สะท้อนเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง อันจะเป็นรากฐานในการขับเคลื่อนโรงเรียนสู่การเป็น “ชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน”

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพเหนือ โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกด้านพฤติกรรมภาวะผู้นำ การบริหารจัดการ และปัจจัยทางจิตวิทยาที่มีผลต่อการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน อันจะช่วยกำหนดแนวทางพัฒนาได้ตรงจุดและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as Learning Community: SLC) ในพื้นที่หรือประเภทโรงเรียนอื่น เพื่อเปรียบเทียบและวิเคราะห์ความแตกต่างเชิงบริบท ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบบริหารวิชาการและส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันในสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กิตติ กสิณธารา. (2562). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติลักษณ์ วงศ์ประเสริฐ. (2554). การนิเทศการศึกษา. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย.
- จิณณภัทร พิบูลวิทิตดำรง. (2565). การพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิด School as learning community (SLC). วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 12(2), 55–63.
- ชัยวัฒน์ คุประตกุล. (2555). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2550). สถิติสำหรับการวิจัยทางการศึกษา. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาโต, มานาบุ. (2559). โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as learning community) (อรรถพล อนันตวรสกุล, ผู้แปล). โอเพ่นเวิลด์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- ปิยธิดา ทาปลัด. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของครู. วารสารวิจัยการบริหารการศึกษา, 13(1), 35–47.
- ปิยพร บุญใบ. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 9(2), 30–38.
- พิพัฒน์พงษ์ วิเศษ. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21. วารสารการบริหารการศึกษา, 14(1), 10–19.
- เพ็ญภา พลัฒิม. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม].
- วรรณา เฟื่องฟู. (2558). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- วิเชียร ทองคลี. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). การบริหารการศึกษา. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สายสุนีย์ กอสนาน. (2562). การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียน. วารสารครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 47(3), 40–50.
- สำนักการศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร. (2568). รายงานข้อมูลโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่ม
กรุงเทพเหนือ ปีการศึกษา 2568. สำนักการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). แนวทางการจัดการศึกษาแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้.
สำนักพิมพ์ สพฐ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). คู่มือการขับเคลื่อนโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการ
เรียนรู้. สำนักพิมพ์ สพฐ.
- อรรถพล อนันตวรสกุล. (2565). โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้: แนวคิดและการปฏิบัติในบริบท
ไทย. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อัศนีย์ สุกิจใจ. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารวิจัยพุทธศาสตร์, 3(1), 23–
35.
- Cunningham, W. G., & Cordeiro, P. A. (2009). Educational leadership: A bridge to improved
practice (4th ed.). Pearson Education.
- Dewey, J. (1927). The public and its problems. Henry Holt and Company.
- DuFour, R., DuFour, R., & Eaker, R. (2008). Revisiting professional learning communities at
work. Solution Tree Press.
- Elboj, C., Puigdemívol, I., Soler, M., & Valls, R. (2002). Communities of learning: Transforming
education. Peter Lang.
- Fullan, M. (2014). The principal: Three keys to maximizing impact. Jossey-Bass.
- García-Carrión, R., Molina, S., & Roca, E. (2020). Successful educational actions for inclusion
and social cohesion in Europe. International Journal of Educational Research, 99,
44–53.
- Hallinger, P., & Murphy, J. (1985). Assessing the instructional management behavior of
principals. The Elementary School Journal, 86(2), 217–247.
- Hord, S. M. (1997). Professional learning communities: Communities of continuous inquiry
and improvement. Southwest Educational Development Laboratory.
- Krug, S. E. (1992). Instructional leadership: A constructivist perspective. Educational
Administration Quarterly, 28(3), 430–443.

- McEwan, E. K. (2003). 7 steps to effective instructional leadership (2nd ed.). Corwin Press.
- Sato, M. (2016). School as learning community: Theories, practice and international networks. University of Tokyo Press.
- Sato, M. (2019). Professional learning communities in Japan: Lessons for educational reform. Gakubunsha.
- Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Wallace, M., & Thomas, S. (2006). Professional learning communities: A review of the literature. *Journal of Educational Change*, 7(4), 221–258.

การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้อำนวยความสะดวก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

THE FACTOR ANALYSIS OF LEARNING FACILITATOR CHARACTERISTICS OF TEACHERS

UNDER THE PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE PHITSANULOK 2

ณัฐพล แก้วแดง^{1*} สติรพร เซาว์ชัย²

Nattapon Kaewdaeng^{1*} Sathiraporn Chaowachai²

^{1,2} มหาวิทยาลัยนเรศวร, ประเทศไทย

^{1,2} Naresuan University, Thailand

* Corresponding author e-mail: nattaponka67@nu.ac.th

Received: 12/11/2025 | Revised: 09/12/2025 | Accepted: 16/12/2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะผู้อำนวยความสะดวก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 300 คน ได้แก่ครู โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของครูแต่ละอำเภอ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยวิธีสกัดองค์ประกอบหลักหลังหมุนแกนแบบมูมาด้วยวิธีแวนเดอร์เวียร์แมกซ์ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบคุณลักษณะผู้อำนวยความสะดวก พบว่า ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการมุ่งสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ 2) ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางบวกในการเรียนรู้ 3) ด้านการเป็นต้นแบบและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ 4) ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ 5) ด้านการสร้างวินัยเชิงบวกในการเรียนรู้ และ 6) ด้านการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ คุณลักษณะผู้อำนวยความสะดวก

Abstract

The purpose of this research was to analyze the learning facilitator characteristics of teachers under the Primary Education Service Area Office Phitsanulok 2. The sample consisted of 300 teachers selected through stratified random sampling. According to the proportion of teachers in each district. The tool used to collect data was a questionnaire. The statistics used in the data analysis were Exploratory Factor Analysis (EFA) by using the Principal Component Analysis (PCA) and Orthogonal Rotation by Varimax Rotation. The research results found that the components of facilitator characteristics of teachers consisted of 6 components 1) Inspiring Motivation for Learning 2) Building Positive Interaction in Learning 3) Being a Role Model and Participating in Learning 4) Learning Process Management 5) Promoting Positive Discipline in Learning 6) Developing and Improving Learning.

Keywords: Exploratory Factor Analysis, Learning Support Role

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลต่อแนวทางการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่หลากหลาย เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม และการเรียนรู้ด้วยตนเอง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562, น. 1) ทำให้ครูในฐานะผู้จัดการเรียนรู้จำเป็นต้องมีบทบาทมากกว่าการถ่ายทอดความรู้แบบดั้งเดิม บทบาทของครูในปัจจุบันจึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการสอนในห้องเรียนเท่านั้น แต่ต้องมีความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทผู้เรียน ชี้นำแนวทางการเรียนรู้ ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ และกระตุ้นให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านวิชาการ คุณธรรม และทักษะชีวิต (Fullan, 2007) เมื่อเข้าสู่ยุคดิจิทัล บทบาทของครูยิ่งต้องปรับเปลี่ยนมากขึ้น โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อกลาง ครูจำเป็นต้องมีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสามารถในการใช้สื่อดิจิทัลอย่างเหมาะสม รวมทั้งต้องสามารถจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning และ Blended Learning ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นความท้าทายที่ทำให้บทบาทครูต้องเปลี่ยนจาก “ผู้สอน” เป็น “ผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้” สอดคล้องกับบทบาทของครูมี 5 บทบาทสำคัญ ได้แก่ 1) ผู้ออกแบบการเรียนรู้ 2) ผู้จัดการกระบวนการเรียนรู้ 3) ผู้สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ 4) ผู้ประเมินผลการเรียนรู้ และ 5) ผู้เรียนรู้ร่วมกับนักเรียน ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563)

การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเป้าหมายของหลักสูตร เช่น มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มีทักษะการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ และความเป็นพลเมืองที่ดี จำเป็นต้องอาศัยครูที่สามารถสร้างสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และใช้กลวิธีการสอนที่เหมาะสม (Trilling & Fadel, 2009) ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา มีการปฏิรูปการศึกษาในหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทย ที่พยายามขับเคลื่อนแนวคิด “ผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้” (Facilitator of Learning) โดยมุ่งเปลี่ยนบทบาทของครูจาก “ผู้สอน” เป็น “ผู้ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้” การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ ทำหน้าที่เป็นโค้ชและ พี่เลี้ยง (Coach & Mentor) แสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย (Meaningful learning) ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ มีความเข้าใจในตนเอง ใช้สติปัญญา คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่บ่งบอกถึงการมีสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพ บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการที่ครูต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกอย่างแท้จริง เป็นผู้สอนที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนจัดสิ่งไว้หรือกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพความสามารถ ความถนัด และความสนใจ แต่ละบุคคลผ่านการถามฟังสังเกตการสร้างความรู้ความเข้าใจ การให้ความรู้ที่ลึกซึ้งและแรงบันดาลใจในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้กับผู้เรียน โดยเน้นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ วิจัย สร้างสรรค์ ศึกษาค้นคว้า และได้ลงมือปฏิบัติจริง จนเกิดการเรียนรู้และค้นพบความรู้ด้วยตนเอง (อัสรี สะอิตี, 2561) โดยผู้อำนวยความสะดวกมีความสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด ครูหรือผู้สอนไม่ได้มีความสำคัญน้อยลง แต่ยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้น เพราะการจัดการเรียนรู้ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์อันสูงสุดที่ผู้เรียนพึงจะได้รับตามสิทธิพื้นฐาน ซึ่งครูจะต้องคิดค้นสร้างสรรค์และจัดสภาพการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นบทบาทของครูในฐานะเป็นผู้จัดประสบการณ์ กิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ จึงมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง (ทศนา แหมมณี, 2546)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ประกอบด้วยโรงเรียนในพื้นที่ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอวังทอง อำเภอเนินมะปราง และอำเภอบางกระทุ่ม ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทั้งในด้านภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคม ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ ทรัพยากรทางการศึกษา และโอกาสในการพัฒนาวิชาชีพของครูอย่างทั่วถึง ด้วยลักษณะของพื้นที่ดังกล่าว การพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะของผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ของครู จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเชิงลึกและเฉพาะเจาะจง เพื่อให้สามารถระบุปัจจัยหรือองค์ประกอบที่สำคัญต่อการพัฒนาครูในบริบทของพื้นที่นอ้อย่างแท้จริง

จากการศึกษาเอกสารและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ของครู พบว่ามีผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ของครูไว้เป็นจำนวนมาก และมีแนวคิดที่หลากหลายในด้านคุณลักษณะที่ครูควรมีในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะในบริบทของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การใช้เทคโนโลยี และ

การบูรณาการประสบการณ์ที่หลากหลาย จากแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพที่หลากหลาย ทำให้คุณลักษณะเหล่านี้ยังคงอยู่ในรูปของข้อเสนอเชิงแนวคิดหรือทฤษฎีโดยทั่วไป จึงจำเป็นต้องมีการจัดกลุ่ม จัดหมวดหมู่ และจำแนกองค์ประกอบที่ชัดเจนของคุณลักษณะผู้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะในบริบทของ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ซึ่งมีความหลากหลายทั้งในด้านบริบทโรงเรียน ทรัพยากร และความพร้อมด้านบุคลากรด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการสังเคราะห์ความรู้จากการศึกษาและค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) เพื่อค้นหาองค์ประกอบที่แท้จริงของคุณลักษณะผู้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพของครู อันจะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาครูให้สามารถปฏิบัติตนในคุณลักษณะผู้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

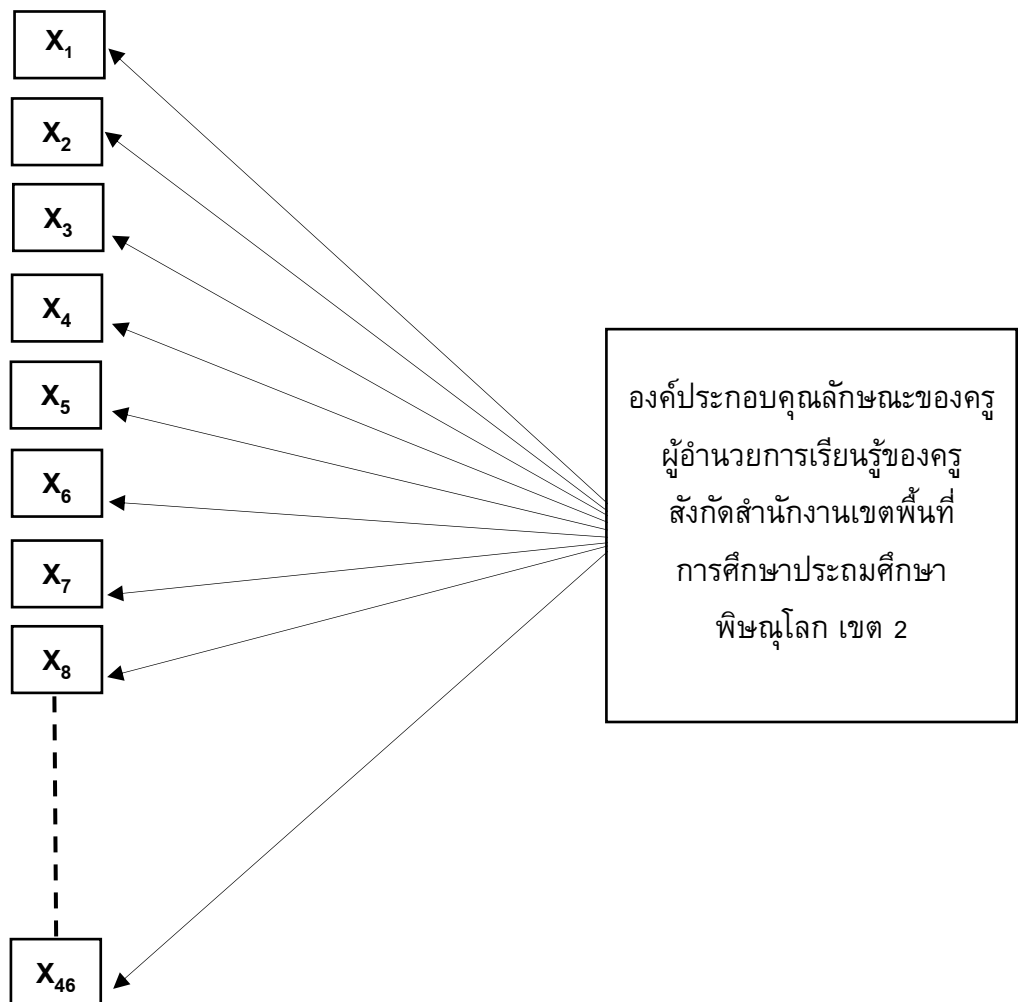
จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ที่แสดงถึงคุณลักษณะที่ชัดเจน เพื่อสำรวจและระบุองค์ประกอบรวมที่ใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ ช่วยลดจำนวนองค์ประกอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพให้อยู่ในรูปองค์ประกอบรวม ทำให้เห็นโครงสร้างภายในที่เกิดจากการรวมกลุ่มองค์ประกอบและสามารถแสดงคุณลักษณะได้ชัดเจน สามารถนำมาพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพได้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 สามารถนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดการฝึกอบรมพัฒนาทักษะและคุณลักษณะผู้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้สามารถยกระดับคุณภาพของการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการจัดทำข้อมูลสารสนเทศนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบายของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาและการสังเคราะห์เอกสาร หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงกำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 1,231 คน จำนวน 120 โรงเรียน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2568)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในปีการศึกษา 2568 โดยใช้เลือกเกณฑ์การกำหนดขนาดตัวอย่างของ Comrey, A.L., & Lee (2013) ได้เสนอ

ว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 300 คน ถือว่าดี (As Good) ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครู จำนวน 300 คน จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของโรงเรียนในแต่ละอำเภอ จำนวน 3 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอวังทอง อำเภอเนินมะปราง และอำเภอบางกระทุ่ม

2) ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ องค์ประกอบคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษาและ โรงเรียนในอำเภอ ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 คุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 รวมทั้งสิ้น 46 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 121)

2. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารทางวิชาการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้อำนวยการเรียนรู้ เพื่อให้ได้กรอบแนวคิด คุณลักษณะเป็นตัวแปรและโครงสร้างของตัวแปร โดยพยายามตีความจากคุณลักษณะที่แสดงออกมาเป็นการกระทำ เป็นคุณลักษณะที่สังเกตได้ และได้ข้อคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ แล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน หาค่าความตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.800-1.000 และนำไปทดลองเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม จำนวน 30 คน โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Confident) ของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.971

4) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ (Google forms) ได้รับผลการตอบแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับมา จำนวน 300 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis)

1. การวิเคราะห์ค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) ผู้วิจัยจะพิจารณาจากค่า KMO มีค่ามาก (เข้าสู่หนึ่ง) และค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity มีค่า Significance น้อยกว่า 0.05 แสดงว่าเทคนิค Factor Analysis เหมาะสมกับข้อมูลที่มีอยู่ (กัลยา วาณิชยปัญญา, 2552)

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) หลังหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax Rotation) ผู้วิจัยพิจารณาองค์ประกอบตามเกณฑ์ คือ องค์ประกอบที่สำคัญนั้นต้องมีค่าไอเกน (Eigenvalues) มากกว่าหรือเท่ากับ 1 และมีตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบของคุณลักษณะผู้เรียนรายการเรียนรู้ของครู ตั้งแต่ 4 ตัวแปรขึ้นไป โดยในแต่ละตัวแปร (Factor Loading) ต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ตั้งแต่ 0.300 ขึ้นไป (Hair, 1995)
3. การตั้งชื่อองค์ประกอบคุณลักษณะผู้เรียนรายการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยตั้งชื่อองค์ประกอบจากคุณลักษณะที่ปรากฏเด่นชัดของตัวแปร

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ขององค์ประกอบคุณลักษณะผู้เรียนรายการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 แสดงผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) มีค่าเท่ากับ 0.953 แสดงว่าข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์นี้เหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ และค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity มีค่าเท่ากับ 6,609 (Sig<.000) แสดงถึงตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน สามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) หลังหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax Rotation) แสดงดังตารางที่ 1

ตาราง 1 แสดงค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance) ค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Accumulative Percentage of Variance) ของแต่ละองค์ประกอบ

องค์ประกอบ	ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues)	ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance)	ค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Accumulative Percentage of Variance)	จำนวนตัวแปรในองค์ประกอบ
องค์ประกอบที่ 1	17.162	37.309	37.309	8
องค์ประกอบที่ 2	1.594	3.465	40.774	9
องค์ประกอบที่ 3	1.483	3.223	43.997	7
องค์ประกอบที่ 4	1.276	2.773	46.770	5
องค์ประกอบที่ 5	1.143	2.485	49.255	6
องค์ประกอบที่ 6	1.111	2.416	51.672	6
องค์ประกอบที่ 7	1.053	2.288	53.960	3
องค์ประกอบที่ 8	1.043	2.267	56.227	2

จากตาราง 1 พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) มากกว่า 1 ขึ้นไป มีค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวนขององค์ประกอบทั้ง 8 องค์ประกอบเท่ากับ 56.227 โดยองค์ประกอบที่นำมาใช้ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 ถึง องค์ประกอบที่ 6 เพราะมีจำนวนตัวแปรมากกว่า 4 ตัวแปร และเนื่องจากองค์ประกอบที่ 7 และ 8 มีจำนวนตัวแปรน้อยกว่า 4 จึงไม่สามารถจัดเป็นองค์ประกอบได้ ดังนั้นจึงได้จำนวนองค์ประกอบทั้งหมด 6 องค์ประกอบ สามารถอธิบายองค์ประกอบคุณลักษณะ ผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ได้ร้อยละ 51.672

3. ผลการตั้งชื่อองค์ประกอบคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยพิจารณาตามเกณฑ์ คือ องค์ประกอบที่สำคัญนั้นต้องมีค่าไอเกน (Eigenvalues) มากกว่าหรือเท่ากับ 1 และมีตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบของคุณลักษณะ ผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู ตั้งแต่ 4 ตัวแปรขึ้นไป โดยในแต่ละตัวแปร (Factor Loading) ต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ตั้งแต่ 0.300 ขึ้นไป ซึ่งองค์ประกอบที่ตรงตามหลักเกณฑ์ที่สามารถอธิบายองค์ประกอบของคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมุ่งสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ ประกอบด้วย 8 ตัวแปร มีค่าไอเกน (Eigenvalues) เท่ากับ 17.162 สามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมกันได้ร้อยละ 37.309 เป็นการสร้างแรงบันดาลใจ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงศักยภาพ ผูกกระบวนการคิด เช่น ครูจัดกิจกรรมที่ช่วยสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.675 ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.583 ครูจัดบทเรียนที่ทำให้นักเรียนชนะอุปสรรคและปัญหา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.562

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางบวกในการเรียนรู้ ประกอบด้วย 9 ตัวแปร มีค่าไอเกน (Eigenvalues) เท่ากับ 1.594 สามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมกันได้ร้อยละ 3.465 เป็นการสนับสนุนผู้เรียน การสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก ปฏิสัมพันธ์และการช่วยเหลือ เช่น ครูชี้แนะแนวทางและให้ความช่วยเหลือในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.598 ครูสร้างปฏิสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมกับผู้สอนและผู้เรียนด้วยกัน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.578 ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.578

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเป็นต้นแบบและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 7 ตัวแปร มีค่าไอเกน (Eigenvalues) เท่ากับ 1.483 สามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมกันได้ร้อยละ 3.223 เป็นการติดตามผู้เรียน ความเข้าใจปัญหา และการพัฒนาตนเองของครู เช่น ครูเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.553 ครูสืบเสาะข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนในด้านพฤติกรรมและความเป็นอยู่อย่างสม่ำเสมอ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.538 ครูสามารถติดตาม วัดและประเมินผลการเรียนรู้มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.519

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 5 ตัวแปร มีค่าไอเกน (Eigenvalues) เท่ากับ 1.276 สามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมกันได้ร้อยละ 2.773 เป็นการจัดการเรียนรู้ การวางแผน และการสร้างบรรยากาศแวดล้อมการเรียนรู้ เช่น ครูสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.607 ครูสร้างระบบและการสื่อสารกับผู้เรียนให้ชัดเจน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.538 ครูมีการวางแผนและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.533

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการสร้างวินัยเชิงบวกในการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 6 ตัวแปร มีค่าไอเกน (Eigenvalues) เท่ากับ 1.143 สามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมกันได้ร้อยละ 2.485 เป็นการจัดการพฤติกรรมผู้เรียน การแก้ไขปัญหา และการเสริมแรงเชิงบวก เช่น ครูสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อพร้อมที่จะเข้าใจและหาทางปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของผู้เรียน มีค่านำหนักองค์ประกอบ 0.576 ครูสามารถตัดสินใจในการแก้ไขปัญหา มีค่านำหนักองค์ประกอบ 0.549 ครูสามารถจัดระเบียบวินัยในชั้นเรียน มีค่านำหนักองค์ประกอบ 0.543

องค์ประกอบที่ 6 ด้านการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 6 ตัวแปร มีค่าไอเกน (Eigenvalues) เท่ากับ 1.111 สามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมกันได้ร้อยละ 2.416 เป็นการพัฒนาระบบการเรียนรู้ การจัดการความรู้ และการประยุกต์ใช้ IT เช่น ครูเป็นนักวิจัยพัฒนาระบบการเรียนรู้เพื่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน มีค่านำหนักองค์ประกอบ 0.723 ครูสามารถนำ IT มาประยุกต์ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน มีค่านำหนักองค์ประกอบ 0.603 ครูสามารถผลักดันให้เกิดเครือข่ายในลักษณะของ ชุมชนนักปฏิบัติ เพื่อพัฒนาความรู้ของผู้เรียน มีค่านำหนักองค์ประกอบ 0.492

อภิปรายผล

การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมุ่งสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกของครูในการส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสนใจและความเพียรพยายามในการเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูมีความเข้าใจในธรรมชาติของผู้เรียนและตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และระดับความสามารถของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับ Block et al. (2013) ที่กล่าวว่า การกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีแรงผลักดันหรือเป็นการสร้าง กำลังใจให้กับผู้เรียน ซึ่งได้ถือว่าเป็นสิ่งแรก ๆ ที่ควรปฏิบัติสำหรับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และสอดคล้องกับ ธารรัตน์ มัลลย์เอว (2561) ที่กล่าวว่า ครูต้องเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองให้ถึงศักยภาพสูงสุดของแต่ละคน วางแผนและจัดประสบการณ์ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ ประภาวดี ทามนตรี (2562) ที่กล่าวว่า ครูมีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียน โดยมุ่งพัฒนาตนเองและปรับปรุงการสอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ พร้อมทั้งใส่ใจความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาได้อย่างเหมาะสม การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่อบอุ่น เป็นมิตร และปราศจากความกดดันช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกมีความสุขและมีแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับ เอกพจน์ ราษฎร์เจริญดี (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง การสร้างแรงจูงใจในชั้นเรียนของครูโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการสร้างแรงจูงใจชั้นเรียนที่สำคัญได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ด้านการสร้างความสนใจ ด้านการสร้างความมั่นใจ

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางบวกในการเรียนรู้ เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกของครูในการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในกิจกรรมการเรียนรู้ ครูใช้การสื่อสารที่เปิดกว้าง เคารพความคิดเห็น และให้การยอมรับซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจในห้องเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูมีบทบาทสำคัญในการออกแบบและจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้การสื่อสารเชิงบวกและการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่เกื้อหนุนต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น เป็นมิตร และปลอดภัย ช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกไว้วางใจ กล้าแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ทักษะทางสังคม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Powell and Kalina (2009) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นทางสังคมและการทำงานร่วมกับผู้อื่น การสร้างความรู้ที่ผ่านการสื่อสารการทำกิจกรรมร่วมกันและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ ประยูร บุญใช้ (2561) ที่กล่าวว่า การสร้างปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ จะเกิดขึ้นระหว่างครูกับผู้เรียน หรือผู้เรียนกับผู้เรียน ในการให้ความสนใจกับกิจกรรมและการตอบสนองร่วมกัน ช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนได้มีส่วนร่วมทางความคิด ความรู้สึกที่จะกระทำร่วมกัน การมีส่วนร่วมนี้จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากซึ่งกันและกัน ซึ่งจะช่วยสร้างเสริมสมรรถนะของการมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับ วไลดา อุ่นเรือน (2566) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับนักศึกษาคู ผลการวิจัยพบว่า การเตรียมความพร้อมทั้งผู้สอนและผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตั้งประเด็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์ทางกัน การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนร่วมมือกันคิด แก้ปัญหา และสร้างองค์ความรู้ใหม่จากสถานการณ์จริง พร้อมทั้งประเมินผลและสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเป็นต้นแบบและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกของครูถึงบทบาทในการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ทั้งในด้านจริยธรรมและวิชาการ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน ครูตระหนักว่าการเป็นแบบอย่างที่ดีมีอิทธิพลโดยตรงต่อทัศนคติ ค่านิยม และแรงจูงใจของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแนวคิดที่ว่า การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยแรงจูงใจภายในและเครื่องมือการเรียนรู้ที่เหมาะสม ครูจึงไม่เพียงทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็นผู้นำทางการเรียนรู้ (learning leader) ที่แสดงพฤติกรรมแห่งความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร และทัศนคติเชิงบวก อีกทั้งยังมีบทบาทในการอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาและแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ทันสมัย และสอดคล้องกับความสนใจของตน สอดคล้องกับแนวคิดของ Bandura (1977) ที่กล่าวว่า ทฤษฎีการเรียนรู้สังคม เป็นการเรียนรู้ผ่านการสังเกตและการเลียนแบบพฤติกรรมของผู้อื่น บุคคลสามารถเรียนรู้ได้จากการเห็นการกระทำของผู้อื่นและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นและการรับรู้ถึงผลลัพธ์ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ที่กล่าวว่า กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมดำเนินการใน

กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งด้วยการเชื่อมโยงผู้เรียนกับเนื้อหาในองค์ความรู้ทั้งที่เป็นข้อเท็จจริง แนวความคิด และทักษะผ่านกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติหรือลงมือทำชิ้นงานและใช้กระบวนการคิด ค้นคว้า แสวงหาความรู้ ไตร่ตรอง สะท้อนความคิด การอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และยังสามารถสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ราศรี สวอินทร์และคณะ (2562) ที่พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ที่เลือกเรียนวิชาชีพครู เพราะมีแรงบันดาลใจมาจากการเห็นครูต้นแบบที่ดีในช่วงที่กำลังศึกษาในระดับประถมศึกษา และมีเรียนในด้านบุคลิกภาพ การแต่งกาย พุดจาสุภาพ มีเหตุผล มีมนุษยสัมพันธ์ รักและเมตตาศิษย์เสมอหน้ากัน ในด้านความรับผิดชอบในหน้าที่ มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์ มีเทคนิคการสอนที่สนุกสนานไม่น่าเบื่อ เปิดโอกาสให้ ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกของครู ในการวางแผน ออกแบบกิจกรรม ใช้สื่อที่เหมาะสม สร้างบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคุณภาพของการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับกรอบแบบและการจัดการระบบอย่างเป็นระบบ (Systematic Design and Management) ครูจึงต้องมีทักษะด้านการจัดระเบียบที่เข้มแข็งเพื่อเปลี่ยนความท้าทาย ให้กลายเป็นความสำเร็จ ครูวางแผนและออกแบบกิจกรรมอย่างรอบคอบ มีการจัดกิจกรรมการประเมินผลมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียน และการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Dick et al. (2009) ที่กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ คือ กระบวนการวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2560) ที่กล่าวว่า ครูมีบทบาทสำคัญในการออกแบบ วางแผน และจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับศักยภาพและความแตกต่างของผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ผ่านกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ครูจึงต้องมีความสามารถในการใช้เทคนิคและนวัตกรรมการสอนที่หลากหลาย และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะในด้านของความรู้และคุณลักษณะของผู้เรียน และยังสามารถสอดคล้องกับ ศักดาเดช ทาซ้าย (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบึงกาฬสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนบึงกาฬ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และการประเมินผล

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการสร้างวินัยเชิงบวกในการเรียนรู้ เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกของครูในการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อเข้าใจและหาทางปรับปรุงแก้ไขอย่างเหมาะสม โดยมุ่งเน้นการเสริมแรงทางบวก โดยการให้รางวัล การชมเชย และการยกย่องผู้เรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูมีความเข้าใจในหลักการพัฒนาพฤติกรรมผู้เรียนตามแนวคิดวินัยเชิงบวก (Positive Discipline) ซึ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่อบอุ่นและเอื้อต่อการเรียนรู้มากกว่าการควบคุมหรือการลงโทษ ครูใช้การสังเกตและการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์เพื่อทำความเข้าใจสาเหตุของพฤติกรรมและช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้การปรับตนเองอย่างเหมาะสม การให้คำแนะนำ ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ พัฒนาความรับผิดชอบและวินัยในตนเอง

สอดคล้องกับ Tantithara (2016) ที่กล่าวว่า การสร้างวินัยเชิงบวก คือ กระบวนการสอน พัฒนา ขัดเกลา และสนับสนุนให้เด็กเกิดความมั่นใจที่จะควบคุม แสดงออกพฤติกรรมของตนอย่างเหมาะสม และความรับผิดชอบโดยผู้สอนต้องให้เกียรติเคารพในสิทธิของเด็กใช้ความอ่อนโยนและให้เด็กมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกที่จะปฏิบัติไม่ใช้การลงโทษ แต่ไม่ให้ความสำคัญกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว สอดคล้องกับ พรธณอร อุชูปภาพ (2561) ที่กล่าวว่า ครูเป็นผู้ทำหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถในการวิชาการ วิชาชีพให้มีความเจริญงอกงามที่สะท้อนถึงทักษะการจัดการเรียนรู้ โดยการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนพัฒนาตนเอง ตลอดจนส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ ยุพิน อยู่ศิลป์ชัย, ปกรณ์ ประจัญบาน, อนุชา กอนพวง และทวีศักดิ์ สว่างเมฆ. (2568) ที่กล่าวว่า การเสริมสร้างวินัยเชิงบวกของนักเรียนนำมาประยุกต์ใช้ในบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีความสำคัญและท้าทายที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสม ลดความขัดแย้ง และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความร่วมมือและความรับผิดชอบของนักเรียน จะช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาความเข้าใจในพฤติกรรมของตนเอง มีการเรียนรู้จากข้อผิดพลาด และมีการเสริมสร้างทักษะในการแก้ปัญหา และยังสอดคล้องกับ นิรดา เวชญาติลักษณ์ และธัญญาพร ก่องจันทร์ (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนของครูปฐมวัยตามแนวห้องเรียนคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนจะต้องปฏิบัติต่อนักเรียนในเชิงบวกและส่งเสริมวินัยให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน โดยจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมวินัยที่ดีให้กับเด็ก เมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมที่ดี ครูจะให้คำชมเชยหรือมอบรางวัลเป็นบางโอกาส

องค์ประกอบที่ 6 ด้านการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้ เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกของครู ในการเป็นนักวิจัยพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สามารถนำ IT มาประยุกต์ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการปรับปรุงกระบวนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล และการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2557) ที่กล่าวว่า กระบวนการวิจัยเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้แสวงหาความรู้ที่น่าเชื่อถือ การใช้กระบวนการวิจัยในการศึกษาหาความรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนมีเครื่องมือในการเรียนรู้ตลอดชีวิต เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและมีความหมายต่อตนเอง สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ที่กล่าวว่า การพัฒนาตนเองให้มีความฉลาดทางดิจิทัล สามารถเข้าใจ เลือกใช้ และสร้างสรรค์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สติพร เขาวนชัย (2567) ที่กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน เป็นกระบวนการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้สอนทำหน้าที่วางแผนแก้ปัญหา และนำนวัตกรรมมาใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ซึ่งทำให้เกิดคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพการสอน และยังสอดคล้องกับ วิชัย เสวกงาม และคณะ (2556) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนโดยการประยุกต์ใช้กระบวนการซิกซ์ซิกมาและการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า การนำกระบวนการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน

โดยการดำเนินการตามกระบวนการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอน พบว่า ครูมีการวางแผนและออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎี/หลักการ มีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอน และมีการบันทึกหลังการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบว่าคุณลักษณะที่สำคัญและคุณลักษณะความเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการมุ่งสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ 2) ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางบวกในการเรียนรู้ 3) ด้านการเป็นต้นแบบและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ 4) ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ 5) ด้านการสร้างวินัยเชิงบวกในการเรียนรู้ และ 6) ด้านการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้ ดังนั้น ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ควรนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1.1 ครู ควรนำผลการวิจัยทั้ง 6 องค์ประกอบ ไปปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะของผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ควรนำเอาผลการวิจัย ทั้ง 6 องค์ประกอบ ไปเป็นข้อมูลองค์ประกอบพื้นฐานในการสร้างเกณฑ์ประเมินคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู และจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครูในสังกัดให้มีความเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาตัวชี้วัดองค์ประกอบความเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู เพื่อจะได้ทราบถึงคุณลักษณะของความเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้นั้น ว่าองค์ประกอบใดมีความสำคัญมากที่สุด

2.2 ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู

บรรณานุกรม

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2552). การวิเคราะห์ข้อมูลหลายตัวแปร (พิมพ์ครั้งที่ 4). บริษัทธรรมสาร.
- ณิรดา เวชญาลักษณ์, & ธัญญาพร ก่องจันทร์. (2562). แนวปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนของครูปฐมวัยตามแนวห้องเรียนคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 16(73), 23–30. <https://so02.tcithaijo.org/index.php/SNGSJ/article/view/1016003>
- ทิตินา แคมมณี. (2546). วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ทศนา แคมมณี. (2557). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 18). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธารรัตน์ มาลัยเถาว์. (2561). ความเป็นครูมืออาชีพ. โรงพิมพ์เจริญอักษร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- ประภาวดี ทามนตรี. (2562). บทบาทความเป็นครูกับการสร้างแรงบันดาลใจในห้องเรียนเด็กประถม. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 47(2), 176–191. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/196166>
- ประยูร บุญใช้. (2561). การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้จากหลักการสู่การปฏิบัติ. จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- พรรณอร อุสุภาพ. (2561). การศึกษาและวิชาชีพครู. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2560). ความเป็นครูและการพัฒนาครูมืออาชีพ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุพิน อยู่ศิลป์ชัย, ปกรณ์ ประจัญบาน, อนุชา กอนพวง, & ทวีศักดิ์ สว่างเมฆ. (2568). การเสริมสร้างวินัยให้กับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. วารสารการศึกษาและนวัตกรรม, 27(3), 368–386. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/286589
- ราศรี สวอินทร์, และคณะ. (2562). การสร้างแรงบันดาลใจจากครุต้นแบบเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องของนักศึกษาวิชาชีพครูในสามจังหวัดชายแดนใต้ [รายงานการวิจัย]. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. <https://wb.yru.ac.th/xmlui/handle/yrui/5352>
- วลิดา อุ่นเรือน. (2566). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับนักศึกษาครู [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร].
- วิชัย เสวกงาม, และคณะ. (2556). การพัฒนากระบวนการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนโดยการประยุกต์ใช้กระบวนการซิกซ์ซิกมาและการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 41(4), 35–54. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/20567>
- ศักดิ์เดช ทาช้าย. (2561). รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบึงกาฬ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา.
- สถิรพร เขาวนชัย. (2567). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. การพิมพ์ดอกทศอม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). คู่มือการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning). สำนักพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). ทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้เรียนไทย. พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). ครูไทยยุคใหม่สนใจดิจิทัล. พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). บทบาทใหม่ของครูในศตวรรษที่ 21. พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). โครงการประชุมปฏิบัติการปรับปรุงหน่วยการเรียนรู้ Active learning ในโครงการคัดเลือกและยกย่องครูผู้สร้างพลังการเรียนรู้ (Active Teacher Award). เอกสารอัดสำเนา.
- อัสรี สะอิดี. (2561). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยประยุกต์ใช้การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ร่วมกับการสอนแบบเสริมศักยภาพ [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- เอกพจน์ ราษฎร์เจริญดี. (2562). การสร้างแรงจูงใจในชั้นเรียนของครูโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยรังสิต].
- Bandura, A. (1977). Social learning theory. Prentice Hall.
- Block, L., Jesness, R., & Schools, M. P. (2013). One-to-one learning with iPads: Planning and evaluation of teacher professional development. University of St. Thomas Minnesota.
- Comrey, A. L., & Lee, H. B. (2013). A first course in factor analysis. Psychology Press.
- Dick, W., Carey, L., & Carey, J. O. (2009). The systematic design of instruction (5th ed.). Pearson Education.
- Fullan, M. (2007). The new meaning of educational change (4th ed.). Teachers College Press.
- Hair, J. F., Jr., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (1995). Multivariate data analysis with readings. Prentice Hall.
- Powell, K. C., & Kalina, C. J. (2009). Cognitive and social constructivism: Developing tools for an effective classroom. Education, 130(2), 241–250.
- Tantithara, C. (2016). The effects of a positive discipline program on executive functions of preschool children [Master's thesis, Chulalongkorn University].
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). 21st century skills: Learning for life in our times. Jossey-Bass.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับ
ความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
THE RELATIONSHIP BETWEEN LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS
AND FINANCIAL LITERACY IN SCHOOLS UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE BANGKOK 1

กัญชิสา ญัตน้อย^{1*} อำนวย ทองโปร่ง²

Kanchisa Yeetnoi^{1*} Amnuay Thongprong²

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ประเทศไทย

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ประเทศไทย

¹ Educational Administration, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Thailand

² Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Thailand

* Corresponding author e-mail: 6714470081@rumail.ru.ac.th

Received: 08/11/2025 | Revised: 03/12/2025 | Accepted: 11/12/2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 2) ศึกษาความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 260 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ซึ่งมีค่า

ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.973 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product - Moment Correlation Coefficient) ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.901^{**}$) และเป็นไปในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ ความฉลาดรู้ทางการเงิน ความสัมพันธ์

Abstract

The objective of this research were to 1) study the leadership level of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1; 2) study the level of financial literacy in schools under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 and 3) study the relationship between leadership of school administrators and financial literacy in schools under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1. The research sample consisted of 260 school administrators, obtained by multi - stage random sampling. The research instrument was a questionnaire, reliability value equal to 0.973. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Product - Moment Correlation Coefficient. The research findings were as follows: 1) the overall leadership of the school administrators under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 was at the highest level.; 2) the overall level of Financial literacy in schools under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 was at the highest level. and 3) the overall leadership of school administrators is related to financial literacy in schools under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 were positively correlated at the high level ($r_{xy} = 0.901^{**}$) with statistical significance level of .01.

Keywords: Leadership, Financial literacy, Relationship

บทนำ

ปัจจุบันโลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ซับซ้อนและหลากหลายมากขึ้น การขาดความรู้ความเข้าใจทางการเงินในระดับบุคคลจึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาหนี้สินและการตัดสินใจทางการเงินที่ผิดพลาด ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและความมั่นคงในอนาคต ดังนั้น การศึกษาในยุคปัจจุบันจึงมีเป้าหมายที่ครอบคลุมมากกว่าแค่การถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการ แต่ยังมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและศักยภาพที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งรวมถึงความฉลาดรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) การฝึกในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความฉลาดรู้ทางการเงินจะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อสถานศึกษามีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารจัดการด้านการเงิน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน (ธนากร กสิกรไทย, 2568)

ในบริบทของการบริหารการเงินของโรงเรียน ความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา ถือเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญ ซึ่งแตกต่างจากความฉลาดรู้ทางการเงินในระดับบุคคล โดยหมายถึง ความสามารถโดยรวมขององค์กรในการบริหารจัดการงบประมาณ ทรัพยากร และหนี้สินอย่างมีประสิทธิภาพ ความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษาสะท้อนผ่านองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน คือ ความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) ความเข้าใจในระเบียบ กฎหมาย หลักการบัญชีภาครัฐ และหลักการวางแผนงบประมาณของสถานศึกษา ทักษะทางการเงิน (Financial Attitude) การให้ความสำคัญกับความประหยัด ความคุ้มค่า และการยึดมั่นในความโปร่งใสในการใช้จ่าย และพฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior) การจัดทำงบประมาณ การจัดสรรทรัพยากร การควบคุม การใช้จ่าย และการรายงานทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ การมีความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษาสูงจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถจัดการกับงบประมาณที่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดความเสี่ยงในการเกิดความผิดพลาดทางการเงิน หรือการทุจริต รวมถึงสร้างความน่าเชื่อถือให้กับบุคลากรและชุมชน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2567)

ผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะผู้นำสูงสุดขององค์กร มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดทิศทางวางแผน และตัดสินใจในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ศิริประภา อัครภูวนา, 2565) ภาวะผู้นำ (Leadership) จึงเป็นตัวแปรสำคัญที่ขับเคลื่อนและสร้างวัฒนธรรมทางการเงินในองค์กร ภาวะผู้นำที่แตกต่างกันย่อมส่งผลต่อวิธีการบริหารจัดการงบประมาณและทรัพยากรของโรงเรียนโดยตรง เช่น ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่เน้นความโปร่งใส และความรับผิดชอบ จะส่งผลให้มีการวางแผน การจัดสรร และการตรวจสอบทางการเงินที่เข้มงวดและเป็นระบบ ซึ่งเป็นการยกระดับพฤติกรรมทางการเงินขององค์กรทั้งหมด และสะท้อนถึงระดับความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษาโดยตรง

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันยังคงมีประเด็นท้าทายหลายประการในการบริหารการเงินของสถานศึกษา เช่น ปัญหาการจัดสรรงบประมาณที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง การใช้จ่ายที่ขาดการวางแผนอย่างรอบคอบ หรือปัญหาความไม่โปร่งใส (ศูนย์ความรู้เพื่อความร่วมมือในการต่อต้านคอร์รัปชัน และส่งเสริมธรรมาภิบาลในระดับภูมิภาค, 2568) สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

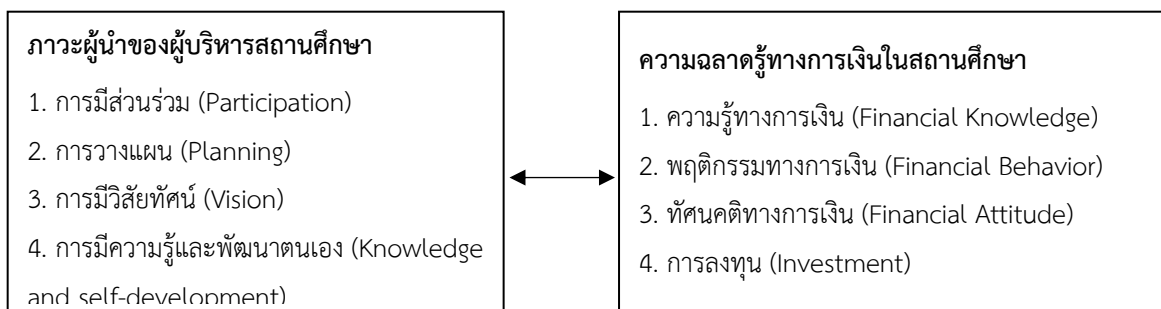
กรุงเทพมหานคร เขต 1 ซึ่งมีความหลากหลายทั้งในแง่ของขนาดโรงเรียนและบริบททางสังคม - เศรษฐกิจ ส่งผลให้ความซับซ้อนในการบริหารงบประมาณมีความท้าทายสูง ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้สูงที่แนวทางและรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นปัจจัยหลักที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับระดับความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา ด้วยเหตุผลดังกล่าว การวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เพื่อทำความเข้าใจถึงความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ และนำไปสู่ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการกำหนดนโยบายและการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารในอนาคต ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการฝึกอบรม และพัฒนาผู้บริหารให้มีศักยภาพในการบริหารการเงิน เพื่อส่งเสริมให้การบริหารการเงินในสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบงานวิจัยจากเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาของ ศิริประภา อัครภูษิต(2565), นิวัฒน์ เจริญศิริ (2566), ชัชวาลย์ รัตนาฤทธิ์ (2567), รุสลัน ดาโอ๊ะ (2566), วรปรัชญ์ หลวงโย (2564), ชัดสกร พิกุลทอง (2565), ระติกรณ์ นิยมะจันทร์ (2565), ธนวัฒน์ ลิ้มไพบูลย์ (2564), ดวงพร พุ่มจำปา (2568), พิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2564) และแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงินของ วศมน ใจชื่น (2566), ธนากรไทยพาณิชย์ จำกัด (2568), ธนากรแห่งประเทศไทย (2565), พรชนิต เหมไพบูลย์ (2563), สุดาภรณ์ อรุณดี (2566), วิศวิทย์ แข็งแรง (2566), พิชราภา อินทพรต (2566), ต้องพงศ์ พงษ์พานิช (2567), ศิริनुช อินละคร (2563), ชาญธาดา กฤษเลิศกุล (2564) ซึ่งสามารถแสดงความสัมพันธ์ในกรอบแนวคิดได้ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 779 คน ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรจำแนกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน	จำนวนประชากร
กลุ่ม 1	116
กลุ่ม 2	159
กลุ่ม 3	124
กลุ่ม 4	129
กลุ่ม 5	134
กลุ่ม 6	117
รวม	779

จากตาราง 1 จำนวนประชากรผู้บริหารสถานศึกษา (ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามกลุ่มโรงเรียน 6 กลุ่ม มีประชากรทั้งสิ้น 779 คน

- กลุ่มตัวอย่างกำหนดตามตารางของโคเฮน (Cohen, 2017) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ได้จำนวน 260 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Random Sampling) ดังนี้

- 1) สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้กลุ่มโรงเรียน
- 2) สุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) กลุ่มละ 4 โรงเรียน รวม 24 โรงเรียน
- 3) สุ่มอย่างง่ายอีกครั้ง เพื่อสุ่มผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละสถานศึกษา ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน	สถานศึกษา	จำนวนผู้บริหาร (ประชากร)	กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่ม 1	โรงเรียนเบญจมราชาลัยฯ	13	11
	โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย	13	11
	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา	13	11
	โรงเรียนเทพศิรินทร์	13	11
	รวม	52	44
กลุ่ม 2	โรงเรียนสตรีวิทยา	13	11
	โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย	13	11
	โรงเรียนโยธินบูรณะ	13	11
	โรงเรียนศรีอยุธยา ในพระอุปถัมภ์ฯ	12	10
	รวม	51	43
กลุ่ม 3	โรงเรียนทวีธาภิเศก	13	11
	โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม	12	10
	โรงเรียนชินโรสวิทยาลัย	13	11
	โรงเรียนสตรีวัดระฆัง	13	11
	รวม	51	43
กลุ่ม 4	โรงเรียนที่ปิงกรวิทยาพัฒน์ (ทวิวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ	13	11
	โรงเรียนโพธิสารพิทยากร	13	11
	โรงเรียนศึกษานารี	13	11
	โรงเรียนวัดราชโอรส	12	10
	รวม	51	43
กลุ่ม 5	โรงเรียนศึกษานารีวิทยา	13	11
	โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี	13	11
	โรงเรียนรัตนโกสินทร์	13	11
	สมโภชบางขุนเทียน		
	โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์	13	11
	รวม	52	44
กลุ่ม 6	โรงเรียนปัญญาวรคุณ	13	11

กลุ่มโรงเรียน	สถานศึกษา	จำนวนผู้บริหาร (ประชากร)	กลุ่มตัวอย่าง
	โรงเรียนราชวินิตบางแคปานขำ	12	10
	โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม	13	11
	โรงเรียนวัดนวลนรดิศ	13	11
	รวม	51	43
	รวม 24 สถานศึกษา	310	260

จากตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารแต่ละสถานศึกษา (ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามกลุ่มโรงเรียน 6 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น จำนวน 260 คน

2) ตัวแปรที่ศึกษา

- ตัวแปรที่ 1 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ การมีส่วนร่วม การวางแผน การมีวิสัยทัศน์ และการมีความรู้และพัฒนาตนเอง
- ตัวแปรที่ 2 ความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน ทักษะคิดทางการเงิน และการลงทุน

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ บทบาทในสถานศึกษา (ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฯ และหัวหน้ากลุ่มสาระฯ) โดยใช้แบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา (Likert Rating Scale 5 ระดับ, 38 ข้อ)

ตอนที่ 3 ความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา (Likert Rating Scale 5 ระดับ, 39 ข้อ)

- การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์เฉพาะ จากนั้นนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ประเมินความสอดคล้อง (Content Validity) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 หลังจากปรับปรุงแบบตามคำแนะนำ ผู้รวบรวมข้อมูลจะนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - out) กับกลุ่มผู้ตอบที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน จำนวน 30 คน เพื่อประเมินคุณภาพของเครื่องมือ ซึ่งค่าอำนาจจำแนก (Item – Total Correlation) อยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80 และค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.973 ซึ่งแสดงว่าเครื่องมือมีคุณภาพดี จากนั้นจัดทำแบบสอบถามในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

4) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมลิงก์ (link) แบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในช่วงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2568 เมื่อได้รับข้อมูลครบถ้วนแล้ว ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์เชิงสถิติในขั้นตอนต่อไป

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ได้จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วม (Participation) 2) การวางแผน (Planning) 3) การมีวิสัยทัศน์ (Vision) 4) การมีความรู้และพัฒนาตนเอง (Knowledge and self - development) และความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ได้จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) 2) พฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior) 3) ทศนคติทางการเงิน (Financial Attitude) 4) การลงทุน (Investment) มีเกณฑ์การแปลความหมายตามแนวคิด (Best and Kahn. 1993, pp. 246 - 250) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product - Moment Correlation Coefficient) มีเกณฑ์การพิจารณา (Wongrattana, 2010) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .71 ขึ้นไป มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .31 - .70 มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำกว่า .31 มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .00 ไม่มีความสัมพันธ์กัน

สรุปผลการวิจัย

ตาราง 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ/บทบาทในสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานภาพ/บทบาทในสถานศึกษา		
ผู้อำนวยการสถานศึกษา	21	8.08
รองผู้อำนวยการสถานศึกษา	81	31.15
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	158	60.77
รวม	260	100.00

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ หัวหน้ากลุ่มสาระฯ คิดเป็นร้อยละ 60.77 รองลงมา คือ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 31.15 และน้อยที่สุด คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 8.08 ตามลำดับ

ตาราง 4 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมที่มีการจำแนกเป็นรายด้าน

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา		ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{X}$	SD	แปลผล	ลำดับที่
1. ด้านการมีส่วนร่วม	X_1	4.58	0.38	มากที่สุด	2
2. ด้านการวางแผน	X_2	4.55	0.39	มากที่สุด	4
3. ด้านการมีวิสัยทัศน์	X_3	4.56	0.41	มากที่สุด	3
4. ด้านการมีความรู้และพัฒนาตนเอง	X_4	4.60	0.44	มากที่สุด	1
รวม	X_{tot}	4.57	0.39	มากที่สุด	

จากตาราง 4 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, $SD = 0.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีความรู้และพัฒนาตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.44$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.38$) ส่วนด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.55$, $SD = 0.39$)

ตาราง 5 ความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา โดยภาพรวมที่มีการจำแนกเป็นรายด้าน

ความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา		ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{X}$	SD	แปลผล	ลำดับที่
1. ด้านความรู้ทางการเงิน	Y_1	4.54	0.45	มากที่สุด	2
2. ด้านพฤติกรรมทางการเงิน	Y_2	4.52	0.45	มากที่สุด	3
3. ด้านทัศนคติทางการเงิน	Y_3	4.56	0.43	มากที่สุด	1
4. ด้านการลงทุน	Y_4	4.52	0.46	มากที่สุด	4
รวม	Y_{tot}	4.53	0.42	มากที่สุด	

จากตาราง 5 พบว่า ความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, $SD = 0.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทัศนคติทางการเงิน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.56$, $SD = 0.43$) รองลงมา คือ ความรู้ทางการเงิน ($\bar{X} = 4.54$, $SD = 0.45$) ส่วนด้านการลงทุน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.52$, $SD = 0.46$)

ตาราง 6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา	ความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา				
	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_{tot}
X_1	0.795**	0.766**	0.784**	0.756**	0.818**
X_2	0.808**	0.801**	0.828**	0.787**	0.850**
X_3	0.834**	0.818**	0.855**	0.804**	0.873**
X_4	0.823**	0.821**	0.843**	0.811**	0.870**
X_{tot}	0.862**	0.847**	0.875**	0.835**	0.901**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา (X_{tot}) กับความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา (Y_{tot}) มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r_{xy} = 0.901^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_3) มีความสัมพันธ์สูงสุดอยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.873^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา คือ ด้านการมีความรู้และพัฒนาตนเอง (X_4) อยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.870^{**}$) ด้านการวางแผน (X_2) อยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.850^{**}$) และด้านการมีส่วนร่วม (X_1) มีค่าความสัมพันธ์น้อยที่สุดอยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.818^{**}$)

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีความรู้และพัฒนาตนเอง รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านการวางแผน ตามลำดับ สาเหตุอาจเนื่องมาจากผู้บริหารตระหนักถึงบทบาทในฐานะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ต้องสามารถจูงใจ และนำพาบุคลากรให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุเป้าหมายองค์กร (ชัชวาลย์ ระดาฤทธิ์, 2567; บัณฑิตา สิทธิพิงศากุล, 2564) โดยการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และการวางแผนงานอย่างเป็นระบบ เป็นกลไกสำคัญใน

การบริหารจัดการสถานศึกษา การที่ด้านการมีความรู้และพัฒนาตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับการเป็นผู้นำแห่งการเรียนรู้ (Learning Leader) ตลอดเวลา เพื่อให้สามารถตามทันและปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกการศึกษา ซึ่งรวมถึงการอัปเดตความรู้และทักษะใหม่ ๆ ด้านการจัดการทรัพยากรและการเงิน การตระหนักรู้และพัฒนาตนเองนี้จึงถือเป็นทักษะสำคัญของผู้นำในการจัดการอารมณ์ การตัดสินใจ และการประเมินจุดแข็ง – ข้อจำกัดของตนเองอย่างตรงไปตรงมา (ดวงพร พุ่มจำปา, 2568) ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัดสกร พิกุลทอง (2564) ที่ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล และ ดวงพร พุ่มจำปา (2568) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่าผู้บริหารควรมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และ ด้านการตระหนักรู้และพัฒนาตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผลการวิจัยที่ภาวะผู้นำโดยรวมอยู่ในระดับมากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยเชิงประจักษ์ในบริบทผู้บริหารสถานศึกษาอื่น ๆ เช่น งานวิจัยของ รุสลัน ดาโอ๊ะ (2566) ที่ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส, กิ่งกาญจน์ สุขสำราญ (2565) ที่ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอปลวกแดง และธนพัฒน์ ลิ้มไพบูลย์ (2564) ที่ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งต่างพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. ความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษาทั้งในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านทัศนคติทางการเงิน รองลงมาคือ ด้านความรู้ทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน และด้านการลงทุน ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าองค์กรมีความพร้อมด้านความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติในการบริหารจัดการการเงินอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ สาเหตุที่ระดับความฉลาดรู้ทางการเงินสูง อาจเนื่องมาจากผู้บริหารและบุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการการเงินที่ราบรื่นและความจำเป็นในการลดความเสี่ยงในการเกิดปัญหาทางการเงินในอนาคต (ธนากรไทยพาณิชย์ จำกัด, 2568) การที่ด้านทัศนคติทางการเงินมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารมีทัศนคติเชิงบวกต่อการจัดการการเงิน เห็นความสำคัญของการวางแผนการใช้จ่าย การออม และการบริหารเงินอย่างมีเหตุผล ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างวินัยทางการเงินที่มั่นคงในระยะยาว (โชคกลาง มั่นคง, 2568) อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่า เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ทัศนคติ และความรู้ทางการเงินแปรเปลี่ยนเป็นพฤติกรรมจริง เช่น การจัดกิจกรรมฝึกปฏิบัติด้านการเงิน เพื่อสร้างวินัยทางการเงินอย่างต่อเนื่อง แนวโน้มนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ ชาญธาดา กฤษเลิศกุล (2564) ที่กล่าวว่าทัศนคติทางการเงินเป็นความรู้สึภายในที่ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมทางการเงิน และงานวิจัยของ ภัทรชัย อ่อนน่วม (2568) ที่ศึกษาความฉลาดรู้ทางการเงินของครูรุ่นใหม่ พบว่าครูรุ่นใหม่มีทัศนคติทางการเงินอยู่ในระดับดีเยี่ยม ซึ่งยืนยันความตระหนักในเรื่องนี้ของบุคลากรทางการศึกษา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ทั้งโดยภาพรวม และรายด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สาเหตุอาจมาจากบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้กำหนดทิศทาง นโยบาย และการจัดสรรทรัพยากร ภาวะผู้นำที่เข้มแข็งจึงเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนและยกระดับความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา โดยผู้บริหารสร้างแรงบันดาลใจในการขับเคลื่อนและยกระดับความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา โดยผู้บริหารสร้างแรงบันดาลใจ สื่อสาร และนำพาบุคลากรให้เห็นคุณค่าของการบริหารการเงินที่ถูกต้อง ซึ่งมีส่วนโดยตรงต่อ

การปลูกฝังความรู้และพฤติกรรมทางการเงินที่ดีในองค์กร นอกจากบทบาทด้านวิชาการแล้ว ผู้บริหารยังมีหน้าที่สร้างวัฒนธรรมความรับผิดชอบทางการเงินผ่านการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ การยกระดับความฉลาดรู้ทางการเงินจึงควรมุ่งพัฒนาศักยภาพผู้นำในด้านภาวะผู้นำทางการเงิน (Financial Leadership) โดยเฉพาะการใช้ข้อมูลทางการเงินอย่างโปร่งใส แนวคิดนี้สอดคล้องกับหลักการที่ว่า ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติทางการเงินที่ถูกต้อง ช่วยให้การจัดทำและบริหารงบประมาณเป็นระบบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพตามระเบียบราชการ (เกวลิน สายน้ำเย็น, 2566; ทิวาพร พระสุพรรณ, 2566; วัลลภ โพธิ์ไทย, 2565) ผลดังกล่าวยังสอดคล้องกับงานวิจัยหลายชิ้น เช่น งานวิจัยของ ทิวาพร พระสุพรรณ (2566) ที่ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1, ลลิตา สมใจ (2565) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 และ เกวลิน สายน้ำเย็น (2566) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ที่พบว่าภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับประสิทธิภาพ/ประสิทธิผลการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

- ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการวางแผน เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาทักษะผู้บริหารในการจัดทำแผนงบประมาณระยะกลาง/ยาวที่เชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์องค์กรและแหล่งเงินทุนที่หลากหลาย เพื่อให้การใช้จ่ายเป็นไปตามลำดับความสำคัญและมีเป้าหมายที่ชัดเจน รวมถึงการออกแบบกิจกรรมจำลองสถานการณ์การเงิน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดและการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์แก่ผู้เรียนและบุคลากร
2. ความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษาด้านการลงทุน เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตรเสริมให้ผู้บริหารและบุคลากรมีความรู้เกี่ยวกับสินทรัพย์ที่หลากหลาย (เช่น กองทุนรวม, หุ้น หรือสินทรัพย์ดิจิทัลที่ปลอดภัย) เพื่อประกอบการตัดสินใจบริหารเงินรายได้สถานศึกษาอย่างรอบคอบ โดยคำนึงถึงความเสี่ยงที่ยอมรับได้และผลตอบแทนที่เหมาะสมต่อการศึกษา
3. เนื่องจากภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กับความฉลาดรู้ทางการเงินด้านการลงทุนในระดับต่ำที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดกลไกการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประเมินและวิเคราะห์โครงการลงทุนของสถานศึกษาอย่างจริงจัง โดยผู้บริหารต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำในการถ่ายทอดความรู้เชิงวิเคราะห์ความเสี่ยงที่ยอมรับได้และผลตอบแทนที่เหมาะสม เพื่อให้

บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากรขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

- ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
3. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดรู้ทางการเงินในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
4. ศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงิน

บรรณานุกรม

- กิงกาญจน์ สุขสำราญ. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอบลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 [การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก].
- เกวลิน สายน้ำเย็น. (2566). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 [การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา].
- ชัชวาลย์ ระดาฤทธิ์. (2567). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการศึกษา ยุค 4.0. วารสารวิจัยนวัตกรรมการศึกษาและเทคโนโลยี, 2(2), 97–104.
- ชัดสกร พิกุลทอง. (2565). องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 7(1), 178–191.
- ชาญธาดา กฤษเลิศกุล. (2564). ความรู้ทางการเงิน แรงจูงใจทางการเงิน และทัศนคติทางการเงินที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินและการเลือกรูปแบบการออมและการลงทุนในสถานการณ์วิกฤติโควิด-19: กรณีศึกษาลูกค้าเอ็กซ์คลูซีฟ ธนาคาร B จำกัด (มหาชน) เขตนครปฐม 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- โชคกลาง มั่นคง. (2568). เส้นทางการเรียนรู้: ความฉลาดรู้ทางการเงินในสังคมไทย. <https://shorturl.asia/x9ZkB>
- ดวงพร พุ่มจำปา. (2568). การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร. วารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา, 5(1), 183–192.

- ต้องพงศ์ พงษ์พานิช. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเงินและพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินของลูกค้ายธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย. วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 16(2), 35–45.
- ทิวาพร พระสุพรรณ. (2566). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 21(2), 102–119.
- ธนพัฒน์ ลิ้มไพบูลย์. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี. Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(1), 37–47.
- ธนาคารกสิกรไทย. (2568). MAKE by KBank: รวมความรู้ทางการเงินที่รู้แล้วชีวิตดี!
<https://shorturl.asia/wtleE>
- ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด. (2568). Financial literacy สำคัญอย่างไร ทำไมต้องรู้?
<https://shorturl.asia/b7RAK>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2565). รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2565. ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- นิวัฒน์ เจริญศิริ. (2566). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ. ครูศาสตร์สาร, 17(1), 39–54.
- บัณฑิตา สิทธิพงศ์สกุล. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- พรชนิด เหมไพบูลย์. (2563). ทักษะทางการเงินของคนวัยทำงานในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร [สารนิพนธ์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง].
- พัชราภา อินทพรต. (2566). ความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนระดับปริญญาตรีสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 7(4), 1–14.
- พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2564). คุณลักษณะเฉพาะของภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษา. วารสารครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 4(2), 100–104.
- ภัทรชัย อ่อนน่วม. (2568). ความฉลาดรู้ทางการเงินของครูรุ่นใหม่. วารสารครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 53(2), 1–15.
- ระติกรณ์ นิยมะจันทร์. (2565). องค์ประกอบภาวะผู้นำทางการศึกษาในความปกติใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 452–466.

- รุสสัน ดาโอะ. (2566). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนราธิวาส [การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา].
- ลลิตา สมใจ. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 [การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา].
- วรปรัชญ์ หลวงโย. (2564). องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 21(1), 182–193.
- วศมน ใจชื่น. (2566). ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงิน. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์, 10(2), 259–268.
- วัลลภ โพธิ์ไทย. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารนวัตกรรมการบริหารการศึกษา, 1(1), 10–20.
- วิศววิท แข็งแรง. (2566). ทักษะทางการเงินที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินของพนักงานธนาคารออมสิน ภาค 12. วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 7(3), 1–10.
- ศิริประภา อัคราภิชาติ. (2565). คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารมจร พุทธศาสตร์ปริทรรศน์, 6(3), 276–290.
- ศิรินุช อินละคร. (2563). การวิเคราะห์ทักษะทางการเงินของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา. วารสารสหศาสตร์ศรีปทุม ชลบุรี, 6(2), 78–90.
- ศูนย์ความรู้เพื่อความร่วมมือในการต่อต้านคอร์รัปชัน และส่งเสริมธรรมาภิบาลในระดับภูมิภาค. (2568). KRAC คัดสรร เล่างานวิจัยไทย: ท้องถิ่นอาจช้า เมื่อความเหลื่อมล้ำถูกซ้ำด้วยการจัดสรรงบประมาณที่ไม่มีประสิทธิภาพ. <https://shorturl.asia/7rWti>
- สุดาภรณ์ อรุณดี. (2566). การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเพื่อสามารถดำรงชีวิตได้ในวัยเกษียณของคน Generation Y ในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 9(2), 1–17.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2567). เหตุใดความรู้ทางการเงินจึงสำคัญต่อการศึกษา. <https://shorturl.asia/CcfEV>
- Best, J., & Kahn, J. V. (1993). Research in education (7th ed.). Allyn & Bacon.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2017). Research methods in education (8th ed.). Routledge.
- Wongrattana, C. (2010). Techniques using statistics for research (12th ed.). Thai Neramit Kit Interprogressive.

การศึกษาความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองของนิสิตครูการศึกษา พิเศษต่อการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนออทิสติกในโรงเรียนเรียนร่วม

A STUDY OF SELF-EFFICACY OF PRE-SERVICE SPECIAL EDUCATION TEACHERS IN TEACHING STUDENTS
WITH AUTISM IN INCLUSIVE CLASSROOMS

กมลภรณ์ ลิทธิจันทร์^{1*} กนกพร วิบูลพัฒนะวงศ์²

Kamalaporn Sittichan^{1*} Kanokporn Vibulpatanavong²

^{1,2} ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ประเทศไทย

^{1,2} Department of Special Education, Faculty of Education, Srinakharinwirot university, Thailand

* Corresponding author e-mail: kamalaporns@g.swu.ac.th

Received: 05/09/2025 | Revised: 06/10/2025 | Accepted: 28/12/2025

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองของนิสิตครูการศึกษาพิเศษในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนออทิสติกในโรงเรียนเรียนร่วม กลุ่มตัวอย่างคือ นิสิตครูการศึกษาพิเศษที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 จำนวน 24 คน และนิสิตครูการศึกษาพิเศษที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 จำนวน 18 คน เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อวัดความเชื่อมั่นในความสามารถตนเอง ผลการวิจัยพบว่า นิสิตครูการศึกษาพิเศษมีระดับความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ความรู้สึกภาคภูมิใจ ($\bar{X} = 4.69$) ความสุขและความสนุกในการสอน ($\bar{X} = 4.57$) และความกระตือรือร้นในการสอน ($\bar{X} = 4.57$) แสดงให้เห็นว่านิสิตครูมีเจตคติและแรงจูงใจที่ดีต่อการสอนนักเรียนออทิสติก อย่างไรก็ตาม มีบางด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น เช่น การเขียนแผนการศึกษารายบุคคล (IEP) ($\bar{X} = 3.79$) การประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.79$) และการจัดการพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ($\bar{X} = 3.74$) ซึ่งบ่งบอกถึงความไม่มั่นใจในทักษะวิชาชีพเฉพาะด้าน จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า นิสิตครูการศึกษาพิเศษมีศักยภาพพื้นฐานที่ดีในการจัดการเรียนรู้ แต่ยังมีข้อจำกัดในด้านทักษะเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนและการจัดการพฤติกรรม จึงควรมีการปรับปรุงหลักสูตรการผลิตครู โดยเน้นการฝึกปฏิบัติจริงในโรงเรียนเรียนร่วม การจัดเวิร์กช็อปด้าน IEP/IIP

และการจัดการพฤติกรรม รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย โรงเรียน และ ผู้ปกครอง เพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะทางวิชาชีพให้ครบถ้วนยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ความเชื่อมั่นในความสามารถตนเอง, นิสิตครูการศึกษาพิเศษ, นักเรียนออทิสติก, โรงเรียนเรียนร่วม

Abstract

This study aimed to examine the **self-efficacy** and training needs of special education student teachers in teaching autistic students in inclusive schools. The sample included 24 third-year and 18 fourth-year special education student teachers. A 5-point rating scale questionnaire was used to measure **self-efficacy** levels. The findings showed that overall self-confidence was high. The highest mean scores were in areas of pride ($\bar{X} = 4.69$), enjoyment in teaching ($\bar{X} = 4.57$), and enthusiasm ($\bar{X} = 4.57$), reflecting positive attitudes and motivation. However, lower confidence was reported in specific professional skills, such as writing Individualized Education Plans (IEPs) ($\bar{X} = 3.79$), learning assessment ($\bar{X} = 3.79$), and managing undesirable behaviors ($\bar{X} = 3.74$). The study concludes that while student teachers possess strong foundational potential, further development is needed in planning and behavior management. It recommends enhancing the teacher education curriculum through more practical training, targeted workshops on IEPs and behavior strategies, and stronger collaboration between universities, schools, and parents.

Keywords: Self-Efficacy, Pre-service special education teachers, Students with autism, Inclusive classrooms

บทนำ

ความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองของครู (Teacher self-efficacy) หมายถึง ความเชื่อว่าตนสามารถจัดการกับภาระหน้าที่ในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ทางการศึกษา (Klassen et al., 2019) แนวคิดนี้มีรากฐานจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura (1997) ซึ่งเสนอว่า พฤติกรรมของมนุษย์ได้รับแรงจูงใจจากความเชื่อในความสามารถของตนมากกว่าจากข้อเท็จจริง โดยเฉพาะในบริบทของการศึกษา ครูที่มี self-efficacy สูงมักมีความพยายามในการสอน ใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสม จัดการชั้นเรียนได้ดี และมีผลเชิงบวกต่อทั้งนักเรียนและตนเอง เช่น ช่วยลดความเครียดและภาวะหมดไฟในการทำงาน (Klassen et al., 2019) Bandura (1997) ยังชี้ให้เห็นว่า self-efficacy เป็นคุณลักษณะเฉพาะบริบท และสามารถเสริมสร้างได้จาก 4 แหล่ง ได้แก่ ประสบการณ์ตรง (mastery experiences), การเรียนรู้ผ่านผู้อื่น (vicarious experiences), การชักจูงทางสังคม (social persuasion) และสภาวะทางอารมณ์/ร่างกาย (physiological/emotional states)

ในบริบทการศึกษาพิเศษ ความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองของครูมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเมื่อต้องสอนนักเรียนที่มีภาวะออทิสติก (Autism Spectrum Disorder: ASD) ซึ่งมักต้องเผชิญกับความซับซ้อนด้านการสื่อสาร สังคม และพฤติกรรม งานวิจัยพบว่า ครูที่มี self-efficacy สูงมีแนวโน้มใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย มีความยืดหยุ่น และสามารถปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะของนักเรียน ASD ได้มากกว่า ในทางตรงกันข้าม ครูที่มี self-efficacy ต่ำ มักเผชิญกับภาวะเครียดและหมดไฟจากการทำงาน (Ruble et al., 2024)

สำหรับประเทศไทย ได้มีความพยายามขับเคลื่อนการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมมาอย่างต่อเนื่อง เช่น การลงนามในปฏิญญาชาลามังกาใน พ.ศ. 2537 และการบังคับใช้พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ที่รับรองสิทธิในการเข้าถึงการศึกษาในโรงเรียนทั่วไป อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยังพบข้อจำกัดหลายประการ เช่น นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษยังไม่ได้รับการเรียนรวมอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะนักเรียนออทิสติกซึ่งในปี พ.ศ. 2550 มีเพียงร้อยละ 20 ที่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Witoonchart & Huang, 2018) ปัญหาสำคัญคือครูในโรงเรียนทั่วไปยังขาดความรู้และทักษะเฉพาะในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนกลุ่มนี้ นอกจากนี้การจากระบบสนับสนุน เช่น งบประมาณและการอบรมครู ยังคงค่อนข้างจำกัด (Vibulpatanavong, 2018; Witoonchart & Huang, 2018)

แม้การจัดการเรียนรวมจะได้รับการสนับสนุนจากนโยบายระดับชาติ แต่งานวิจัยหลายฉบับชี้ว่า นิสิตครูแม้จะมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรวม แต่กลับมีระดับความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองไม่สูงนักในการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยเฉพาะนักเรียนออทิสติก (Klavina et al., 2022) ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อจัดการชั้นเรียน การวางแผนการสอน ตลอดจนพฤติกรรมทางวิชาชีพของครูเมื่อปฏิบัติงานจริง ทั้งนี้ งานวิจัยส่วนใหญ่ในประเทศนี้ยังมีอยู่น้อยในบริบทของประเทศไทย โดยเฉพาะข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับ self-efficacy ของนิสิตครูการศึกษาพิเศษในช่วงก่อนเข้าสู่วิชาชีพ

ดังนั้น การศึกษานี้จึงมีความสำคัญ เพราะมุ่งสำรวจระดับความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองของนิสิตครูการศึกษาพิเศษในการสอนนักเรียนออทิสติกภายใต้บริบทของโรงเรียนเรียนรวมในประเทศไทย เพื่อให้เกิดความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับศักยภาพและข้อจำกัดที่แท้จริง อันจะนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรการผลิตครูให้ตรงกับความต้องการเฉพาะทาง และยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนออทิสติกในระบบการศึกษาเรียนรวมอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระดับความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองของนิสิตครูการศึกษาพิเศษที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนออทิสติกในโรงเรียนเรียนรวม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อศึกษาความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองของนิสิตครูการศึกษาพิเศษในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนออทิสติกในบริบทของการเรียนร่วม การเก็บข้อมูลดำเนินการผ่านแบบสอบถามออนไลน์ซึ่งมุ่งเน้นการประเมินทัศนคติ ความสามารถ และความมั่นใจในการสอนของนิสิตที่อยู่ระหว่างการฝึกฝนวิชาชีพครู ประกอบด้วย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง / กลุ่มเป้าหมาย / กรณีศึกษา

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในกรุงเทพมหานคร โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกคือ ต้องเป็นนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรการศึกษาด้านจิต วิชาเอกการศึกษาพิเศษ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 24 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 18 คน ที่สมัครใจตอบแบบสอบถาม

2) วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสำรวจทั้งประชากร (Census Sampling) โดยกระจายแบบสอบถามไปยังนิสิตทุกคนในหลักสูตรเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและลดความเอนเอียงที่อาจเกิดจากการสุ่ม อย่างไรก็ตามในแบบสอบถามจะมีการเขียนอธิบายอย่างชัดเจนว่าการตอบแบบสอบถามอาศัยความสมัครใจ นิสิตสามารถตอบแบบสอบถามทั้งหมด หรือบางข้อ หรือไม่ตอบเลย โดยไม่ส่งผลใด ๆ ต่อนิสิตไม่ว่าจะเป็นการเรียนหรือวิชาชีพ

3) ตัวแปรที่ศึกษา

ความเชื่อมั่นในความสามารถตนเอง (Self-efficacy) ของนิสิตครูการศึกษาพิเศษที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนออทิสติกในโรงเรียนเรียนร่วม

4) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structured Questionnaire) ปรับมาจาก Ruble, Toland, Birdwhistell, McGrew, และ Usher (2013), Catalano, Fives, และ Barnes (2023) และ Love (2016) แบบสอบถามจะมีทั้งหมด 26 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น อายุ เพศ ชั้นปี ประสบการณ์การสอน หรือการทำงานร่วมกับนักเรียนออทิสติก

2. ความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองเฉพาะด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนออทิสติกแบบสอบถามใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ (5-point Likert Scale) ดังนี้

เลือก 5 แสดงว่า นิสิตมีความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองมากที่สุด

เลือก 4 แสดงว่า นิสิตมีความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองมาก

เลือก 3 แสดงว่า นิสิตมีความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองปานกลาง

เลือก 2 แสดงว่า นิสิตมีความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองน้อย

เลือก 1 แสดงว่า นิสิตมีความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองน้อยที่สุด

5) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาการศึกษา 2 คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดและประเมินผล 1 คน ซึ่งมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้:

1. มีคุณวุฒิตะดับปริญญาเอก ในสาขาความเชี่ยวชาญตามที่กำหนด ได้แก่ การศึกษาพิเศษ จิตวิทยาการศึกษา หรือการวัดและประเมินผล

2. มีประสบการณ์การสอนหรือการทำงานในระดับอุดมศึกษาไม่น้อยกว่า 3 ปี และปฏิบัติงานในฐานะ อาจารย์มหาวิทยาลัย ณ สถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินความชัดเจน ความเหมาะสม และความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.50 จะได้รับการคัดเลือกให้อยู่ในแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

6) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดย

6.1) การศึกษาเอกสาร หลักการทฤษฎี เอกสารตำราที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความเชื่อมั่นในความสามารถตนเอง เพื่อนำมาสร้างแบบวัดเชื่อมั่นในตนเองของนิสิตครูการศึกษาพิเศษในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนออทิสติกในบริบทของการเรียนร่วม

6.2) แจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างนิสิตชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 47 คน โดยแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ถูกจัดทำในรูปแบบแบบสอบถามออนไลน์ (Google Forms) และเผยแพร่ผ่านช่องทางการสื่อสารของฝ่ายพัฒนาศักยภาพนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ ผู้เข้าร่วมได้รับข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ความสมัครใจในการเข้าร่วม และสิทธิการจะไม่ตอบคำถามบางส่วนหรือทั้งหมดก่อนเริ่มตอบแบบสอบถาม

6.3) ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม โดยเลือกแบบสอบถามที่ตอบได้สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อเตรียมข้อมูลสำหรับการนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

6.4) ข้อมูลจากการวัดความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองของนิสิตครูการศึกษาพิเศษในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนออทิสติกในบริบทของการเรียนร่วม มาแจกแจงความถี่ และเมื่อได้ผลคะแนนจากการวัดความเชื่อมั่นในความสามารถตนเอง แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าเฉลี่ย โดยนำคะแนนของผู้ตอบแต่ละคนมารวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย การแปลผลคะแนนมีเกณฑ์การคิดคะแนนแบบวัดความเชื่อมั่นในความสามารถตนเอง

6.5) วิเคราะห์ผล สรุปผล และอภิปรายผล

7) การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บแบบสอบถามพร้อมตรวจสอบความสมบูรณ์เรียบร้อยแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้านความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองของนิสิตครูการศึกษาพิเศษในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนออทิสติกในบริบทของการเรียนร่วมด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ล้าน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538)

สรุปผลการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตชั้นปีที่ 3 และนิสิตชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่เคยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและมีการจัดการเรียนรู้ร่วมถึงการทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนออทิสติก จำนวน 47 คน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 42 คน คนตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 35 คน เพศชาย 7 คน รวมทั้งหมดเป็นจำนวน 42 คน และส่วนมากมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนออทิสติกในโรงเรียนเรียนร่วม โดยพบว่าประสบการณ์จากการสังเกตการสอนเป็นอันดับแรก อันดับที่สองคือ การฝึกสอน และอันดับที่สามจากการทำกิจกรรมกับนักเรียนออทิสติก จำแนกตามระดับชั้นปี พบว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามที่อยู่ในระดับชั้นปีที่ 3 จำนวน 24 คน และ ผู้ตอบแบบสอบถามที่อยู่ในระดับชั้นปีที่ 4 จำนวน 18 คน

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองของนิสิตครูการศึกษาพิเศษในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนออทิสติกในโรงเรียนเรียนร่วม โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลจากนิสิตครูการศึกษาพิเศษจำนวน 42 คน

พบว่าผลการวิเคราะห์ ความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองของนิสิตครูการศึกษาพิเศษมีระดับความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองอยู่ในระดับ ปานกลางถึงสูง ในทุกด้าน โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการตั้งใจและการมีส่วนร่วมของนักเรียนออทิสติกนิสิตครูมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง แสดงถึงความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมการเรียนรู้ และสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับนักเรียน
2. ด้านการออกแบบและปรับกิจกรรมการเรียนรู้ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง สะท้อนว่านิสิตครูสามารถปรับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนออทิสติกได้

3. ด้านการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IEP/IIP) และการใช้สื่อการสอนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งชี้ให้เห็นว่านิสิตครูยังคงต้องพัฒนาทักษะในการออกแบบแผนเฉพาะบุคคลและการเลือกใช้สื่อการสอนที่ตอบสนองความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียน
4. ด้านการทำงานร่วมกับครูและผู้ปกครองค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง บ่งชี้ถึงความมั่นใจในการสื่อสาร การประสานงาน และการให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองและครูร่วมงาน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาของนักเรียนออทิสติก
5. ด้านทัศนคติและความภาคภูมิใจต่อบทบาทการสอนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง สะท้อนว่านิสิตครูมีเจตคติที่ดี ความกระตือรือร้น และความสุขต่อการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนออทิสติก

การศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า นิสิตครูการศึกษาพิเศษมีระดับความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองอยู่ในระดับที่ดี ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนออทิสติกในโรงเรียนเรียนร่วม อย่างไรก็ตาม ยังมีบางด้านที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม เช่น การออกแบบแผน IEP/IIP และการพัฒนาสื่อการสอนที่มีความเฉพาะเจาะจง เพื่อยกระดับความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองของนิสิตครูและเสริมสร้างประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนออทิสติก

ตาราง 1 ตารางแบบสอบถามเรื่องความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองของนิสิตครูการศึกษาพิเศษในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนออทิสติกในโรงเรียนเรียนร่วม

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)
1	ข้าพเจ้าสามารถจูงใจนักเรียนออทิสติกให้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้	4.02	0.74
2	ข้าพเจ้าสามารถช่วยนักเรียนออทิสติกให้ทำงานจนสำเร็จได้	4.36	0.61
3	ข้าพเจ้าสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนออทิสติกได้	4.07	0.77
4	ข้าพเจ้าสามารถปรับเนื้อหาการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนออทิสติกแต่ละคนได้	4.05	0.82
5	ข้าพเจ้าสามารถประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนออทิสติกได้อย่างเหมาะสม	3.79	0.80
6	ข้าพเจ้าสามารถนำผลประเมินไปวางแผนในการสอนได้อย่างเหมาะสม	4.05	0.82
7	ข้าพเจ้าสามารถส่งเสริมการทำงานให้นักเรียนออทิสติกทำงานเป็นกลุ่มกับเพื่อนได้	3.98	0.91
8	ข้าพเจ้าสามารถจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในห้องเรียนได้	3.74	0.82
9	ข้าพเจ้าสามารถบอกความคาดหวังด้านพฤติกรรมให้ชัดเจนแก่นักเรียนออทิสติกได้	3.98	0.83
10	ข้าพเจ้าสามารถจัดสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนเพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างราบรื่นได้	4.26	0.73
11	ข้าพเจ้าสามารถใช้การเสริมแรงทางบวกเพื่อปรับพฤติกรรมของนักเรียนออทิสติกได้	4.43	0.66
12	ข้าพเจ้าสามารถวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อปรับการเรียนการสอนได้	3.93	0.86
13	ข้าพเจ้าสามารถสร้างความไว้วางใจให้กับนักเรียนออทิสติกได้	4.31	0.67
14	ข้าพเจ้าสามารถส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนออทิสติกกับเพื่อนร่วมชั้นได้	4.07	0.77
15	ข้าพเจ้าสามารถช่วยให้เพื่อนร่วมชั้นเข้าใจนักเรียนออทิสติกได้	4.00	0.85

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)
16	ข้าพเจ้าสามารถช่วยนักเรียนออทิสติกให้เข้าใจเพื่อนและคนรอบตัวได้	3.83	0.84
17	ข้าพเจ้าสามารถเขียนแผนการศึกษารายบุคคล (IEP) ได้	3.79	1.04
18	ข้าพเจ้าสามารถทำงานร่วมกับครูในโรงเรียนในการช่วยเหลือ/แนะนำการสอนและการจัดการพฤติกรรมได้	4.43	0.73
19	ข้าพเจ้าสามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองและสร้างความร่วมมือในการพัฒนานักเรียนออทิสติกได้	3.83	0.92
20	ข้าพเจ้าสามารถให้การสนับสนุนกับผู้ปกครองได้ถ้าผู้ปกครองร้องขอ	3.98	0.91
21	ข้าพเจ้าสามารถอธิบายลักษณะความบกพร่องของนักเรียนออทิสติกได้	4.24	0.78
22	ข้าพเจ้าสามารถเขียนแผนการสอนเฉพาะบุคคล เป็นรายชั่วโมง (IIP) ให้กับนักเรียนออทิสติกได้	3.81	1.07
23	ข้าพเจ้าสามารถใช้สื่อเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนออทิสติกได้	4.26	0.73
24	ข้าพเจ้ามีความกระตือรือร้นในการสอนนักเรียนออทิสติก	4.57	0.62
25	ข้าพเจ้ามีความสุขและสนุกเมื่อได้สอนนักเรียนออทิสติก	4.57	0.66
26	ข้าพเจ้ามีความรู้สึภาคภูมิใจในตัวเองต่อการสอนนักเรียนออทิสติก	4.69	0.56

ตารางที่ 2 ระดับความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองของนิสิตครูการศึกษาพิเศษในการจัดการเรียนรู้
สำหรับนักเรียนออทิสติก

กลุ่มประเด็น	ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับความ เชื่อมั่น
การจูงใจและส่งเสริมการเรียนรู้	1, 2, 7, 10, 11, 13	4.00–4.42	0.57–0.91	สูง
การออกแบบและปรับกิจกรรมการเรียนรู้	3, 4, 6, 14, 15, 21, 23	4.04–4.25	0.72–0.79	สูง
การประเมินผลและวางแผนการสอน	5, 6, 12	3.71–4.00	0.73–0.93	ปานกลาง–สูง
การจัดการพฤติกรรมและสร้างปฏิสัมพันธ์	8, 9, 12, 16	3.71–3.96	0.79–0.93	ปานกลาง–สูง
การทำงานร่วมกับครูและผู้ปกครอง	18, 19, 20	3.71–4.42	0.64–1.02	ปานกลาง–สูง
การวางแผนเฉพาะบุคคล (IEP/IIP)	17, 22	3.50	1.12–1.15	ปานกลาง
ความรู้สึกและทัศนคติส่วนบุคคล	24, 25, 26	4.58–4.67	0.55–0.63	สูงมาก

จากตารางที่ 2 พบว่า

1. กลุ่มการจูงใจและส่งเสริมการเรียนรู้ มีระดับความเชื่อมั่น สูง โดยนิสิตครูส่วนใหญ่มีความมั่นใจในการจูงใจนักเรียนออทิสติกให้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ สามารถช่วยนักเรียนทำงานจนสำเร็จ และสามารถจัดสิ่งแวดล้อมหรือใช้การเสริมแรงเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม
2. กลุ่มการออกแบบและปรับกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยในระดับ สูง เช่นกัน สะท้อนว่านิสิตครูสามารถออกแบบกิจกรรมและปรับเนื้อหาการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนออทิสติกแต่ละคน ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนร่วมชั้น และใช้สื่อสนับสนุนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. กลุ่มการประเมินผลและวางแผนการสอน มีระดับความเชื่อมั่น ปานกลาง–สูง แสดงว่านิสิตครูส่วนใหญ่สามารถประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนและนำผลประเมินไปวางแผนการสอนได้ แต่ยังมีบางรายที่ความเชื่อมั่นไม่สูงนัก
4. กลุ่มการจัดการพฤติกรรมและสร้างปฏิสัมพันธ์ และ การทำงานร่วมกับครูและผู้ปกครอง พบระดับความเชื่อมั่น ปานกลาง–สูง แสดงว่านิสิตครูสามารถจัดการพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และสามารถร่วมมือกับครูและผู้ปกครองได้ แต่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล

5. กลุ่มการวางแผนเฉพาะบุคคล (IEP/IIP) มีค่าเฉลี่ย ปานกลาง และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูง แสดงว่ามีความแตกต่างระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามบางราย ซึ่งสะท้อนถึงความท้าทายในการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล

6. กลุ่มความรู้สึกและทัศนคติส่วนบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (สูงมาก) แสดงว่านิสิตครูมีความกระตือรือร้น มีความสุข และรู้สึกภาคภูมิใจในการสอนนักเรียนออทิสติก

สรุปได้ว่า โดยรวม นิสิตครูการศึกษาพิเศษมีความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองอยู่ในระดับสูง ในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านทัศนคติ ความรู้สึกส่วนบุคคล และการส่งเสริมการเรียนรู้ แต่ยังพบว่าความเชื่อมั่นในด้านการวางแผนเฉพาะบุคคลและการประเมินผลบางด้านอยู่ในระดับปานกลาง จึงควรมีการฝึกทักษะเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มความ

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยการศึกษาความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองของนิสิตครูการศึกษาพิเศษในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนออทิสติกในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับความเชื่อมั่นในความสามารถตนเอง ผลการวิเคราะห์พบว่า นิสิตครูการศึกษาพิเศษมี ระดับความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองอยู่ในระดับสูง โดยรวม โดยเฉพาะด้านทัศนคติและความรู้สึกเชิงบวกต่อการสอน เช่น ความรู้สึกภาคภูมิใจ (เฉลี่ย 4.69) ความสุขและสนุกในการสอน (เฉลี่ย 4.57) และความกระตือรือร้นในการสอน (เฉลี่ย 4.57) แสดงให้เห็นว่า นิสิตครูส่วนใหญ่มีแรงจูงใจและทัศนคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนออทิสติก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bandura (1997) ที่อธิบายว่า ความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจ ความพยายาม และความคงทนในการเผชิญความท้าทายทางวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม มีบางด้านที่นิสิตครูมีความเชื่อมั่นในระดับปานกลางถึงต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของด้านอื่น ๆ ได้แก่ การเขียนแผนการศึกษารายบุคคล (IEP) (เฉลี่ย 3.79) และการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนออทิสติก (เฉลี่ย 3.79) รวมถึงการจัดการพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ (เฉลี่ย 3.74) สะท้อนให้เห็นว่านิสิตครูยังขาดทักษะเชิงวิชาชีพในด้านการวางแผนการสอนเฉพาะบุคคลและการจัดการพฤติกรรม ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่ครูการศึกษาพิเศษจำเป็นต้องมี (Chitiyo & Wheeler, 2009)

กล่าวโดยสรุป นิสิตครูการศึกษาพิเศษมีความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะด้านเจตคติและแรงจูงใจ แต่ยังมีความต้องการพัฒนาในด้านทักษะวิชาชีพเชิงลึก ได้แก่ การเขียน IEP/IIP การประเมินผลการเรียนรู้ และการจัดการพฤติกรรม ซึ่งผลลัพธ์นี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับปรุงหลักสูตรฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและการพัฒนาทักษะเชิงปฏิบัติในบริบทโรงเรียนเรียนร่วม เพื่อเตรียมความพร้อมให้นิสิตครูสามารถจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนออทิสติกได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- **พัฒนาหลักสูตร:** เพิ่มรายวิชาเฉพาะด้านการจัดทำแผน IEP/IIP และการประเมินผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้เข้มข้นขึ้น

- **สนับสนุนการฝึกปฏิบัติ:** เน้นการฝึกประสบการณ์ในโรงเรียนเรียนร่วมที่มีนักเรียนออทิสติกเพื่อให้ได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง

- **สร้างเครือข่าย:** บูรณาการความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัย และผู้ประกอบการ เพื่อพัฒนาศักยภาพครูอย่างเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- **เน้นเวิร์กช็อป (Workshop):** อาจารย์ควรใช้การสอนเชิงปฏิบัติการและการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) เพื่อฝึกทักษะการเขียนแผนและการประเมินผล.

- **ระบบครูพี่เลี้ยง:** โรงเรียนควรจัดครูพี่เลี้ยงเฉพาะทางคอยให้คำแนะนำการจัดการเรียนรู้และลดความกังวลให้นักเรียนฝึกสอน

- **ฝึกทักษะจัดการพฤติกรรม:** เน้นการใช้การเสริมแรงทางบวกและการสร้างบรรยากาศเชิงบวกในห้องเรียนจริง

- **เวทีแลกเปลี่ยน (PLC):** จัดกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนิสิตครูเพื่อสะท้อนปัญหาและร่วมกันหาแนวทางแก้ไข

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

- ควรศึกษาผลของการฝึกสอนในโรงเรียนเรียนร่วมต่อความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองและทักษะวิชาชีพของนิสิตครูการศึกษาพิเศษ

- ควรศึกษาการเปรียบเทียบนิสิตที่ได้ฝึกในโรงเรียนเรียนร่วมกับนิสิตที่ฝึกในโรงเรียนการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะ

- ควรศึกษาบทบาทของการสร้างความร่วมมือระหว่างนิสิตครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองนักเรียนออทิสติก ที่มีผลต่อความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองและทักษะการสื่อสารของนิสิตครูการศึกษาพิเศษ

บรรณานุกรม

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York, NY: W. H. Freeman.

- Catalano, C., Fives, H., & Barnes, N. (2023). Developing and validating the teacher self-efficacy for teaching students with autism spectrum disorder in inclusive early childhood classrooms. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 44(3), 598–621. <https://doi.org/10.1080/10901027.2022.2136550>
- Chitiyo, M., & Wheeler, J. J. (2009). Challenges faced by school teachers in implementing positive behavior support in schools. *Remedial and Special Education*, 30(1), 58–63. <https://doi.org/10.1177/0741932508315049>
- Klassen, R. M., Yerdelen, S., & Durksen, T. L. (2019). Teachers' self-efficacy: The role of personal values and motivations for teaching. *Frontiers in Psychology*, 10, 1645. <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2019.01645/full>
- Klavina, A., Block, M. E., & Ruškalne, O. (2022). Enhancing attitudes and self-efficacy toward inclusive teaching in physical education pre-service teachers: Results of a quasi-experimental study in physical education teacher education. *Frontiers in Education*, 7, 909255. <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/educ.2022.909255/full>
- Love, A. M. A. (2016). *Development of a self-efficacy scale for teachers who teach kids with autism spectrum disorder* (Master's thesis). University of Kentucky. Retrieved from https://uknowledge.uky.edu/edp_etds/45
- Ruble, L. A., McGrew, J. H., & Toland, M. D. (2024). Teacher self-efficacy for teaching students with autism spectrum disorder: Associations with stress, teacher engagement, and student IEP outcomes following COMPASS consultation. *Psychology in the Schools*, 61(2), 345–360. Retrieved from <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC11581316/>
- Ruble, L. A., Toland, M. D., Birdwhistell, J. L., McGrew, J. H., & Usher, E. L. (2013). Preliminary study of the Autism Self-Efficacy Scale for Teachers (ASSET). *Research in Autism Spectrum Disorders*, 7(9), 1151–1159. <https://doi.org/10.1016/j.rasd.2013.06.006>
- Vibulpatanavong, K. (2018). Inclusive education in Thailand. In *Advances in Social Science, Education and Humanities Research* (Vol. 169, pp. 66–70). Paris, France: Atlantis Press. <https://doi.org/10.2991/icece-17.2018.18>
- Witoonchart, P., & Huang, Y. J. (2018). Inclusive or segregated classroom: A question of educating children with autism. *Ramathibodi Medical Journal*, 41(2), 54–66.

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปรับตัวของนิสิตปริญญาตรี

ชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THE STUDY OF FACTORS INFLUENCING THE ADJUSTMENT OF FIRST YEAR
UNDERGRADUATE STUDENTS AT FACULTY EDUCATION, SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

สิริมา สุขชี^{1*}

Sirima Sukkee^{1*}

¹ นักวิชาการศึกษาคำนาการ, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ประเทศไทย

¹ Educator, Professional Level, Faculty of Education, Srinakharinwirot University, Thailand

* Corresponding author e-mail: sirimasu@g.swu.ac.th

ได้รับทุนสนับสนุนจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Received: 13/11/2025 | Revised: 14/12/2025 | Accepted: 29/12/2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาของการปรับตัว และ 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปรับตัวของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 โดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามชนิดประเมินค่า 5 ระดับ ที่พัฒนาตามโครงสร้างการปรับตัว 4 ด้าน จำนวน 40 ข้อ คือ 1) การการเรียนรู้ 2) สังคมและมนุษยสัมพันธ์ 3) สภาพแวดล้อม และ 4) การเข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิชาเอกการประถมศึกษา วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา วิชาเอกเทคโนโลยีการศึกษา วิชาเอกจิตวิทยาและการแนะแนววิชาเอกการวัด ประเมินและวิจัยการศึกษา วิชาเอกการศึกษาพิเศษ วิชาเอกการศึกษาตลอดชีวิต และวิชาเอกการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน แบ่งเป็นนิสิตชาย จำนวน 41 คน และนิสิตหญิงจำนวน 140 คน โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบอาสาสมัคร (Voluntary Sampling) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติสัมพันธ์อันดับของครอนบาค สถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน สถิติทดสอบแบบ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการศึกษา พบว่า คะแนนเฉลี่ยรวมของการปรับตัวอยู่ใน

ระดับค่อนข้างดี ($M = 4.19$, $SD = 0.50$) แต่มีความแปรปรวนระหว่างมิติเล็กน้อย มิติสังคมและมนุษย์สัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M = 4.26$) ทั้ง 4 มิติมีความเชื่อมั่นภายในสูง (Cronbach's α ระหว่าง .907–.947) ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างมิติมีความสัมพันธ์ทางบวกและมีนัยสำคัญ ($r = .626-.897$) การทดสอบความแตกต่างตามเพศไม่พบความแตกต่างเชิงนัยสำคัญ ($t = -1.166$, $p = .249$) การถดถอยหลายตัวแปรพบว่าตัวแปรระดับผลการเรียนสะสมก่อนเข้าและระดับผลการเรียนสะสมปัจจุบัน เพศ และภูมิลำเนา ไม่สามารถพยากรณ์คะแนนรวมได้อย่างมีนัยสำคัญเชิงสถิติ ($p > .05$) ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนา ได้แก่ การเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง โปรแกรมสร้างเครือข่ายสังคมเชิงบวก และการพัฒนาแนวทางการดูแลนิสิตใหม่เชิงองค์รวม

คำสำคัญ: การปรับตัว, นิสิตปริญญาตรี, ปัจจัยที่ส่งผลกระทบ

Abstract

This research aimed to: 1) investigate adjustment problems, and 2) analyze factors influencing the adjustment of first-year undergraduate students. The research instrument was a 5-point Likert scale questionnaire consisting of 40 items, structured into four dimensions: Academic, Social and Human Relations, Environment, and Activity Participation. The sample comprised 181 first-year students from the Faculty of Education, Srinakharinwirot University, representing various majors, including Elementary Education, Industrial Education, Educational Technology, Psychology and Guidance, Educational Measurement, Evaluation and Research, Special Education, Lifelong Education, and Community Development Education. The participants included 41 males and 140 females, selected through voluntary sampling. Data were analyzed using Cronbach's alpha coefficient, Pearson's correlation, t-test, and One-way ANOVA. The findings revealed that the overall average score for student adjustment was at a relatively high level ($M = 4.198$, $SD = 0.500$), with slight variance across dimensions. The interpersonal relationships dimension showed the highest average score ($M = 4.268$). All four dimensions demonstrated high internal consistency (Cronbach's α between .907–.947). Correlation analysis indicated significant positive relationships between all dimensions ($r = .626$ to $.897$). Regarding gender differences, the t-test showed no statistically significant difference in adjustment ($t = -1.166$, $p = .249$). Furthermore, multiple regression analysis indicated that prior and current grade point averages (GPA), gender, and hometown were not significant predictors of the total adaptation score ($p > .05$). These results suggest development guidelines, including the

enhancement of self-directed learning skills, the establishment of positive social networking programs, and the implementation of holistic support systems for first-year students.

Keywords: Adjustment, Undergraduate Students, Influential Factors

บทนำ

การเปลี่ยนผ่านจากระดับมัธยมศึกษาสู่ระดับอุดมศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาศักยภาพและการเรียนรู้ในระยะยาว โดยเฉพาะนิสิตชั้นปีที่ 1 ที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ ทั้งด้านวิชาการ สภาพแวดล้อม การสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการจัดการตนเอง การปรับตัวในช่วงนี้จึงถือเป็น "จุดเปลี่ยนผ่าน" (Transition point) ที่มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จทางการเรียนและความคงอยู่ในระบบการศึกษา (Tinto, 2012) หากนิสิตไม่สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม อาจนำไปสู่ภาวะความเครียด ความวิตกกังวล ภาวะหมดไฟ หรือการออกจากการศึกษากลางคัน (Gray, 2013) การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของนิสิตจึงมีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวทางสนับสนุนและออกแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะที่เกื้อหนุนให้นิสิตสามารถดำเนินชีวิตภายใต้สภาพแวดล้อมใหม่ได้อย่างสมดุลและมีประสิทธิภาพ ในบริบทของประเทศไทย ประเด็นการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 เป็นหัวข้อที่ได้รับความสนใจอย่างแพร่หลายและต่อเนื่อง โดยผลการศึกษารองรับจากงานวิจัยของราชรีพงษ์สุวรรณ (2540) และธาราวดี อธิมาทรานนท์ (2548) พบว่า อุปสรรคสำคัญที่นิสิตเผชิญในช่วงรอยต่อของการศึกษาครอบคลุมทั้งมิติด้านการเรียนรู้ การบริหารจัดการเวลา ภาระหน้าที่ทางสังคม และการจัดการสภาวะอารมณ์ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบโดยตรงต่อสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ Siripongpan et. al (2022) ซึ่งระบุว่า ร้อยละ 42 % ของนิสิตชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยของไทย ประสบภาวะความเครียดในระดับปานกลางถึงสูง โดยพบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างภาวะดังกล่าวกับระดับการปรับตัว การสนับสนุนทางสังคม และแรงจูงใจในการเรียนรู้ ข้อมูลเชิงประจักษ์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า กระบวนการปรับตัวของนิสิตมิได้ขึ้นอยู่กับทักษะทางวิชาการเพียงประการเดียว แต่มีความเชื่อมโยงอย่างลึกซึ้งกับปัจจัยทางจิตวิทยาและบริบททางสังคม

ในการศึกษานี้การปรับตัวของนิสิต (Student Adaptation) หมายถึง กระบวนการที่นิสิตตอบสนองและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ความคิด และอารมณ์ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและข้อกำหนดใหม่ในระดับอุดมศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความสมดุลและความสำเร็จในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย โดยมุ่งเน้นการศึกษาการปรับตัว 4 ด้าน ได้แก่ 1) การปรับตัวด้านการเรียน หมายถึง ความสามารถในการจัดการกับภาระงานทางวิชาการ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมในชั้นเรียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาและรักษาความสำเร็จทางการเรียน 2) การปรับตัวด้านสังคมและมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ความสามารถในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์เชิงบวกกับกลุ่มเพื่อน อาจารย์ และบุคคลรอบข้าง รวมถึงการแสวงหาและรับรู้ถึงการสนับสนุนทางสังคม เพื่อสร้างความรู้สึกมั่นคงทางจิตใจ 3) การปรับตัวด้านสภาพแวดล้อม หมายถึง กระบวนการปรับตัวทางกายภาพและจิตใจให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมใหม่ เช่น การใช้ชีวิตในหอพัก การเดินทาง สภาพแวดล้อมใน

มหาวิทยาลัย และการรักษาสุขภาพของตนเองเพื่อให้ร่างกายและจิตใจพร้อมต่อการเรียนรู้ และ 4) การปรับตัวด้านการเข้าร่วมกิจกรรม หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรของคณะและมหาวิทยาลัย เพื่อสร้างความรู้สึเป็นส่วนหนึ่งของสถาบัน (Sense of Belonging) และพัฒนาอัตลักษณ์ความเป็นนิสิตครูในศตวรรษที่ 21

การปรับตัวของนิสิตปีหนึ่งเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและได้รับอิทธิพลจากหลายปัจจัยทั้งด้านการเรียนรู้ สังคม สิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การทำความเข้าใจปัจจัยเหล่านี้ในบริบทของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้หน่วยงานสามารถออกแบบกลยุทธ์และระบบสนับสนุนที่ตอบสนองต่อความต้องการของนิสิตได้อย่างเหมาะสม ซึ่งคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นสถาบันต้นแบบด้านการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีนิสิตที่มีความหลากหลายทั้งด้านภูมิปัญญา วัฒนธรรม และประสบการณ์การเรียนรู้ การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของนิสิตชั้นปีที่ 1 ในขณะนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากนิสิตกลุ่มดังกล่าวจะเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาของประเทศในอนาคต การทำความเข้าใจรูปแบบการปรับตัวของนิสิตจะช่วยให้นักมหาวิทยาลัยสามารถวางแผนการพัฒนาเชิงระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดระบบที่ปรึกษา การแนะแนวทางการเรียนรู้ และการออกแบบกิจกรรมพัฒนาอัตลักษณ์ความเป็นครูในศตวรรษที่ 21 ให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น กรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่ใช้อธิบายการปรับตัวในงานวิจัยนี้ คือแบบจำลองการปรับตัวของรอย (Roy's Adaptation Model) ซึ่งมองว่ามนุษย์เป็นระบบแบบเปิดที่ต้องตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากสิ่งแวดล้อมผ่านกระบวนการปรับตัวใน 4 มิติหลัก ได้แก่ มิติทางสรีรภาพ มิติอัตมโนทัศน์ มิติด้านบทบาทหน้าที่ และมิติการพึ่งพาอาศัย (Roy & Andrews, 1999) เมื่อนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ในบริบททางการศึกษา มิติทั้ง 4 สามารถตีความได้เป็นการปรับตัวด้านการเรียนรู้ การปรับตัวด้านสังคม การปรับตัวด้านสิ่งแวดล้อม และการปรับตัวด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ การศึกษาของ Wang et al. (2013) ได้ประยุกต์ใช้แนวคิดของรอย พบว่าการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนและอาจารย์ เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งเสริมการปรับตัวของนิสิตปีหนึ่งในมหาวิทยาลัยของจีน ในขณะที่ Hosseini (2022) เสนอว่าแนวคิด Roy's Adaptation Model ในการดูแลสุขภาพจิตของนิสิตมีประสิทธิผลในการพัฒนาทักษะการเผชิญปัญหาและความยืดหยุ่นทางอารมณ์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของนิสิตไทยที่ต้องเผชิญการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตในยุคดิจิทัล

จากหลักฐานเชิงประจักษ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การปรับตัวของนิสิตชั้นปีที่ 1 เป็นกระบวนการซับซ้อนที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายมิติ ทั้งด้านบุคลิกภาพ การเรียนรู้ และสังคม ในฐานะที่ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่งานพัฒนาศักยภาพนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ นิสิตที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นตอนปลายเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม การปรับตัวของนิสิตระดับอุดมศึกษาในช่วงปีแรกนั้นมักเกิดปัญหาเมื่อมีการเปลี่ยนมาจากการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สภาพแวดล้อม วิธีการเรียนการสอน การใช้ชีวิตด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจทำให้นิสิตเกิดความเครียดและมีประสบปัญหาการปรับตัวในด้านต่าง ๆ

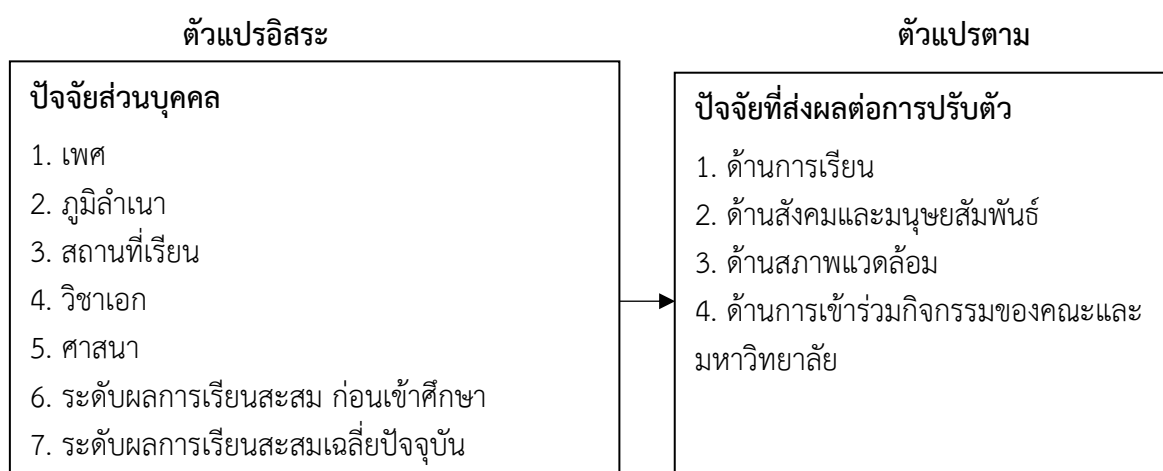
อย่างไรก็ตามงานวิจัยในบริบทของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ยังมีจำกัด และยังขาดข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐาน เช่น ระดับผลการเรียนสะสมก่อนเข้า เพศ และภูมิลำเนา กับระดับการปรับตัวจริง งานวิจัยนี้จึงมีความจำเป็นในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากนิสิตรุ่นปัจจุบัน เพื่อนำไปวิเคราะห์หาความสัมพันธ์และตัวแปรพยากรณ์ของการปรับตัวในแต่ละมิติ ตลอดจนใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนพัฒนาหลักสูตร การแนะแนว และระบบสนับสนุนนิสิตในระดับคณะให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การปรับตัวของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การปรับตัวของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- ประชากร คือ นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ทั้งวิทยาเขตประสานมิตรและองครักษ์) วิชาเอกการประถมศึกษา วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา วิชาเอกเทคโนโลยีการศึกษา วิชาเอกจิตวิทยาและการแนะแนววิชาเอกการวัด ประเมิน

และวิจัยการศึกษา วิชาเอกการศึกษาพิเศษ วิชาเอกการศึกษาตลอดชีวิต และวิชาเอกการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน จำนวนทั้งหมด 373 คน

- กลุ่มตัวอย่างที่นำมาวิเคราะห์ คือ ผู้ตอบแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 181 คน ซึ่งเป็นนิสิตปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แบ่งเป็นนิสิตชาย จำนวน 41 คน และนิสิตหญิงจำนวน 140 คน วิชาเอกการประถมศึกษา วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา วิชาเอกเทคโนโลยีการศึกษา วิชาเอกจิตวิทยาและการแนะแนววิชาเอกการวัด ประเมินและวิจัยการศึกษา วิชาเอกการศึกษาพิเศษ วิชาเอกการศึกษาตลอดชีวิต และวิชาเอกการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบอาสาสมัคร (Voluntary Sampling) ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ .05

2) ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ

- 1) เพศ: ชาย / หญิง
- 2) ภูมิลำเนา: ภาคกลาง / ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ / ภาคเหนือ / ภาคใต้
- 3) สถานที่เรียน: ประสานมิตร / องค์กรักษ์
- 4) วิชาเอก: วิชาเอกการประถมศึกษา / วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา / วิชาเอกเทคโนโลยีการศึกษา / วิชาเอกจิตวิทยาและการแนะแนว / วิชาเอกการวัด ประเมินและวิจัยการศึกษา / วิชาเอกการศึกษาพิเศษ / วิชาเอกการศึกษาตลอดชีวิต / และวิชาเอกการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน
- 5) ศาสนา: พุทธ / คริสต์ / อิสลาม
- 6) ระดับผลการเรียนสะสมก่อนเข้าศึกษา
- 7) ระดับผลการเรียนสะสมเฉลี่ยปัจจุบัน

ตัวแปรตาม

- 1) การปรับตัวด้านการเรียน
- 2) การปรับตัวด้านสังคมและมนุษยสัมพันธ์
- 3) การปรับตัวด้านสภาพแวดล้อม
- 4) การปรับตัวด้านการเข้าร่วมกิจกรรม

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบสอบถามการปรับตัวที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น ประกอบด้วยดังนี้
- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป / ข้อมูลประชากร (เพศ, ภูมิลำเนา, สถานที่เรียน, วิชาเอก, ศาสนา, ระดับผลการเรียนสะสม ก่อนเข้าศึกษา และระดับผลการเรียนสะสมเฉลี่ยปัจจุบัน)
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Likert Scale) ได้แก่

5	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	หมายถึง	เห็นด้วย
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อคำถามเกี่ยวกับการปรับตัว โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนรู้จำนวน 10 ข้อ ด้านสังคมและมนุษยสัมพันธ์จำนวน 10 ข้อ ด้านสภาพแวดล้อมจำนวน 10 ข้อ และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 10 ข้อ จำนวนทั้งหมด 40 ข้อ

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการปรับตัว จำนวน 5 ข้อ ให้นักศึกษาเขียนตอบตามความคิดของตนเองอย่างอิสระ

4) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

สร้างแบบสอบถามการปรับตัว 4 ด้าน ได้แก่ 1) การปรับตัวด้านการเรียน 2) การปรับตัวด้านสังคมและมนุษยสัมพันธ์ 3) การปรับตัวด้านสภาพแวดล้อม 4) การปรับตัวด้านการเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 40 ข้อ และส่งให้ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล และภาษา การประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามด้วย IOC (Index of Item-Objective Congruence) จำนวน 3 ท่าน จากนั้นปรับแก้แบบสอบถามตามคำแนะนำผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้กับนิสิตกลุ่มเล็กจำนวน 30 คน เพื่อปรับแก้คำถามที่คลุมเครือให้มีความชัดเจน หลังจากนั้นแจกจ่ายแบบสอบถามผ่านช่องทางทั้งแบบออนไลน์ (Google Forms/ระบบของมหาวิทยาลัย) และ/หรือแจกเป็นกระดาษ ตามความสะดวกของกลุ่มเป้าหมาย

การศึกษานี้ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยในมนุษย์ ชุตสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยยึดหลักเกณฑ์ตาม Declaration of Helsinki, Belmont Report, International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice (ICH-GCP), International Guidelines for Human Research ตลอดจนกฎหมายข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ หมายเลขรับรองโครงการวิจัย : SWUEC- 682582

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายลักษณะพื้นฐานของข้อมูลและระดับการปรับตัว พร้อมทั้งตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยด้วยการหาค่า ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) สำหรับการทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วย สถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการปรับตัวจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบอิสระ (Independent Samples t-test) สำหรับตัวแปรด้านเพศ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) สำหรับตัวแปรด้านภูมิภาค

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปรับตัวของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีผลการศึกษาดังนี้

ตาราง 1 คะแนนเฉลี่ยการปรับตัวของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์

การปรับตัว	Mean	SD	Min	25%	Median	75%
ด้านการเรียน	3.99	0.56	2.20	3.70	4.00	4.30
ด้านสังคมและมนุษยสัมพันธ์	4.26	0.61	2.00	3.90	4.30	4.90
ด้านสภาพแวดล้อม	4.25	0.54	2.56	3.89	4.22	4.78
ด้านการปรับตัวด้านการเข้าร่วมกิจกรรม	4.27	0.59	2.00	4.00	4.22	4.88
คะแนนรวม	4.19	0.49	2.77	3.92	4.13	4.55

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวโดยรวมค่อนข้างสูง ($M = 4.19$) ซึ่งชี้ว่านิสิตโดยรวมรายงานการปรับตัวได้ค่อนข้างดี โดยมีมิติสังคมและการเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M = 4.27$, $M = 4.28$) ส่วนมิติการเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดแต่ก็ยังอยู่ในระดับค่อนข้างดี ($M = 3.99$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงความแปรปรวนปานกลาง ($SD = 0.50-0.61$) สะท้อนว่ากลุ่มนิสิตส่วนใหญ่ปรับตัวได้ดี แต่มีบางรายที่ยังต้องการการสนับสนุน

ตาราง 2 ความสัมพันธ์ทางตัวแปรความเชื่อมั่นของการปรับตัว

องค์ประกอบ	จำนวนข้อ	Cronbach's α
ด้านการเรียน	10	0.915
ด้านสังคมและมนุษยสัมพันธ์	10	0.947
ด้านสภาพแวดล้อม	10	0.907
ด้านการปรับตัวด้านการเข้าร่วมกิจกรรม	10	0.941

จากตาราง 2 พบว่า จากการวิเคราะห์ค่า Cronbach's α สำหรับทั้งสี่มิติสูงมาก ($\geq .90$) ซึ่งบ่งชี้ว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นภายในสูงและเหมาะสมสำหรับการใช้งานเชิงวิจัยและการประเมินภายในบริบทนี้

ตาราง 3 ความสัมพันธ์เชิงบวกของการปรับตัวของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์

องค์ประกอบ	การเรียน	สังคม	สภาพแวดล้อม	การเข้าร่วมกิจกรรม	รวม
ด้านการเรียน	1.000	0.721	0.626	0.630	0.861
ด้านสังคมและมนุษยสัมพันธ์	0.721	1.000	0.644	0.710	0.897

องค์ประกอบ	การเรียนรู้	สังคม	สภาพแวดล้อม	การเข้าร่วมกิจกรรม	รวม
ด้านสภาพแวดล้อม	0.626	0.644	1.000	0.612	0.828
ด้านการปรับตัวด้าน การเข้าร่วมกิจกรรม	0.630	0.710	0.612	1.000	0.861
รวม	0.861	0.897	0.828	0.861	1.000

จากตาราง 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงบวกของการปรับตัว พบว่า ทุกมิติมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางถึงสูง ($r \approx .61-.90$) กับมิติอื่น ๆ และกับคะแนนรวม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานว่า การปรับตัวเป็นระบบบูรณาการหลายมิติ เมื่อนิสิตปรับตัวในด้านสังคมได้ดี มักปรับตัวในด้านอื่น ๆ ได้ดีตามไปด้วย

ตาราง 4 การเปรียบเทียบเพศ (Independent t-test) บนคะแนนรวมการปรับตัว

เพศ	n	Mean	SD	t	p
หญิง	140	4.2244	0.4696	-1.166	0.2487
ชาย	41	4.1077	0.5881		

ตาราง 4 การเปรียบเทียบเพศ พบว่า แม้อาเฉลี่ยของเพศหญิงจะสูงกว่าเพศชายเล็กน้อย (4.224 vs 4.108) แต่ผลการทดสอบ t ไม่แสดงความแตกต่างที่มีนัยสำคัญ ($t = -1.166, p = 0.2487$) จึงสรุปได้ว่าในกลุ่มตัวอย่างนี้เพศไม่ได้เป็นปัจจัยที่มีผลสำคัญต่อการปรับตัวของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์

ตาราง 5 การวิเคราะห์ถดถอยแบบรวมตัวแปรการปรับตัวของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์

การทำนายถดถอย	B (Coef.)	SE	t	p	95% CI
Constant	4.4701	0.7732	5.782	< .001	(2.944, 5.996)
ระดับผลการเรียนสะสมก่อนเข้าศึกษา	-0.2054	0.1630	-1.260	.209	(-0.527, 0.116)
ระดับผลการเรียนสะสมเฉลี่ยปัจจุบัน	0.1410	0.2206	0.639	.524	(-0.294, 0.576)
เพศ	-0.1187	0.0895	-1.326	.186	(-0.295, 0.058)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-0.0967	0.0984	-0.983	.327	(-0.291, 0.097)
ภาคเหนือ	-0.0723	0.1176	-0.615	.539	(-0.304, 0.160)
ภาคใต้	0.0385	0.1007	0.382	.703	(-0.160, 0.237)

จากตาราง 5 การวิเคราะห์ถดถอยแบบรวมตัวแปร พบว่า ไม่พบตัวแปรใดให้ผลเป็นนัยสำคัญต่อคะแนนรวมการปรับตัว ($p > .05$ ทั้งหมด) ซึ่งชี้ว่ายังมีกลุ่มปัจจัยอื่น ๆ เช่น การสนับสนุนทางสังคมเชิงคุณภาพ, ความฉลาดทางอารมณ์, ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่ไม่ได้ถูกจับในโมเดลนี้และอาจเป็นตัวพยากรณ์ที่สำคัญ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่วนใหญ่รายงานการปรับตัวได้ในระดับค่อนข้างดี โดยมีมิติสังคมและมนุษยสัมพันธ์ และการเข้าร่วมกิจกรรมเด่นกว่าด้านการเรียน เครื่องมือที่ใช้มีความเชื่อมั่นภายในสูง การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ชี้ให้เห็นว่า การปรับตัวเป็นกระบวนการบูรณาการหลายมิติที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน ในทางปฏิบัติผลการศึกษานับสนับสนุนการออกแบบโปรแกรมต้อนรับนิสิตใหม่ที่เน้นการสร้างเครือข่ายเชิงสังคม การฝึกทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการให้คำปรึกษาที่เจาะจงสำหรับนิสิตกลุ่มเสี่ยง โมเดลถดถอยที่ใช้ตัวแปรเชิงปริมาณพื้นฐาน (ผลการเรียนเฉลี่ยสะสมเพศ, ภูมิลาเนา) ไม่สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปรับตัวได้มากนัก จึงแนะนำให้การศึกษาในอนาคตรวบรวมตัวแปรเชิงคุณภาพมากขึ้น เช่น การสนับสนุนทางสังคม (social support), ความฉลาดทางอารมณ์ (emotional intelligence), กลยุทธ์การเผชิญปัญหา (coping strategies) และตัวแปรบริบทของคณะ/สถาบัน เพื่อพัฒนากลไกการป้องกันและการส่งเสริมการปรับตัวของนิสิตได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพการณ์การปรับตัวของนิสิตชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า ในภาพรวมนิสิตมีระดับการปรับตัวอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี โดยเฉพาะในสังคมและมนุษยสัมพันธ์และมิติด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยโดดเด่นกว่ามิติด้านการเรียน ผลการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นว่า นิสิตส่วนใหญ่สามารถบูรณาการตนเองเข้ากับระบบสนับสนุนทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Tinto (2012) ที่ระบุว่า ความผูกพันทางสังคม (Social Integration) เป็นกลไกพื้นฐานสำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงแรกของการเข้าสู่รั้วมหาวิทยาลัย และเป็นปัจจัยเชิงป้องกัน (Protective Factors) ที่ช่วยลดอัตราการลาออกกลางคันได้ดีกว่าปัจจัยด้านวิชาการเพียงอย่างเดียว เมื่อพิจารณาผ่านกรอบแนวคิด Roy's Adaptation Model ผลการศึกษาในมิติด้านกิจกรรมและสังคมจัดอยู่ใน มิติด้านการพึ่งพาอาศัยกัน (Interdependence Mode) และมิติด้านอัตมโนทัศน์ (Self-Concept Mode) ซึ่งการที่นิสิตมีคะแนนในส่วนนี้สูง แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมรับน้องของคณะฯ ทำหน้าที่เป็นสิ่งแวดล้อม (Contextual Stimuli) ที่ช่วยเสริมสร้างความรู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสถาบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pather et al. (2020) ที่พบว่า นิสิตรุ่นใหม่มักใช้การปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนเป็นช่องทางหลักในการลดความวิตกกังวลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับข้อเสนอของ Astin (1999) ที่ชี้ว่าระดับความผูกพันของนิสิตต่อมหาวิทยาลัย (Student Involvement) จะเกิดขึ้นได้ดีที่สุดเมื่อนิสิตมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มและการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์เชิงบวกกับทั้งเพื่อนและคณาจารย์

ในส่วนของการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัว ผลการวิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจคือ ตัวแปรเชิงปริมาณอันได้แก่ ระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPA) เพศ และภูมิฐานะ ไม่สามารถพยากรณ์ระดับการปรับตัวโดยรวมของนิสิตได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อค้นพบนี้ชี้ให้เห็นว่า กระบวนการปรับตัวในบริบทระดับอุดมศึกษายุคปัจจุบันมีความซับซ้อนเกินกว่าจะอธิบายด้วยพื้นฐานทางชีวสังคมหรือประวัติทางวิชาการเพียงอย่างเดียว แต่อยู่ภายใต้อิทธิพลของปัจจัยเชิงคุณภาพมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปของ Credé & Niehorster (2012) และ Collie & Martin (2020) ที่ระบุว่า ความยืดหยุ่นในการปรับตัว (Adaptability) และกลยุทธ์การเผชิญปัญหา (Coping Strategies) เป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการปรับตัวที่ชัดเจนกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเดิม การที่เพศและภูมิฐานะไม่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญ อาจอธิบายได้ด้วยสภาพของสังคมดิจิทัลที่ช่วยลดช่องว่างทางสังคมและวัฒนธรรมลงอย่างมาก ทำให้นิสิตไม่ว่าจะมาจากภูมิภาคใดต่างได้รับการหล่อหลอมผ่านระบบข้อมูลข่าวสารและบรรทัดฐานทางสังคมที่ใกล้เคียงกัน ประเด็นนี้สอดคล้องกับทฤษฎีระบบของ Roy (1999) ที่มองว่ามนุษย์มีกลไกควบคุมภายในที่เรียกว่า "Cognator" ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ และการใช้เริ่มใช้วิจารณ์ญาณส่วนบุคคลในการจัดการกับสิ่งเร้า (Stimuli) จากสิ่งแวดล้อมใหม่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือถิ่นกำเนิดจึงไม่ใช่ตัวกำหนดทักษะการปรับตัว (Adaptive Skills) เสมอไป แต่ขึ้นอยู่กับความฉลาดทางอารมณ์และการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม (Perceived Social Support) ดังที่ Baker & Siryk (1999) ได้เสนอไว้ว่า การปรับตัวของนิสิตใหม่เป็นกระบวนการทางจิตสังคม (Psychosocial Process) ที่ซับซ้อนและลึกซึ้ง

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ยังแสดงให้เห็นว่า มิติต่าง ๆ ของการปรับตัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สนับสนุนแนวคิดของ Roy's Adaptation Model ในเรื่องบูรณาการภาพรวม (Holistic Integration) ที่แต่ละมิติจะส่งอิทธิพลหนุนเสริมซึ่งกันและกัน กล่าวคือ หากนิสิตมีเครือข่ายทางสังคมที่ดี (Social Dimension) ย่อมมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ดียิ่งขึ้นตามไปด้วย ผลดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการกำหนดนโยบายสนับสนุนนิสิตเชิงรุก เช่น การพัฒนาโครงการเพื่อนที่ปรึกษา (Peer Mentoring) และโปรแกรมสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ข้ามคณะ เพื่อเสริมสร้างความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการสนับสนุนทางจิตใจตามแนวทางของ Wang et al. (2013) และ Hosseini (2022) อย่างไรก็ตามแม้ผลการวิจัยในครั้งนี้จะพบว่าเพศไม่ใช่ปัจจัยชี้ขาดของการปรับตัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Misra & Castillo (2004) แต่ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าในอนาคตควรมีการพิจารณาตัวแปรอิสระอื่น ๆ ที่อาจมีปฏิสัมพันธ์ร่วม (Interaction Effect) เช่น ประสบการณ์การใช้ชีวิตก่อนหน้า ทักษะทางการเงิน หรือแรงสนับสนุนเฉพาะเจาะจงจากครอบครัว ซึ่งอาจซ่อนเร้นอยู่ภายใต้ตัวแปรเพศหรือภูมิฐานะ สรุปได้ว่าการปรับตัวของนิสิตชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มศว ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางจิตวิทยาและความแข็งแกร่งของระบบสนับสนุนทางสังคม (Social Support System) มากกว่าตัวชี้วัดเชิงปริมาณทางวิชาการเพียงประการเดียว ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงทฤษฎีของทั้ง Baker & Siryk (1999) และ Credé & Niehorster (2012) อย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการผลการวิจัยไปใช้

1. มหาวิทยาลัยควรนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาโครงการหรือกิจกรรมเสริมสร้างการปรับตัวของนิสิตใหม่อย่างเป็นระบบ เช่น โปรแกรมปฐมนิเทศเชิงบูรณาการ (Holistic Orientation Program) ที่เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง การบริหารเวลา และการสร้างเครือข่ายทางสังคมภายในคณะ เพื่อช่วยให้นิสิตมีความพร้อมทั้งด้านการเรียนและสังคม
2. ผลการวิจัยสะท้อนว่าการสนับสนุนทางสังคมมีบทบาทสำคัญต่อการปรับตัวของนิสิตปีหนึ่ง ผู้สนใจควรนำผลนี้ไปพัฒนา “ระบบพี่เลี้ยงนิสิต” (Peer-Mentor Program) โดยให้รุ่นพี่หรืออาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำรายบุคคลด้านวิชาการและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและลดความเครียดของนิสิตใหม่
3. ควรนำผลการศึกษานี้ไปประยุกต์ในการออกแบบกิจกรรมพัฒนานิสิตและรายวิชาพื้นฐาน เช่น รายวิชา “การเรียนรู้เพื่อชีวิตมหาวิทยาลัย” หรือ “การเตรียมความพร้อมครุยุคใหม่” เพื่อปลูกฝังทักษะการปรับตัว การแก้ปัญหา และการเรียนรู้ด้วยตนเองให้กับนิสิตตั้งแต่ชั้นปีแรก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มตัวแปรเชิงจิตสังคม เช่น ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence), การรับรู้การสนับสนุนทางสังคม (Perceived Social Support) หรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) เพื่อสร้างแบบจำลองเชิงพยากรณ์ที่ครอบคลุมมากขึ้น
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของการปรับตัวในบริบทที่หลากหลาย เช่น คณะวิทยาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ หรือสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคอื่นของประเทศไทย ซึ่งจะช่วยให้ได้ภาพรวมระดับชาติของกระบวนการปรับตัวของนิสิตไทย
3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ ได้แก่ 1) พัฒนาโปรแกรมปฐมนิเทศ (orientation) ที่เน้นการสร้างเครือข่ายทางสังคมและทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) จัดตั้งระบบให้คำปรึกษาเชิงรุกที่มุ่งพัฒนาทักษะการจัดการเวลาและเทคนิคการเรียนรู้ 3) จัดระบบติดตามนิสิตที่มีคะแนนการปรับตัวต่ำผ่านฐานข้อมูลกลาง เพื่อให้มีการแทรกแซงเชิงป้องกันและรายกรณี 4) ส่งเสริมการวิจัยต่อยอดในอนาคตโดยเพิ่มตัวแปรด้านคุณภาพชีวิต ความฉลาดทางอารมณ์ (emotional intelligence) และการสนับสนุนทางสังคม เพื่อพัฒนาโมเดลการพยากรณ์ที่ครอบคลุมและสะท้อนกลไกการปรับตัวได้อย่างรอบด้านมากขึ้น

บรรณานุกรม

- จุฑามาศ พงศ์พิทยาภรณ์. (2566). ความฉลาดทางอารมณ์และการสนับสนุนทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของนิสิตมหาวิทยาลัย. วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 13(1), 101–115.
- จิระ ทองเหลือ. (2549). นื่องใหม่กับการปรับตัว. วารสารแม่โจ้ปริทัศน์, 7(4), 67–70.

- นิรมล สุวรรณโคตร. (2553). การปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการอุดมศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรรณี ชูจิตร. (2562). การปรับตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยในช่วงเปลี่ยนผ่านจากระดับมัธยมศึกษา. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 19(2), 45–59.
- ปวีณา ไชยชมพู. (2549). ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี (ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. สาขาจิตวิทยาการศึกษา). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ราตรี พงษ์สุวรรณ. (2540). การศึกษาปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง (ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. สาขาจิตวิทยาการแนะแนว). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รุ่ม วิริยะพงษ์. (2542). การศึกษาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (วิทยานิพนธ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพร แสงสว่าง. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในสถาบันอุดมศึกษาไทย. วารสารจิตวิทยาและพฤติกรรมศาสตร์, 11(1), 23–37.
- ศุภลักษณ์ เงินบำรุง. (2546). ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรฯ (ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุมาลี สุวรรณภักดี. (2541). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาลในเขตภาคใต้สังกัดกระทรวงสาธารณสุข (ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. สาขาการอุดมศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำรวย ประไพศรีศรี. (2544). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนในระบบไตรภาคของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. สาขาจิตวิทยาการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วินยรัตน์ คุณาพันธ์. (2561). การศึกษากระบวนการปรับตัวที่มีประสิทธิผลสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ดุขนิพนธ์). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Astin, A. W. (1999). Student involvement: A developmental theory for higher education. *Journal of College Student Development*, 40(5), 518–529.
- Avci, D. (2024). A qualitative study to determine the needs of first-year students. *EduRe Journal*.
- Baker, R. W., & Siryk, B. (1999). Student adaptation to college questionnaire (SACQ): Manual. Los Angeles, CA: Western Psychological Services. (Original work published 1989)
- Collie, R. J., & Martin, A. J. (2020). Adaptability and the 5Cs of academic resilience and buoyancy: Going beyond genetics. *Learning and Individual Differences*, 77, 101815. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2019.101815>

- Credé, M., & Niehorster, S. (2012). Academic adjustment to college: A meta-analytic review of its predictors and its association with degree attainment. *Educational Psychology Review*, 24, 133–165. <https://doi.org/10.1007/s10648-011-9184-5>
- Demirel, C. (2024). The effect of Roy's adaptation model-based education. PubMed.
- Gray, R. (2013a). Examining social adjustment to college in the age of social media. *Computers & Education*, 68, 193–203.
- Gray, R. (2013b). The transition to university: Factors that influence the experience of first-year students. University of Huddersfield.
- Homklin, T. (2024). The moderated-mediating roles of motivation on college adaptation. *International Journal of Behavioral Science*.
- Hosseini, S. (2022). Application of Roy's adaptation model in nursing practice and research: A systematic review. *International Journal of Nursing Studies Advances*, 4, 100062.
- López, M. J. (2023). Academic performance and adjustment of first-generation students. *Cogent Social Sciences*.
- Misra, R., & Castillo, L. G. (2004). Academic stress among college students: Comparison of American and international students. *International Journal of Stress Management*, 11(2), 132–148.
- Pather, S., Norodien-Fataar, N., Cupido, X., & Mkonto, N. (2020). First year students' transition to university: A case study of the orientation program. *South African Journal of Higher Education*, 34(2), 242–261.
- Purnamasari, H. (2022). Systematic review: College adjustment. *Buletin Psikologi, Universitas Gadjah Mada*.
- Quidley-Rodriguez, N. (2022). Creating effective post-pandemic psychiatric nursing education based on Roy's model. *SAGE Journals*.
- Roy, C. (1976). Adaptation model. In *Foundational theories of nursing*.
- Roy, C., & Andrews, H. A. (1999). *The Roy adaptation model* (2nd ed.). Stamford, CT: Appleton & Lange.
- Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*, 9(3), 185–211.
- Siripongpan, A., Phattaramarut, K., Namvichaisirikul, N., Poochaya, S., & Horkaew, P. (2022). Prevalence of depression and stress among the first year students in Suranaree University of Technology, Thailand. *Health Psychology Research*, 10(3), 35464. <https://doi.org/10.52965/001c.35464>

- Tinto, V. (1993). *Leaving college: Rethinking the causes and cures of student attrition* (2nd ed.). Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Tinto, V. (2012). *Completing college: Rethinking institutional action*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Wang, K. T., Wei, M., & Chen, H. (2013). Social support and college adjustment: A person-centered approach. *The Counseling Psychologist*, 41(7), 1013–1040.

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

DEVELOPMENT OF A SCIENCE LEARNING MODEL USING PHENOMENON BASE LEARNING TO ENHANCE ANALYTICAL THINKING AND CREATIVE PROBLEM SOLVING SKILLS FOR GRADE 8 STUDENTS

พรณวรินทร์ พุฒาคำ^{1*}

Phanwarin Putsakum^{1*}

¹ โรงเรียนโชคชัยสามัคคี ประเทศไทย

¹ Chokchai Samakkhi School, Thailand

* Corresponding author e-mail: Kimki_p@hotmail.com

Received: 17/11/2025 | Revised: 25/12/2025 | Accepted: 31/12/2025

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) สร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 3) ศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และ 4) ประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยดำเนินการวิจัยด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโชคชัยสามัคคี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 40 คน ได้มาโดยการเลือกแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ 1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ครูผู้สอนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้คำถามกระตุ้นความสนใจ และใช้วิธีสอนแบบบรรยายก่อนให้นักเรียนปฏิบัติการทดลอง ก่อน

วารสารวิจัยทางการศึกษา ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2568

มอบหมายให้ทำใบงานในเวลาที่กำหนด แม้ครูจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม แต่ยังคงขาดสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 2) ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรียกว่า “SUNSTAR Model” มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียนใหม่ (Stimulation) ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปรากฏการณ์ (Understanding) ขั้นที่ 3 ร่วมกันวิเคราะห์เนื้อหา (Needs Analyzing) ขั้นที่ 4 นำมาแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Solve Problem) ขั้นที่ 5 ตรวจสอบความรู้ที่เข้าใจ (Together) ขั้นที่ 6 ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (Apply) ขั้นที่ 7 สะท้อนสิ่งที่เรียนรู้มา (Reflection) มีผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 81.00/82.23 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SUNSTAR Model หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SUNSTAR หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ผลการประเมินการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์, ปรากฏการณ์เป็นฐาน, ทักษะการคิดวิเคราะห์, ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

Abstract

This research aimed to 1) study basic information for developing a learning model, 2) create and verify the quality of the learning model to be effective according to the 80/80 criteria, 3) study the results of the trial use of the learning model, and 4) evaluate the use of the learning model. The research was conducted with a research and development process. The sample consisted of 40 grade 8 students at Chokchai Samakkhi School, second semester, academic year 2023, obtained by cluster random sampling. The research results showed that 1) The study of baseline data for developing a learning model revealed that the teaching of science to grade 8 students primarily utilized Active Learning methods, employing questions to stimulate interest and a lecture-based approach before students conducted experiments and assigned worksheets within a set time limit. Although teachers incorporated group learning activities, they lacked effective learning support resources and

a well-designed learning process to develop analytical thinking and creative problem-solving skills. 2) The creation and quality control of the learning management model showed that: The active science learning model using phenomenon base learning to enhance analytical thinking and creative problem solving skills, it is called “SUNSTAR Model”. There are 7 steps in the learning process: Step 1: Stimulation, Step 2: Understanding, Step 3: Needs Analyzing, Step 4: Solve Problem, Step 5: Together, Step 6: Apply, Step 7: Reflection. The evaluation of the suitability of the learning management model, based on expert opinions, showed overall suitability at the highest level, with an effectiveness value of 81.00/82.23, meeting the established criteria of 80/80. 3) The results of the pilot test of the learning model showed that: The science achievement of Grade 8 students learning with the SUNSTAR Model was significantly higher after the intervention than before, at a statistical significance level of 0.5. Furthermore, the analytical thinking and creative problem-solving skills of Grade 8 students learning with the SUNSTAR Model were significantly higher after the intervention than before, at a statistical significance level of .05. 4) The evaluation of the learning model showed that: Students were satisfied with learning using the phenomenon based science learning model to enhance analytical thinking and creative problem solving skills, overall, was at the highest level.

Keywords: development of a science learning, phenomenon-based learning, analytical thinking skills, creative problem solving skills

บทนำ

วิทยาศาสตร์ เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในชีวิตประจำวันและการทำงานอาชีพต่าง ๆ ตลอดจนเทคโนโลยี เครื่องมือเครื่องใช้ที่มนุษย์ได้ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิตและการทำงาน เหล่านี้ล้วนเป็นผลของความรู้วิทยาศาสตร์ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่น ๆ วิทยาศาสตร์ช่วยให้มนุษย์ได้พัฒนาวิธีคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ วิจัย มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ ใช้ความรู้และทักษะเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางานด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ดังนั้น ทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผลสร้างสรรค์ และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) เนื่องจากปัจจุบันโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยพัฒนาการศึกษาของไทยในศตวรรษใหม่นี้ต้องมีเป้าหมายในการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนไปสู่กระบวนการเรียนรู้ของทั้งผู้สอนและผู้เรียนที่มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้สำคัญกว่าความรู้ และกระบวนการหาคำตอบสำคัญกว่าคำตอบ โดยใช้ฐานคิด “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21”

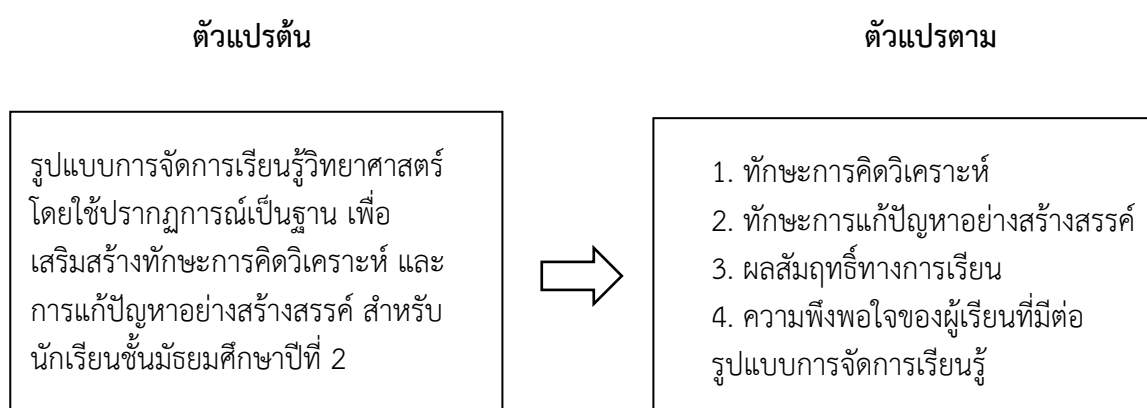
จึงต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เสนอความคิดเห็นได้อย่างอิสระ นำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นทักษะชีวิตสำหรับผู้เรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต้องมีภูมิคุ้มกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดจุดเน้นในการพัฒนานักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ไว้ว่า “สามารถระบุและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เสนอแนวทางการแก้ปัญหาหลายวิธี เปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือกและเสริมสร้างทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาการคิดแก้ปัญหา คิดวิเคราะห์ ตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์” สอดคล้องกับที่ วิจารย์ พานิช (2555) ที่กล่าวว่า การศึกษาไทยในปัจจุบันเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนรู้จักการแก้ปัญหาด้วยตนเอง แต่ต้องมีทักษะที่สำคัญร่วมด้วย คือ ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จึงเป็นคุณลักษณะหนึ่งของบุคคลที่ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันที่มีความซับซ้อน การทำงานการดำเนินชีวิตย่อมประสบปัญหาที่เปรียบเสมือนกำแพงกันไม่ให้บุคคลได้ไปถึงเป้าหมาย บุคคลที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์มีโอกาสที่จะไปสู่เป้าหมายได้ดีกว่าผู้ที่ไม่สามารถแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ทั้งยังช่วยให้สามารถสร้างสรรค์ด้วยวิธีที่หลากหลายจากการระดมความคิดภายในกลุ่มในการจัดการกับปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Treffinger, Selby, E. C., & Schoonover, P. F., 2021) ดังนั้น จึงควรส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง ผ่านการผสมผสานความรู้หลากหลายสาขาวิชา เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสวิเคราะห์ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของโลกด้วยมิติที่หลากหลายมากขึ้น (อรพรรณ บุตรกตัญญู, 2561) ดังงานวิจัยของ หัสวันส เพ็งสันเทียะ, มนตา ตุลย์เมธการ และอิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล (2564) ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีการคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ สุขานันท์ วรรณานนท์ (2565) พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสนับสนุนให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดให้เหตุผล และการคิดแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนโชคชัยสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า นักเรียนยังขาดความคล่องแคล่วในการแสวงหาความรู้ที่นำมาคิดวิเคราะห์เนื้อหาที่ซับซ้อน เพื่อตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ทั้งยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด จึงส่งผลกระทบต่อคะแนนการทดสอบ O-net ในปีที่ผ่านมาต่ำกว่าระดับประเทศ เนื่องจากขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งจะได้เป็นการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
4. เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R & D) โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

1. แหล่งข้อมูล

1.1 ข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

1.2 ข้อมูลจากบุคคล ได้แก่ ครูผู้สอนวิทยาศาสตร์ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโชคชัยสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบวิเคราะห์เอกสาร มีความเหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00)

2.2 แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ มีความเหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.24)

2.3 แบบสัมภาษณ์นักเรียน มีความเหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

1. แหล่งข้อมูล

1.1 ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบและประเมินร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้

1.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกำลังเรียนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนโชคชัยสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียกว่า “SUNSTAR Model” มีความเหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.52)

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง โลกและการเปลี่ยนแปลง โดยจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ “SUNSTAR Model” จำนวน 5 แผน มีความเหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.55)

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง โลกและการเปลี่ยนแปลง เป็นปรนัยแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และนำไปทดลองใช้ (try-out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน วิเคราะห์หาค่าความยาก-ง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.37-0.65 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.22 – 0.39 และค่าความเชื่อมั่น (rtt) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.91

2.4 แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ เป็นปรนัยแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 มีค่าความยาก (P) อยู่ระหว่าง 0.23-0.67 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20 – 0.40 และค่าความเชื่อมั่น (rtt) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.93

2.5 แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เป็นแบบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 นำคะแนนระหว่างเรียน และคะแนนหลังเรียน มาเปรียบเทียบ เพื่อคำนวณค่าประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

3.2 เปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยพิจารณาจากการทดสอบค่าที่ t-test แบบ Dependent

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโชคชัยสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 5 ห้อง จำนวนนักเรียนทั้งหมด 187 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโชคชัยสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้อง จำนวน 40 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง โลกและการเปลี่ยนแปลง

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง โลกและการเปลี่ยนแปลง

2.4 แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์

2.5 แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 นำคะแนนระหว่างเรียน และคะแนนหลังเรียน มาเปรียบเทียบ เพื่อคำนวณค่าประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

3.2 เปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยพิจารณาจากการทดสอบค่าที่ t-test แบบ Dependent

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโชคชัยสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 5 ห้อง จำนวนนักเรียนทั้งหมด 187 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโชคชัยสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้อง จำนวน 40 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ มีผลการวิเคราะห์ Cronbach's Alpha แบบประเมินความพึงพอใจ มีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ที่ 0.747

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยพิจารณาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอนวิทยาศาสตร์ โรงเรียนโชคชัยสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้คำถามกระตุ้นความสนใจ จากนั้นก็จะบรรยายพร้อมกับสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาที่สอน เพื่อนำไปสู่การลงมือปฏิบัติหรือทำการทดลองตามที่ครูมอบหมาย และส่งงานตามเวลาที่กำหนด การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ครูจะเน้นให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ และคิดแก้ปัญหา แต่นักเรียนยังขาดความคล่องแคล่วในการแสวงหาความรู้ที่นำมาคิดวิเคราะห์เนื้อหาที่ซับซ้อน เพื่อตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง ผ่านการผสมผสานความรู้หลากหลายสาขาวิชา ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสวิเคราะห์ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของโลกด้วยมิติที่หลากหลายมากขึ้น จึงสมควรพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อความเข้าใจในเนื้อหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้โดยใช้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์

ตอนที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยได้พัฒนาจากการวิเคราะห์ความสอดคล้องแนวคิดและทฤษฎีของ Joyce and Well (2000), Daehler and Folsom (2016), Komp (2017), อรรถพร ณ บุตรกัตถัญญ (2561) และประจักษ์ น้อยเหนือ (2564) สังเคราะห์เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) เนื้อหา 5) การวัดและประเมินผล ซึ่งกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มี 7 ขั้นตอน ซึ่งเรียกว่า “SUNSTAR Model” ได้แก่ ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียนใหม่ (Stimulation) ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปรากฏการณ์ (Understanding) ขั้นที่ 3 ร่วมกันวิเคราะห์เนื้อหา (Needs Analyzing) ขั้นที่ 4 นำมาแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Solve Problem) ขั้นที่ 5 ตรวจสอบความรู้ที่เข้าใจ (Together) ขั้นที่ 6 ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (Apply) และ ขั้นที่ 7 สะท้อนสิ่งที่เรียนรู้มา (Reflection) ดังภาพประกอบที่ 2

ภาพประกอบ 2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ แบบ SUNSTAR Model

จากนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D.=0.52)

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

3.1 ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (SUNSTAR Model) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ผลการทดสอบ	จำนวน นักเรียน	คะแนนเฉลี่ย	คิดเป็นร้อยละ ประสิทธิภาพ
ระหว่างการจัดการเรียนรู้	40	81.00	E1/E2 = 81.00/82.23
หลังการจัดการเรียนรู้	40	82.23	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 81.00/82.23 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

3.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน (n= 40)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	30	11.87	1.82	42.197*	0.000
หลังเรียน	30	24.67	1.88		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียนและหลังเรียน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียนและหลังเรียน (n=40)

ทักษะการคิดวิเคราะห์	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	30	14.20	1.08	43.903*	0.000
หลังเรียน	30	22.27	1.12		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 ผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ก่อนเรียนและหลังเรียน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบทักษะแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ก่อนเรียนและหลังเรียน (n=40)

ทักษะการแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	18	9.47	1.38	16.095*	0.000
หลังเรียน	18	14.17	1.76		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.54) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ได้แก่ ด้านบทบาทผู้สอน ($\bar{X} = 4.60$, S.D = 0.59) ด้านบทบาทนักเรียน ($\bar{X} = 4.65$, S.D = 0.52) ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.62$, S.D = 0.55) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.63$, S.D = 0.55) และด้านประโยชน์ที่นักเรียนได้รับ ($\bar{X} = 4.66$, S.D = 0.51)

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ พบว่า ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยเน้นให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติทดลอง แต่นักเรียนยังขาดความรู้ในการวิเคราะห์ เพื่อตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จะช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสวิเคราะห์ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของโลกด้วยมิติที่หลากหลาย สามารถเชื่อมโยงความรู้กับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง ด้วยทักษะการคิดวิเคราะห์ และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ Daehler & Folsom (2020) ที่ได้กล่าว

ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นการสอนที่ให้นักเรียนได้ใช้ความรู้ และความคิดรวบยอดของแต่ละศาสตร์ รวมทั้งการฝึกปฏิบัติจริงในการเรียนรู้ปรากฏการณ์ที่น่าสนใจอย่างสมเหตุสมผล นักเรียนจะได้รับองค์ความรู้และทักษะใหม่ ๆ และได้ฝึกประยุกต์ใช้กับปรากฏการณ์นั้น ๆ

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีองค์ประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหา และการวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Joyce and Well (2000), จิรินธนิน คงจีน และคณะ (2562), ศรีพกา เจริญยศ และคณะ (2563) และวีรยุทธ พลายเล็ก (2563) โดยมีกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน ที่เรียกว่า “SUNSTAR Model” ได้แก่ ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียนใหม่ (Stimulation) ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปรากฏการณ์ (Understanding) ขั้นที่ 3 ร่วมกันวิเคราะห์เนื้อหา (Needs Analyzing) ขั้นที่ 4 นำมาแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Solve Problem) ขั้นที่ 5 ตรวจสอบความรู้ที่เข้าใจ (Together) ขั้นที่ 6 ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (Apply) ขั้นที่ 7 สะท้อนสิ่งที่เรียนรู้มา (Reflection) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานตามแนวคิดของ Daehler and Folsom (2020) 4 ขั้น ได้แก่ 1) เลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ 2) วิเคราะห์เนื้อหาในบทเรียน 3) วางลำดับกิจกรรม 4) วางแผนการตรวจสอบโดยการนำเสนอข้อมูล โดยขั้นตอนที่ผู้วิจัยนำมาใช้เสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ คือ ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปรากฏการณ์ (Understanding) ขั้นที่ 3 ร่วมกันวิเคราะห์เนื้อหา (Needs Analyzing) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Beyer (1985, 270-276) และขั้นตอนที่นำมาใช้เสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ คือ ขั้นที่ 4 นำมาแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Solve Problem) ขั้นที่ 5 ตรวจสอบความรู้ที่เข้าใจ (Together) และขั้นที่ 6 ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (Apply) ซึ่งสอดคล้องกับยุพาพันธ์ มินวงษ์ (2558) และผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน และขั้นตอนแต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2560, 20) ที่กล่าวไว้สรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนต้องผ่านการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ให้เป็นระบบโดยคำนึงถึงทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังมีการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ และความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน โดยผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สรุปได้ดังนี้

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ แบบ SUNSTAR Model หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินตามขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ที่พัฒนาขึ้น ได้รับการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญก่อนนำมาใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.505

2) ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะนักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม จึงมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน กระตุ้นความสนใจ ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ เรียนอย่างมีความสุข สนุกสนานไม่เบื่อหน่าย ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น นักเรียนสามารถสอบถามครูได้ทันทีที่เกิดความสงสัย ทำให้นักเรียนมีทักษะ การคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พณิดา เตชะผล, กรวี นันทชาติ และสมสงวน ปัสสาโก (2564) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ช่วยเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

3) ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณา ชันสัมฤทธิ์ (2565) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน คิดวิเคราะห์และเข้าใจปัญหา ช่วยเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

4. ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น เป็นการดำเนินกิจกรรมที่มีการใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ช่วยกระตุ้นความสนใจ ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมกลุ่ม รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น จึงเป็นโอกาสปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เรียนอย่างมีความสุข ไม่น่าเบื่อหน่าย ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง คิดอย่างมีเหตุผล และฝึกการแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ หัสวนัส เฟื่องสันเทียะ, มนตา ตูลย์เมธการ และอิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล (2564) ที่พบว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนมีความแปลกใหม่ มีอิสระในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันให้ความร่วมมือและกระตือรือร้นในการเรียนเป็นอย่างดี นักเรียนจึงมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1) ครูต้องอธิบายหรือชี้แจงวิธีการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนทราบก่อน ทำกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจตรงกัน โดยเริ่มต้นจากการชี้แจงวัตถุประสงค์วิธีการดำเนินการ บทบาทของนักเรียน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนเกณฑ์การให้คะแนนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ก่อนดำเนินกิจกรรม และสังเกตถึงปัญหาต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (SUNSTAR Model) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ฝึกปฏิบัติ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น จึงสามารถนำไปใช้สอนในรายวิชาอื่นได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) การปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในการเรียน และกล้าแสดงความคิดเห็น จึงควรพัฒนารูปแบบการสอนรูปแบบใหม่เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ และเหมาะกับการสอนออนไลน์

2) ควรมีการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่มีการใช้เกมออนไลน์ หรือกิจกรรมการแข่งขัน ร่วมด้วย เพื่อกระตุ้นความสนใจและเพิ่มความสุขในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ปรับปรุง 2560)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จิรันธินี คงจีน และวารินทร์ แก้วอุไร. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นและการช่วยเสริมศักยภาพ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 21(1), 16–29.
- ทิตินา แคมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พนิดา เตชะผล, กรวี นันทชาต, และสมสงวน ปัสสาโก. (2564). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยการประยุกต์ใช้การสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับปรากฏการณ์เป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารคุรุศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 3(1), 19–36.

- ยุพาพันธ์ มินวงษ์. (2558). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโครงการวิทยาศาสตร์ที่เน้นการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (3P) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 26(1), 210–233.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วีรยุทธ ปลายเล็ก. (2563). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อเสริมสร้างทักษะและกระบวนการและจิตคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศรีผกา เจริญยศ, มาเรียม นิลพันธุ์, และมารุต พัฒนาผล. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning เพื่อเสริมสร้างโมทัศน์การเรียนรู้เคมีและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 34(109), 46–57.
- สุขนันทน์ วรพัฒนานนท์. (2565). *การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา เรื่อง ปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6* (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุพรรณษา ชันสัมฤทธิ์. (2565). *การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหายอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน* (ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- หัตถ์สน พึ่งสันเทียะ, มนตา ตูลย์เมธากา, และอิทธิพัทธ์ สุวพันธ์พรกุล. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 13(2), 240–257.
- อรพรรณ บุตรกัตถุญ. (2561). การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อการสร้างแบบองค์รวมและการเข้าถึงโลกแห่งความจริงของผู้เรียน. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 46(2), 348–365.
- Beyer, B. K. (1985). Critical thinking: What is it. *Social Education*, 49(4), 270–276.
- Daehler, K., & Folsom, J. (2020). *Making sense of SCIENCE: Phenomena-based learning*. Retrieved from <http://www.WestEd.org/mss>
- Joyce, B., & Weil, M. (2000). *Model of teaching* (6th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Treffinger, D. J., Selby, E. C., & Schoonover, P. F. (2021). *Creative problem solving (CPS Version 6.1TM): A contemporary framework for managing change*. Sarasota, FL: Center for Creative Learning and Creative Problem Solving Group.

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

THE RELATIONSHIP BETWEEN SUCCESS FACTORS IN EDUCATIONAL RESOURCE MOBILIZATION AND SCHOOL ADMINISTRATION EFFICIENCY UNDER THE PATHUM THANI SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

ภุริวัฒน์ นามือง^{1*} ทิวัตต์ มณีโชติ²

Bhuriwat Namuang^{1*} Tiwat Maneechote²

^{1,2} สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์, ประเทศไทย

^{1,2} Panyapiwat Institute of Management, Thailand

* Corresponding author e-mail: bhuriwat@tbs.ac.th

Received: 10/11/2025 | Revised: 17/12/2025 | Accepted: 05/01/2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียน 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารและครูที่ทำหน้าที่ในฝ่ายบริหารทั้ง 4 ฝ่าย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ปีการศึกษา 2567 จำนวน 333 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .976 วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าสถิติการแจกแจงค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากและมากที่สุด และ 3)

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลางถึงระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

คำสำคัญ: ปัจจัยความสำเร็จ, การระดมทรัพยากร, ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน

Abstract

The purposes of this study were 1) to examine the levels of success factors in educational resource mobilization of schools. 2) to examine the levels of school administrative efficiency. and 3) to analyze the relationship between success factors in educational resource mobilization and school administrative efficiency under the Pathumthani Secondary Educational Service Area Office. The sample group consisted of 333 administrators and teachers responsible for the four administrative divisions of schools under the Pathum Thani Secondary Educational Service Area Office in the academic year B.E. 2567, selected through stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire with an overall reliability coefficient of 0.976. Data were analyzed using frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product-moment correlation coefficient. The research results found that, both overall and in each aspect : 1) the factors that contributed to the success of educational resource mobilization were rated at a high level, 2) the efficiency of school administration was rated at a high to highest level, and 3) the relationship between the factors that contributed to the success of educational resource mobilization and the efficiency of school administration under the Secondary Educational Service Area Office Pathum Thani was found to be positively correlated at a moderate to high level, with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Success factors, Resource mobilization, School administration efficiency

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนามนุษย์และประเทศ โดยมีบทบาทในการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ ค่านิยม และทัศนคติที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการโลกว่าด้วยการศึกษา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การยูเนสโก (UNESCO, 2018) ที่มุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนร่วมกันขับเคลื่อนการเรียนรู้เพื่อสร้างสังคมที่มีคุณภาพและเป็นธรรม ประเทศไทยเองก็ให้ความสำคัญกับการจัดสรรงบประมาณ ทางการศึกษาอย่างมาก โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 หน่วยงานที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่าย สูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ กระทรวงการคลัง 3.9 แสนล้านบาท กระทรวงศึกษาธิการ 3.4 แสนล้านบาท กระทรวงมหาดไทย 2.94 แสนล้านบาท กระทรวงกลาโหม 2 แสนล้านบาท และกระทรวงคมนาคม 1.93 แสน ล้านบาท (ไทยรัฐออนไลน์, 2567) (เอกสารจากเว็บไซต์) จะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีงบประมาณด้านการศึกษา ในสัดส่วนที่ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ โดยประเทศไทยใช้จ่ายงบประมาณด้านการศึกษาประมาณ

ร้อยละ 4.8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศ OECD ที่ร้อยละ 4.9 เพียงเล็กน้อย อย่างไรก็ตาม ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษากลับสวนทางกับงบประมาณที่จัดสรร การศึกษาของประเทศไทยยังคงเผชิญกับปัญหาด้านคุณภาพและความเหลื่อมล้ำ สถาบัน IMD ได้ประกาศผลรายงานการจัดอันดับความสามารถทางการแข่งขันด้านการศึกษา พบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 55 ซึ่งลดลงจากปีก่อน 1 อันดับ จากประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับทั้งหมด 69 ประเทศทั่วโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2568) (เอกสารจากเว็บไซต์) ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนว่าปัญหาหลักของการศึกษาไทยไม่ได้อยู่ที่ปริมาณงบประมาณ แต่เกิดจากการบริหารจัดการและการใช้จ่ายงบประมาณที่ยังขาดประสิทธิภาพ

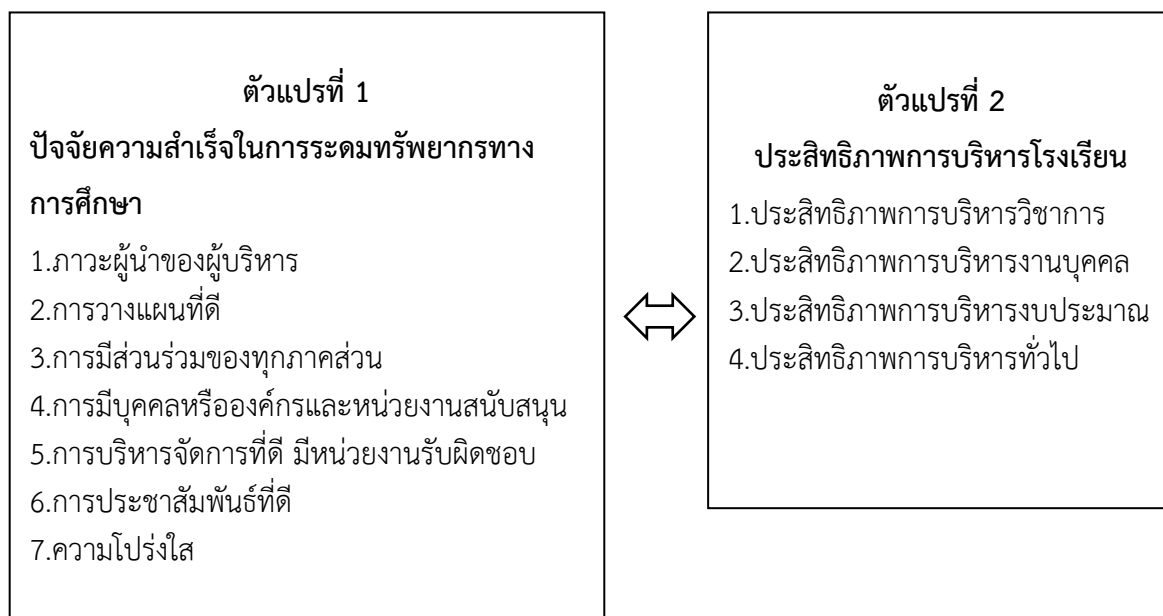
เมื่อวิเคราะห์โครงสร้างงบประมาณทางการศึกษาของประเทศไทยจะพบว่า สัดส่วนที่ถูกใช้มากที่สุดคือ เงินเดือน ค่าจ้างครู และค่าอาหารกลางวัน รองลงมาคือ ค่าบริหารจัดการส่วนกลาง ค่าจ้างผู้บริหาร และค่าสาธารณูปโภค และค่าครุภัณฑ์ สิ่งก่อสร้าง และสาธารณูปโภคต่างๆ ส่วนงบประมาณทางการศึกษาดังกล่าวลงไปถึงโรงเรียนเพียงร้อยละ 3.5 ของงบประมาณการศึกษาทั้งหมด แสดงให้เห็นถึงปัญหาด้านทรัพยากรทางการศึกษา โดยเฉพาะด้านงบประมาณที่จัดสรรให้โรงเรียนไม่เพียงพอ ทั้งนี้ งบประมาณที่รัฐจัดสรรให้คิดเป็นเพียงร้อยละ 75 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจ่ายจริง ทำให้โรงเรียนจำเป็นต้องระดมทรัพยากรเพิ่มเติมจากผู้ปกครองและชุมชนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงาน (กนกพร แสนสุขสม, 2561) การระดมทรัพยากรทางการศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารโรงเรียน เพราะเป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำและยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เกิดความทั่วถึงและเท่าเทียม ดังนั้น ศักยภาพของโรงเรียนในการดึงดูดและบริหารจัดการทรัพยากร ทั้งด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร ตลอดจนความร่วมมือจากชุมชน ภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อนำมาใช้ในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ จึงถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษา ในขณะเดียวกัน ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน หมายถึง สมรรถนะของผู้บริหารในการดำเนินกระบวนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมการวางแผน การจัดองค์กร การอำนวยความสะดวก การควบคุม และการประเมินผล เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน จากแนวคิดดังกล่าว จะเห็นได้ว่าปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา และประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด กล่าวคือ การระดมทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ จะช่วยสนับสนุนให้การบริหารโรงเรียนสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้โรงเรียนมีความน่าเชื่อถือ เกิดความไว้วางใจ และสามารถดึงดูดทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ ได้มากยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัด สพม.ปทุมธานี เนื่องจากโรงเรียนในสังกัดดังกล่าวมีความหลากหลายทั้งด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาอย่างชัดเจน การศึกษาครั้งนี้มุ่งให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับระดับปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ระดับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ผลการศึกษาคาดว่าจะสามารถเสนอแนวทางการบริหารจัดการที่ส่งเสริมการระดมทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัด สพม.ปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาระดับของประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ในสังกัด สพม.ปทุมธานี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ในสังกัด สพม.ปทุมธานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัยไว้ คือ ปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ในสังกัด สพม.ปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ในสังกัด สพม.ปทุมธานี

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารและครูที่ทำหน้าที่ในฝ่ายบริหารทั้ง 4 ฝ่าย ของโรงเรียนในสังกัด สพม.ปทุมธานี ปีการศึกษา 2567 ทั้งสิ้น 22 โรงเรียน มีผู้บริหาร 89 คน และครู 2,100 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 2,189 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตาม

ตำแหน่ง แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ตามสัดส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม ได้ตัวอย่างผู้บริหารจำนวน 72 คน ครูจำนวน 261 รวม 333 คน ตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p.608-610)

2) ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ 1 ปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา

ตัวแปรที่ 2 ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม เนื้อหาแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตำแหน่ง และ ประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 ความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

โดยแบบสอบถาม ตอนที่ 2 และ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

4) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือแบบสอบถามผ่านขั้นตอนที่เป็นระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน จากนั้นจึงสร้างข้อคำถามที่ครอบคลุมตัวแปรและเนื้อหาที่ต้องการศึกษา เมื่อแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้วได้นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยกำหนดเกณฑ์ว่าทุกข้อต้องได้ค่าตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป หลังจากปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการศึกษาวิจัยไปทำการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (validity) และความเชื่อมั่น (reliability) ดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรง โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ประกอบด้วย 1) อาจารย์หรือนักวิชาการด้านการบริหารการศึกษาหรือด้านการศึกษา มีประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก 2) ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สพม.ปทุมธานี เป็นผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ดำรงตำแหน่งบริหารมาไม่น้อยกว่า 5 ปีโดยนับต่อเนื่องทุกระดับการบริหาร และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป 3) ครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็น ครู นักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ มีประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือดำรงตำแหน่งชำนาญการพิเศษขึ้นไป หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of congruence: IOC) ผล คือ ได้ค่า IOC คือ 0.67-1.00 ผ่านเกณฑ์ 0.67 ขึ้นไปทุกข้อ

2. การหาค่าความเชื่อมั่น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (tryout) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยหาสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha coefficient) ผลได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในภาพรวมทั้งหมดเท่ากับ 0.976 แบบสอบถามความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาภาพรวมเท่ากับ 0.964 แบบสอบถามประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนภาพรวมเท่ากับ 0.956

3. ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 333 คน ด้วยแบบสอบถามออนไลน์ โดยเริ่มจากการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากคณะครุศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ถึงผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จากนั้นได้ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมแบบสอบถามออนไลน์ในรูปแบบคิวอาร์โค้ดที่สร้างจากกูเกิ้ลฟอร์ม เพื่อขอพิจารณาอนุญาตให้ดำเนินการเก็บข้อมูล เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว สพม.ปทุมธานี ได้ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาทุกโรงเรียนในสังกัด เพื่อเผยแพร่แบบสอบถามให้ผู้บริหารและครูตอบ ผู้วิจัยได้ติดตามจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามอย่างต่อเนื่อง และเมื่อพบว่าจำนวนผู้ตอบยังไม่ครบตามเป้าหมาย จึงได้นำหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมแบบสอบถามออนไลน์ ส่งถึงงานสารบรรณของแต่ละโรงเรียนด้วยตนเองอีกครั้ง เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารและครูที่ยังไม่ได้ตอบแบบสอบถามจนกระทั่งได้จำนวนผู้ตอบครบถ้วน 333 คนตามที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตำแหน่ง และ ประสบการณ์การทำงาน สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ระดับความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาและระดับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แปลความหมายแต่ละระดับใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ (Best, 1981, p. 197)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 - 5.00	มีปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาหรือมีประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	มีปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาหรือมีประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนระดับมาก
2.51 - 3.50	มีปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาหรือมีประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	มีปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาหรือมีประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนระดับน้อย
1.00 - 1.50	มีปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาหรือมีประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ใช้สถิติการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment correlation coefficient) ในการแปลความหมายของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2556, น. 144)

ระดับความสัมพันธ์	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ค่า r)
สูง	0.81 ขึ้นไป
ค่อนข้างสูง	0.61 – 0.80
ปานกลาง	0.41 – 0.60
ค่อนข้างต่ำ	0.20 – 0.40
ต่ำ	ต่ำกว่า 0.20

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยายโดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล
- ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา
- ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน
- ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละ ของปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (n=333 คน)	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
ผู้บริหารสถานศึกษา	72	21.6
ครู	261	78.4
รวม	333	100
2. ประสบการณ์การทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	68	20.4
5-10 ปี	137	41.2
มากกว่า 10 ปี	128	38.4
รวม	333	100

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา รายด้านและภาพรวม

ปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ภาวะผู้นำผู้บริหาร	4.33	0.744	มาก
2. การวางแผนที่ดี	4.33	0.750	มาก
3. การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	4.34	0.733	มาก
4. การมีบุคคลหรือองค์กรสนับสนุน	4.36	0.747	มาก
5. การบริหารจัดการที่ดี มีฝ่ายงานรับผิดชอบ	4.47	0.628	มาก
6. การประชาสัมพันธ์ที่ดี	4.39	0.657	มาก
7. ความโปร่งใส	4.38	0.755	มาก
ภาพรวม	4.37	0.715	มาก

ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D.=0.715) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ การบริหารจัดการที่ดี มีฝ่ายงานรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.47$, S.D.=0.628) รองลงมาคือ การประชาสัมพันธ์ที่ดี ($\bar{X} = 4.39$, S.D.=0.657) และต่ำที่สุดคือ การวางแผนที่ดี ($\bar{X} = 4.33$, S.D.=0.750)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี รายด้านและภาพรวม

ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการบริหารวิชาการ	4.53	0.603	มากที่สุด
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ	4.53	0.608	มากที่สุด
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.49	0.684	มาก
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.40	0.685	มาก
ภาพรวม	4.48	0.651	มาก

ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ในสังกัด สพม.ปทุมธานี พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D.=0.651) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ ด้านการบริหารวิชาการ ($\bar{X} = 4.53$, S.D.=0.603) รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ($\bar{X} = 4.53$, S.D.=0.608) และต่ำที่สุดคือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ($\bar{X} = 4.40$, S.D.=0.685)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัด สพม.ปทุมธานี ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายคู่ด้วยสูตรของเพียร์สัน (Pearson Product Moment correlation coefficient) ระหว่างปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับสูง ($r = .834$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษารายด้าน ($X_1 - X_7$) กับ ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนภาพรวม (Y) พบว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับค่อนข้างสูงถึงระดับสูง ($r = .632 - .821$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ เมื่อพิจารณาเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนรายด้าน ($Y_1 - Y_4$) กับ ปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาภาพรวม (X) มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับค่อนข้างสูง ($r = .610 - .774$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ และเมื่อพิจารณาเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษารายด้าน ($X_1 - X_7$) กับ ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนรายด้าน ($Y_1 - Y_4$) พบว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลางถึงระดับค่อนข้างสูง ($r = .479 - .773$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ สรุปว่า ปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนในสังกัด สพม.ปทุมธานี มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลางถึงระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัด สพม.ปทุมธานี ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเรียงลำดับตามประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา สังกัด สพม.ปทุมธานี

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาในสังกัด สพม.ปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด คือ การบริหารจัดการที่ดี มีฝ่ายงานรับผิดชอบ อาจอธิบายได้ว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษาปทุมธานี มีการจัดโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจนตามระเบียบกฎกระทรวง แผนปฏิบัติการและนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษา มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากร ผู้รับผิดชอบด้านการระดมทรัพยากรอย่างเป็นทางการ และมีการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่องตามแผนปฏิบัติการประจำปีของแต่ละโรงเรียน นอกจากนี้การมีฝ่ายงานที่รับผิดชอบโดยตรง ช่วยให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีทิศทาง มีการติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างบุคลากรในโรงเรียนมากขึ้น รวมถึงสามารถประสานงานกับหน่วยงานภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพและ

ประสิทธิผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ฤทธิ์ ประทุมชัย (2565, น. 134) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า สภาพการณ์ปัจจุบันของการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนดังกล่าวมีภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์แยกตามด้านต่างๆ ของการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการศึกษา พบว่าทั้งสี่ด้านมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ได้แก่ 1) ด้านการบริหารและจัดการ 2) ด้านวัสดุอุปกรณ์ 3) ด้านบุคลากร และ 4) ด้านการเงิน ตามลำดับ และสอดคล้องกับแนวคิดของ ณัฏฐณิชา รัตนประทุม (2564, น. 76) ได้กล่าวว่า การจัดระบบการทำงาน หมายถึง องค์กรมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินกิจกรรมการระดมทุนที่ชัดเจน มีการวางแผนการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มกิจกรรมจนสิ้นสุดกิจกรรมการระดมทุน มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานกิจกรรมการระดมทุน การกำหนดกรอบเวลาในการดำเนินกิจกรรม การกำหนดเป้าหมายที่คาดว่าจะได้รับ ซึ่งเปรียบเสมือนการดำเนินงานตามขั้นตอนหรือแผนงานที่วางไว้ มีการแบ่งหน้าที่การทำงานให้ผู้รับผิดชอบอย่างเป็นระบบชัดเจน และส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

2. ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัด สพม.ปทุมธานี

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ในสังกัด สพม.ปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารวิชาการ อาจอธิบายได้ว่า โรงเรียนในสังกัด สพม.ปทุมธานี ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ทั้งนี้ การบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจหลักของการบริหารงานโรงเรียน ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการดำเนินงานด้านหลักสูตร การนิเทศภายใน การพัฒนาครู และการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ มุ่งส่งเสริมให้ครูสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ อีกทั้ง การประเมินคุณภาพผู้เรียนยังเป็นกลไกสำคัญที่กระตุ้นให้โรงเรียนพัฒนางานวิชาการอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ด้านการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดมีประสิทธิภาพสูงเมื่อเทียบกับด้านการบริหารอื่น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุธารินี อนงนุช (2557, น.84) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง สภาพการบริหารงานและประสิทธิผลของโรงเรียนทุ่งขนานวิทยา จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า สภาพการบริหารงานและประสิทธิผลของโรงเรียนทุ่งขนานวิทยา จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานทั่วไป ทั้งยังสอดคล้องกับการวิจัยของ ภาคิน รูปเหมาะ (2565, น.135) ที่ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อภิปรายว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ดังนั้นเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไป

หาน้อย คือ ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวกและความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัด สพม.ปทุมธานี

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ในสังกัด สพม.ปทุมธานี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยืนยันสมมติฐานว่า โรงเรียนที่สามารถดำเนินการระดมทรัพยากรทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมมีแนวโน้มที่จะบริหารโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นในทุกมิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การวางแผนที่ดี เป็นปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน อาจเป็นเพราะการวางแผนที่ดี จะช่วยให้โรงเรียนสามารถกำหนดทิศทาง การใช้ทรัพยากรให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกส่วน ส่งผลให้เกิดการบริหารจัดการที่เป็นเอกภาพ ลดความซ้ำซ้อน และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ พิณสุตา สิริรังศรี (2562, น.14) ที่ศึกษาเรื่อง การระดมทรัพยากรทางการศึกษา กล่าวว่า รูปแบบ/แนวทางการระดมทรัพยากรทางการศึกษา เป็นการดำเนินการให้ได้มาซึ่งทรัพยากรเพื่อการสนับสนุนการจัดการศึกษาทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช่ว่าเงิน ให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาด้วยความเสมอภาคมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ด้วยหลักและกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจากทุกภาคส่วน บนพื้นฐานของการศึกษาเพื่อมวลชนและมวลชนเพื่อการศึกษา ทั้งการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการร่วมรับผิดชอบ ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมติดตามและประเมินผลและร่วมชื่นชมผลสำเร็จ หลักการนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด หลักการกระจายความรับผิดชอบ หลักความเชื่อถือและไว้วางใจซึ่งกันและกันหลักการประสานความร่วมมือ หลักการประชาสัมพันธ์ และหลักการติดตาม ตรวจสอบและรายงาน โดยมีขั้นตอนและวิธีการระดมทรัพยากรที่เป็นตัวเงินเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นก่อนดำเนินการขั้นการดำเนินงานและขั้นหลังการดำเนินการ กล่าวคือ 1) ขั้นก่อนการดำเนินงานเป็นการวางแผนและเตรียมการทั้งด้านโครงสร้างภายใน ผู้รับผิดชอบการจัดทำโครงการประชาสัมพันธ์และประสานการดำเนินงาน 2) ขั้นดำเนินการระดมเป็นการดำเนินการตามแผนงานโครงการและกิจกรรมที่กำหนด เช่น การจัดทอดผ้าป่า การจัดแสดงผลงานของนักเรียน การจัดแสดงดนตรี การแข่งขันกีฬาฯ และ 3) ขั้นหลังดำเนินการ เป็นการยกย่องประกาศเกียรติคุณ สรุป รายงานและเผยแพร่ผลงานการระดมทรัพยากรให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทราบในวงกว้าง และสอดคล้องงานวิจัยของ ณรงค์ฤทธิ์ ประทุมชัย (2564, น.136) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า สภาพปัจจุบันการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทรัพยากรการบริหารจัดการ ทั้งนี้เนื่องจาก บุคลากร

ทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานการระดมทรัพยากรของโรงเรียน ช่วยให้องค์กรสามารถกำหนดจุดประสงค์ เป้าหมาย ตลอดจนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม มีการวางแผนกระบวนการดำเนินงานการระดมทรัพยากร มาใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะงานอย่างครอบคลุมครบถ้วนในการประสานงานกับแผนกต่างๆ เพื่อแสวงหาวิธีการที่เหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างองค์กรและผู้ปฏิบัติงานทำให้มีความเข้าใจที่ดีต่อกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยสะท้อนว่า ปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ในสังกัด สพม.ปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยระดับมากทุกด้าน แต่ด้านการวางแผนที่ดี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นจึงขอเสนอแนะ ให้เขตพื้นที่การศึกษาหรือโรงเรียนควรจัดอบรมพัฒนาผู้บริหารให้มีความรู้และทักษะด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และแนวทางการดำเนินงาน ในระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของโรงเรียน

2. ผลการวิจัยสะท้อนว่า ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ในสังกัด สพม.ปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยระดับมากทุกด้าน แต่ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการบริหารงานทั่วไป จึงขอเสนอแนะให้ผู้บริหารพิจารณากำหนดนโยบายเพื่อยกระดับงานด้านการบริหารงานทั่วไป ให้มีบทบาทเป็นกลไกหลักของการบริหารโรงเรียน มิใช่เพียงงานสนับสนุนส่งเสริมเท่านั้น ทั้งนี้ ผู้บริหารควรพัฒนางานด้านการบริหารงานทั่วไปให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพโดยรวมให้ดียิ่งขึ้น

3. ผลการวิจัยสะท้อนว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ในสังกัด สพม.ปทุมธานี มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางถึงระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงเสนอแนะให้ผู้บริหารโรงเรียน นำปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ทั้ง 7 ปัจจัย เป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจัยด้านการวางแผนที่ดี มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด ควรนำไปเป็นนโยบายเร่งด่วน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน

2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน

บรรณานุกรม

- กนกพร แสนสุขสม. (2561). นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความมีชื่อเสียงขององค์การที่มีผลต่อการระดมทรัพยากรทางการศึกษา (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ฤทธิ์ ประทุมชัย. (2565). แนวทางการพัฒนาการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ณัฐธินิชา รัตนประทุม. (2564). การวิเคราะห์องค์ประกอบและแนวปฏิบัติความสำเร็จในการระดมทุนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2567). เปิด “ร่าง พ.ร.บ.งบประมาณปี 2568” ดูให้ชัดๆ กระทรวงไหนได้งบฯ เพิ่มมากที่สุด. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/news/politic/2794410>
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2556). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ภาคิน รูปเหมาะ. (2565). ประสิทธิภาพของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พิณสุตา สิริรังศรี. (2562). การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา. สุทธิปริทัศน์, 33(106).
- สุธารินี อนนุช. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการบริหารงานและประสิทธิภาพของโรงเรียนทุ่งขนานวิทยา จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2568). ไทยอยู่อันดับ 55 ความสามารถทางการแข่งขันทางการศึกษา IMD 2025 ศธ.ชี้พัฒนาระบบฐานข้อมูลพร้อมดัน ครม. เคาะเป็นตัวชี้วัด. สืบค้นจาก <https://www.onec.go.th/th.php/page/view/Newseducation/6253>
- Best, J. W. (1981). Research in education (4th ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30, 607–610.
- UNESCO Publishing. (2018). Issues and trends in education for sustainable development. Paris, France: UNESCO.

หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้เขียน (Principles and Guideline for Author)

ความเป็นมา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเผยแพร่ผลงานวิจัย และยังเป็นแหล่งกลางในการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในระดับชาติและพัฒนาไปสู่มาตรฐานในระดับสากลต่อไป จึงจัดทำวารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ขึ้นโดยรับบทความวิจัยทางด้านการศึกษา จากผู้นิพนธ์หลากหลายหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยและบทความวิจัยนั้นต้องมาจากสาขาวิชา ต่าง ๆ ดังนี้

- หลักสูตรและการสอน
- การจัดการการอุดมศึกษา
- การวัดผลและวิจัยการศึกษา
- การแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
- การศึกษาพิเศษ
- การบริหารการศึกษา
- เทคโนโลยีการศึกษา
- อุตสาหกรรมศึกษา
- การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาตลอดชีวิต

การรับรองคุณภาพของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย

วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นวารสารที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย [Thai-Journal Citation Index (TCI) Centre] รอบที่ 5 (พ.ศ.2568-2572) เป็นวารสารที่ผ่านการรับรองคุณภาพ ระยะเวลา 5 ปี อยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 3

การพิจารณาต้นฉบับ

บทความที่ตีพิมพ์จะต้องได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ และผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) จากภายใน และภายนอกมหาวิทยาลัยในสาขาที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อย 3 ท่าน/บทความ กรณีที่ต้องปรับปรุงแก้ไขจะส่งกลับไปยังผู้เขียนเพื่อดำเนินการต่อไป

การเตรียมส่งบทความเพื่อตีพิมพ์

ผลงานวิจัยที่ได้รับพิจารณาตีพิมพ์ต้องเป็นภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษ พิมพ์ต้นฉบับด้วยกระดาษขาวขนาด เอ4 หน้าเดียว พิมพ์ด้วยอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. ความยาวของต้นฉบับรวมทั้งตารางแผนภูมิ และเอกสารอ้างอิงใช้รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงแบบ APA6TH (American Psychological Association) ไม่เกิน 15 หน้า ส่งเข้าระบบ <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/jre/user/register> และ ส่งบทความไฟล์ต้นฉบับ นามสกุล .pdf และ .doc และแบบฟอร์มสมัครขอส่งบทความตีพิมพ์ทาง E-mail : journal.edswu@gmail.com ทั้งนี้หากผู้เขียนบทความเป็นนิสิต นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาต้องแนบแบบฟอร์มการตรวจสอบการคัดลอก และรับรองการเผยแพร่บทความจากอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาบัตรหลัก ผู้เขียนบทความทุกท่าน

ใบสมัครและแบบฟอร์มการเขียนบทความวิจัยที่เกี่ยวข้อง ท่านสามารถดาวน์โหลดใบสมัครและแบบฟอร์ม
ดังนี้

- 1) แบบฟอร์มใบสมัครขอส่งบทความวิจัย (JER-01-1) ดาวน์โหลดได้ที่ลิงก์
<https://url.in.th/PHnBO>
- 2) แบบรับรองการเผยแพร่บทความจากอาจารย์ที่ปรึกษา (สำหรับนิสิต/นักศึกษา) (JER-01-2)
ดาวน์โหลดได้ที่ลิงก์ <https://url.in.th/Luwsf>
- 3) Template รูปแบบการเตรียมบทความ (JER-02) ดาวน์โหลดได้ที่ลิงก์
<https://url.in.th/mvNHr>

อัตราค่าธรรมเนียมในการตีพิมพ์

วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จัดเก็บค่าธรรมเนียมการ
ตีพิมพ์ จำนวน 3,500 บาท /บทความ เรียกเก็บเมื่อบทความของท่านได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบ
ความถูกต้องของบทความจากบรรณาธิการเบื้องต้นเรียบร้อยแล้ว

*****หมายเหตุ กองบรรณาธิการจะไม่คืนเงินค่าธรรมเนียมในการตีพิมพ์ ในกรณี ดังนี้**

- ในกรณีที่บทความไม่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่ว่ากรณีใด ๆ เพราะเป็นคำตอบแทน
การพิจารณาบทความของผู้ทรงคุณวุฒิ
- ในกรณีที่ผู้เขียนมีความประสงค์ขอลอนบทความภายหลังจากผ่านกระบวนการตรวจสอบ
ความถูกต้องของบทความจากบรรณาธิการเบื้องต้นเรียบร้อยแล้ว

บทความที่ส่งตีพิมพ์ควรมีรายละเอียดดังนี้

1. ชื่อเรื่อง: กระชับ ชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหาสำคัญ (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
2. ชื่อผู้เขียน: ระบุชื่อ นามสกุล วุฒิการศึกษาขั้นสูงสุด ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) และหน่วยงานที่สังกัด
ของผู้เขียนครบทุกคน สถานที่ทำงาน หรือที่อยู่ และเบอร์โทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ (ภาษาไทยและ
ภาษาอังกฤษ)
3. ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์ หรือกำลังเสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน
4. ผู้เขียนต้องดำเนินการตรวจสอบบทความของตนเองเพื่อป้องกันการลักลอบผลงานทางวิชาการของผู้อื่นก่อน
การตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิจัยทางการศึกษา ผ่านเว็บไซต์ <http://www.akarawisut.com/> โดยแนบ
ผลการตรวจสอบที่ได้มาพร้อมกับบทความที่ต้องการตีพิมพ์
5. ผู้เขียนบทความจะต้องดำเนินการปรับแก้บทความตามผลการประเมินของกองบรรณาธิการ และ
ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 3 ท่าน ของวารสารอย่างต่อเนื่องตลอดกระบวนการในการตีพิมพ์
6. กองบรรณาธิการขอใช้สิทธิในการนำบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารวิจัยทางการศึกษาเผยแพร่ลงเว็บไซต์
วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ออนไลน์
7. กองบรรณาธิการ มีนโยบายเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความ (Processing fees and/or
Article Page) จากผู้สนับสนุนบทความ จำนวน 3,500 บาท / บทความ และจะไม่คืนเงินค่าธรรมเนียม
ในกรณีที่บทความไม่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่ว่ากรณีใด ๆ เพราะเป็นคำตอบแทนการ
พิจารณาบทความของผู้ทรงคุณวุฒิ

8. เมื่อผู้เขียนบทความได้ดำเนินการตามกระบวนการของวารสารเรียบร้อยแล้ว กองบรรณาธิการจะออกใบตอบรับการตีพิมพ์และใบเสร็จรับเงินให้กับผู้เขียนบทความ และดำเนินการตามกระบวนการตีพิมพ์ต่อไป
9. ถ้าผู้เขียนบทความไม่ปฏิบัติตามกระบวนการของวารสาร กองบรรณาธิการจะแจ้งยกเลิกการตีพิมพ์บทความและจะไม่ได้รับเงินค่าธรรมเนียมคืนไม่ว่ากรณีใด ๆ
10. ผู้เขียนบทความจะสามารถดูเล่มวารสารฯ ทางออนไลน์ ได้ที่เว็บไซต์
<http://ejournals.swu.ac.th/index.php/jre/issue/archive>

รูปแบบการเขียนบทความในวารสารวิจัยทางการศึกษา

รูปแบบการเขียนบทความในวารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประยุกต์มาจากรูปแบบการเขียนบทความงานวิจัยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) โดยมีองค์ประกอบของบทความงานวิจัย ดังนี้

1. **ชื่อเรื่อง** : กระชับ ชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหาสำคัญ (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
2. **ชื่อผู้ทำวิจัย** : ระบุนาม นามสกุล (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) และอีเมลล์
3. **ชื่อที่ปรึกษา** : ระบุนาม นามสกุล (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
วุฒิการศึกษาชั้นสูงสุด ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) หน่วยงานที่สังกัด และที่อยู่ ของผู้เขียนครบทุกคน (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
4. **บทคัดย่อ** : (ภาษาไทย) บทคัดย่อต้องมีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เนื้อหาในบทคัดย่อควรระบุวัตถุประสงค์โดยย่อ ผลการวิจัยและบทสรุปโดยย่อ (ไม่เกิน 300 คำ)
5. **คำสำคัญ** : (ภาษาไทย)
6. **บทคัดย่อ** : (ภาษาอังกฤษ) (ไม่เกิน 300 คำ)
7. **คำสำคัญ** : (ภาษาอังกฤษ)
8. **บทนำ** : กล่าวถึงเฉพาะภูมิหลังของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและวัตถุประสงค์การวิจัย
9. **วัตถุประสงค์ของการวิจัย**
10. **กรอบแนวคิดในการวิจัย**
11. **สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)**
12. **วิธีดำเนินการวิจัย**
 - 1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมาย/กรณีศึกษา (ระบุรายละเอียดของการได้มาและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมาย/กรณีศึกษา)
 - 2) ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 4) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ระบุคุณภาพของข้อมูล)
 - 5) การวิเคราะห์ข้อมูล
13. **สรุปผลการวิจัย** : เขียนบรรยาย หรือสรุปเป็นข้อๆ โดยย่อ ถึงผลงานที่สำคัญ และต้องการเน้น
14. **อภิปรายผล**

15. ข้อเสนอแนะ

- 1) ข้อเสนอแนะทั่วไป
- 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

16. กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

17. บรรณานุกรม / การเขียนอ้างอิง

การอ้างอิงส่วนท้ายเล่ม โดยการรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนได้ใช้อ้างอิงในการเขียนผลงาน ให้จัดเรียงตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง โดยใช้รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association) การพิมพ์เอกสารอ้างอิงท้ายบทความจะแตกต่างกันไปตามประเภทของ เอกสารที่นำมาอ้างอิง สามารถเปิดดูตัวอย่างได้จาก <https://lib.swu.ac.th/th/images/guides/bibliography.pdf> และตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิง ดังนี้

1. Book หนังสือทั่วไป

หนังสือภาษาไทย

ชื่อ/ชื่อสกุล./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(ครั้งที่พิมพ์)./เมืองที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์.

บรรณานุกรม	กัลยา วานิชย์บัญชา. (2558). <i>สถิติสำหรับงานวิจัย</i> (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(กัลยา วานิชย์บัญชา, 2558, น. 286)

หนังสือภาษาอังกฤษ

ชื่อสกุล./ชื่อต้น/ชื่อกลาง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(ครั้งที่พิมพ์)./เมืองที่พิมพ์:/ส นักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์.

บรรณานุกรม	Hickey, A. J., & Ganderton, D. (2016). <i>Pharmaceutical Process Engineering</i> (2 nd ed.). Boca Raton: CRC Press.
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(Hickey & Ganderton, 2006, p. 55)

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

TH เจ้าของผลงาน./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./สืบค้นจาก/URL

EN เจ้าของผลงาน./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./Retrieved from/URL

บรรณานุกรม	สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2544). <i>เรขาคณิตกับการออกแบบ</i> . สืบค้นจาก https://www.scimath.org/ebookmathematics/item/7401-geometryindesign
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560)

2. Book Section (หนังสือรวมบทความหรือรวมเรื่อง)

ชื่อ/ชื่อสกุล./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อเรื่อง./ ใน/ชื่อบรรณาธิการ/ (บ.ก.) / ชื่อหนังสือ/ (ครั้งที่พิมพ์/ เลขหน้า)/ เมืองที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์.

บรรณานุกรม	วนิดา เหมะกุล. (2555). การให้เหตุผลเชิงคณิตศาสตร์. ในคณิตศาสตร์สำหรับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (หน่วยที่ 4, น. 50-55). นนทบุรี: สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(วนิดา เหมะกุล, 2558, น. 50-55)

3. บทความวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปี./ วัน/ เดือน)/ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่ (ฉบับที่)/ เลขหน้า.

บรรณานุกรม	ปรีดี ปลื้มสำราญ. (2554, กรกฎาคม-ธันวาคม). ความสามารถในการเข้าถึงได้ทางเว็บ. วารสารบรรณศาสตร์ มศว, 4(2), 95-106.
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(ปรีดี ปลื้มสำราญ, 2545, น. 95-106)

4. บทความวารสารอิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปี./ วัน/ เดือน)/ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่ (ฉบับที่)/ เลขหน้า./ สืบค้นจาก/ URL

บรรณานุกรม	พิเชษฐ์ พลพิชิต, และ ชลภัตต์ วงษ์ประเสริฐ. (2560, กรกฎาคม-ธันวาคม). วัฒนธรรมสารสนเทศสุขภาพในชุมชนชนบทไทย. วารสารบรรณศาสตร์ มศว, 10(2), 63-77. สืบค้นจาก http://ejournals.swu.ac.th/index.php/jlis/article/view/9957/8448
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(พิเชษฐ์ พลพิชิต, และ ชลภัตต์ วงษ์ประเสริฐ, 2560, น. 63-77)

*ภาษาอังกฤษ เปลี่ยนคำว่า “สืบค้นจาก” เป็น “Retrieved from”

5. หนังสือแปล

ชื่อผู้เขียนเดิม./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อเรื่อง [ชื่อเรื่องเดิม]/ (ครั้งที่พิมพ์)/ (ชื่อผู้แปล)/ เมืองที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์, (ต้นฉบับพิมพ์ พ.ศ. หรือ ค.ศ.)

บรรณานุกรม	ซูเมกเกอร์, อี. เอฟ. (2557). <i>จิ๋วแต่แจ๋ว: เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ</i> [Small is beautiful] (พิมพ์ครั้งที่ 4) (สมบูรณ์ ศุภศิลป์, ผู้แปล). นนทบุรี: สมิต. (ต้นฉบับพิมพ์ ค.ศ. 1973)
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(ซูเมกเกอร์, 2557, น. 15)

6. ปรินญาณินพนธ์

6.1 รูปแบบฉบับพิมพ์ (ตัวเล่ม)

TH ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)/ ชื่อเรื่อง/ (ปรินญาณินพนธ์มหาบัณฑิต/ ปรินญาณินพนธ์ดุษฎีบัณฑิต)/ ชื่อสถานศึกษา./ ที่ตั้ง.

EN Auther./ (Year)/ Title/ (Master's thesis,/ Doctoral dissertation)/ Institute,/ Location.

บรรณานุกรม	วิริยะ โภคาพันธ์. (2558). การศึกษาและพัฒนาแบบทดสอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู (ปรินญาณินพนธ์ปรินญาณินพนธ์ดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(วิริยะ โภคาพันธ์, 2558, น. 40)

6.2 รูปแบบออนไลน์

TH ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)/ ชื่อเรื่อง/ (ปรินญาณินพนธ์ปรินญาณินพนธ์มหาบัณฑิต/ ปรินญาณินพนธ์ปรินญาณินพนธ์ดุษฎีบัณฑิต)/ ชื่อสถานศึกษา./ ที่ตั้ง./ สืบค้นจาก/ URL

EN Auther./ (Year)/ Title/ (Master's thesis,/ Doctoral dissertation,/ Institute,/ Location)/ Retrieved from/ URL

บรรณานุกรม	ธนาพงษ์ พรหมทัศน์. (2560). การศึกษารูมปฏิบัติการท้องถิ่น : กรณีศึกษา ครูสำเร็จภาคบุญมี (ปรินญาณินพนธ์ปรินญาณินพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก http://search.swu.ac.th:1701/primoeexplore/fulldisplay?docid
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(ธนาพงษ์ พรหมทัศน์., 2560, น. 60)

*ภาษาอังกฤษ เปลี่ยนคำว่า “สืบค้นจาก” เป็น “Retrieved from”

7. รายงานการวิจัย

TH ชื่อ/ชื่อสกุล./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่องานวิจัย/ (หมายเลขประจำรายงาน). (ถ้ามี)

EN ชื่อสกุล./ ชื่อต้น/ชื่อกลาง./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่องานวิจัย/ (Report no., Contract no., Monograph no.). (ถ้ามี)

บรรณานุกรม	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, และศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์. (2553). การจัดทำรายงานแห่งชาติเพื่อเสนอต่อ UNFCCC (รายงานแห่งชาติฉบับที่ 2)
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, และศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์, 2553, น. 19)

8. ราชกิจจานุเบกษา

TH ชื่อกฎหมาย./ (ปี./วัน/เดือน)/ ราชกิจจานุเบกษา./ (เล่ม.../ตอนที่.../เลขหน้า)/ สืบค้นจาก/ (Url*ถ้ามี)

EN ชื่อกฎหมาย./ (ปี./เดือน/วัน)/ ราชกิจจานุเบกษา./ (เล่ม.../ตอนที่.../เลขหน้า)/ Retrieved from/ (Url*ถ้ามี)

บรรณานุกรมภาษาไทย	พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550. (2550, 4 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 24 ตอนที่ 27ก, น. 4-13).
บรรณานุกรมภาษาอังกฤษ	White paper on e-education. (2004, August 26). National Gazette (No. 26734). Retrieved from https://www.westerncape.gov.za/legislation/white-paper-eeducation

9. บทความ คอลัมน์ ข่าวจากหนังสือพิมพ์

TH ชื่อ/ชื่อสกุล/(ปีพิมพ์,/วันที่/เดือน)/ชื่อบทความหรือชื่อหัวข้อในคอลัมน์./ชื่อหนังสือพิมพ์./หน้าที่ตีพิมพ์.

EN ชื่อสกุล/ชื่อต้น/ชื่อกลาง/(ปีพิมพ์,/วันที่/เดือน)/ชื่อบทความหรือชื่อหัวข้อในคอลัมน์./ชื่อหนังสือพิมพ์./หน้าที่ตีพิมพ์.

บรรณานุกรม	นวลจันทร์ จินตนาพันธ์. (2546, 14 กุมภาพันธ์). ปรับหนี้เพิ่มแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจยั่งยืน. <i>คมชัดลึก</i> , น. 15
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(นวลจันทร์ จินตนาพันธ์., 2546, น. 15)

10. เอกสารจัดพิมพ์ไม่เป็นทางการ (จุลสาร, แผ่นพับ, ใบปลิว, เอกสารประกอบการสอน)

TH ชื่อ/ชื่อสกุล/(ปีพิมพ์,/วันที่/เดือน)/ชื่อบทความหรือชื่อหัวข้อในคอลัมน์./ชื่อหนังสือพิมพ์./หน้าที่ตีพิมพ์.

EN ชื่อสกุล/ชื่อต้น/ชื่อกลาง/(ปีพิมพ์,/วันที่/เดือน)/ชื่อบทความหรือชื่อหัวข้อในคอลัมน์./ชื่อหนังสือพิมพ์./หน้าที่ตีพิมพ์.

บรรณานุกรม	แววตา เตชาทวีวรรณ. (2557). <i>ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ</i> [เอกสารประกอบการสอน]. กรุงเทพฯ: สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(แววตา เตชาทวีวรรณ, 2557, น. 19)

11. วัสดุสื่อโสตทัศน

ชื่อผู้บรรยาย ผู้พูด หรือผู้ขับร้อง(ถ้ามี)./(ปีที่ผลิต)./ชื่อของวัสดุ [ประเภทของวัสดุ]./สถานที่ผลิต:/ผู้ผลิต.

บรรณานุกรม	เบญญาภา โสภณ, และ กาญจนาพร สุวรรณ. (2555). <i>เกมและกิจกรรมการเล่นของเด็กปฐมวัย</i> [ซีดี]. กรุงเทพฯ: เป็นภาษาและศิลปะ
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(เบญญาภา โสภณ และ กาญจนาพร สุวรรณ, 2555)

12. เว็บไซต์

เอกสารจากเว็บไซต์ให้ลงรายการเช่นเดียวกับประเภทเอกสารนั้น ๆ เช่น หนังสือ, บทความ หากมีรายการทางบรรณานุกรมไม่ครบ ให้พิจารณา ลงรายการเท่าที่ปรากฏ และตามด้วยการระบุตัวระบุวัตถุดิจิทัล (DOI) ชื่อฐานข้อมูล หรือ URL และไม่ใส่มหัพภาค (.) ปิดท้าย และไม่ต้องระบุวันที่สืบค้น *ยกเว้นเว็บไซต์ที่เนื้อหาอาจมีการเปลี่ยนแปลง เช่น เว็บวิกิ เป็นต้น

บรรณานุกรม	ทบวงมหาวิทยาลัย. (2544). <i>ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544</i> . สืบค้นจาก http://www.mua.go.th/users/hecommission/doc/law/ministrylaw/1-31library standard 2544.pdf
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544) (เอกสารจากเว็บไซต์)

*ภาษาอังกฤษ เปลี่ยนคำว่า “สืบค้นจาก” เป็น “Retrieved from”

13. การอ้างอิงจากการสัมภาษณ์

ให้ระบุชื่อและนามสกุลของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศ จากนั้นตามด้วยคำว่า "การสื่อสารส่วนบุคคล" (สำหรับภาษาไทย) หรือ "personal communication" (สำหรับภาษาอังกฤษ) และปิดท้ายด้วยวันเดือนปีที่สัมภาษณ์ *การอ้างอิงจากการสัมภาษณ์ **ไม่ต้องทำบรรณานุกรมท้ายเล่ม /ทำรายการบรรณานุกรมท้ายเล่มเฉพาะการสัมภาษณ์ทางประวัติศาสตร์**

ตัวอย่างภาษาไทย	(สมศักดิ์มิตรไมตรี, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 กุมภาพันธ์ 2556)
ตัวอย่างภาษาอังกฤษ	(Elliot Robbins, personal communication, January 4, 2001).

ตัวอย่างบรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรทิพย์ จันทร์แจ่ม, วันทนี ภูมิภักธาคม, และธีรธนิษฐ์ ศิริโวหาร. (2553, ตุลาคม 2552 – มกราคม 2553).

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกร้านนวดแผนไทยเพื่อสุขภาพของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี.

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 3(3) : 119-132

กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. (2556). รายงานการสาธารณสุขไทย ด้านการแพทย์

แผนไทย. กรุงเทพฯ : กระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก.

Lovelock C., & Wirtz J. (2007). *Services Marketing, People, Technology, strategy*. Sixth

edition: Pearson International Edition, p.22, 207, 380.

การติดต่อสอบถามรายละเอียด

กองบรรณาธิการวารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 ถนนสุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

โทร. 0 2649 5000 ต่อ 11123 E-mail: journal.edswu@gmail.com

